

LISTY
SV. HILDEGARDY
Z BINGEN

Přeložil
BEDŘICH KONÁŘÍK.

1948

Dominikánská edice Krystal v Olomouci

DOMINIKÁNSKÁ EDICE
KRYSTAL
V OLOMOUCI

v y d á v á m ě s í č n í k
NA HLUBINU

věnovaný všem otázkám duchovního života a náboženské kultury. V r. 1946 zahájila revue Na hlubinu XX. ročník. Za tu dobu vyorala hlubokou brázdu na poli českého života náboženského. Pro velmí mnohé se stala vůdkyní na cestách duchovního života asketického i mystického a nejedné duši ukázala správnou cestu k Bohu.

*Roční předplatné 80 Kčs,
studenti 60 Kčs.*

FILOSOFICKÁ REVUE

je už řadu let vůdcem intelligence v otázkách filosofických. Všímá si všech časových otázek a řeší je na věčných základech aristotelskothomistických. — Vychází čtvrtletně.

*Roční předplatné 80 Kčs,
studenti 60 Kčs.*

RŮŽE DOMINIKÁNSKÁ

je obrázkový informativní měsíčník pro přátele dominikánského řádu. Vedle zpráv z řádového života u nás i v cizině přináší také články z duchovního života.

Předplatné 45 Kčs.

LISTY SVATÉ HILDEGARDY Z BINGEN

LISTY SV. HILDEGARDY Z BINGEN

Výbor třicetitří listů svaté Hildegardy z Bingen
podle vydání Mignova a překladu Clarusova

Přeložil

BEDŘICH KONAŘÍK.

1948

Vydala Dominikánská edice Krystal v Olomouci.

NIHIL OBSTAT:

P. Dr. Ant. Čala O. P., censor ex offio.

IMPRIMATUR:

Ep. Dr. Stanislaus Zela, vicarius capitularis.

Olomucii 10. III. 1948. - Nr. 5028.

Bernard, opat v Clairvaux, Hildegardě.

Bratr Bernard, povoláný za opata v Clairvaux, modlí se za Hildegardu, v Bohu milovanou, pokud ovšem modlitba hříšníka něco dokáže. Když se zdá, že někteří lidé o naší nepatrnosti smýšlejí jinak, než naše svědomí o sobě může dosvědčiti, pak je to nutno připočísti nikoli naší zásluze, ale lidské pošetilosti. Pospíšil jsem si poslati list Tvé sladké, zbožné lásce, leč mnohé práce mě nutí k větší stručnosti, než bych rád viděl. Blahopřejeme Ti k milosti Boží, která jest v Tobě, a napomínáme Tě, abys ji také za milost považovala a snažila se pěstiti ji s plným pocitem pokory a zbožnosti, vědouc, že Bůh se pyšným protiví, ale pokorným uděluje milost. Pokud na nás jest, napomínáme a zapřísaháme Tě. Ostatně, co můžeme učiniti a napomínati tam, kde je vnitřní uvědomění a pomazání, jež o všem poučuje. Vypravuje se o Tobě, že dovedeš vypátrati nebeská tajemství a poznati osvícením Ducha svatého, co čeká na lidi. Proto žádáme a prosíme tě co nejvroucněji, abys byla pamětliva u Boha nás i těch, kdož jsou s námi spojeni v duchovním společenství. Neboť když se Tvůj duch spojí s Bohem, máme naději, že nám budeš moci v mnohém prospěti a pomoci. Neboť mnoho zmůže vytrvalá modlitba spravedlivého. I my se za Tebe modlíme vytrvale, aby ses v dobrém posílila, ve vnitřních věcech vzdělala a k věčnu byla puzena, aby ti, kteří svou naději na Boha vložili, v beznaději nad Tebou neochabli, ale posílení vzrůstem požehnání, jež jsi od Boha přijala, kráčeli od dokonalosti k dokonalosti.

V duchu tajemství mluvím k Tobě, ó ctihodný otče, jenž jsa podivuhodným ve velkých počtách síly Boží, jsi mocným postrachem bláznů tohoto světa, když se vznešenou horlivostí ve žhoucí lásce Syna Božího v Kristově válečné službě vytáhneš do boje proti krutosti tyranů. Jsem těsně spoutána viděním, jež se však nedotýká vnějšího zraku tělesnosti. Já ubohá, a více než ubohá žena, viděla jsem od svého dětství velké divy, jichž by můj jazyk nikdy nevypověděl, kdyby mě duch Boží nepoučil, jak mám o nich mluvit. Nejspolehlivější a nejlaskavější otče, slyš mě, svoji nehodnou služebnici, slyš ve své dobrotě mne, jež jsem nežila od svého dětství nikdy v bezpečnosti, a poznávej ve své moudrosti a zbožnosti to, co pravím, podle toho, jak Tě o tom poučí Duch svatý, poněvadž takové je to, co bylo Tobě o mně řečeno; poznávám totiž v četbě vnitřní smysl výkladu žaltáře, evangelií a jiných knih, jež jsou mi v tomto vidění zjevovány a které se mých prsů dotýkají. Toto vidění uchvacuje moji duši jako nějaký plamen, poučujíc mě o hloubkách výkladu. Ale v písmu německé řeči mě nechává nepoučenu. Umím jen prostě čísti, ale neumím to čtené rozváděti do subtilností. Leč vnitřně ve své duši jsem poučena. Proto mluvím k Tobě, poněvadž o Tobě nemám pochybností. Spíše se chci potěšiti Tvou moudrostí a zbožností, ježto je tak mnoho roztržek mezi lidmi, jak je slyším o tom vyprávěti. Pověděla jsem to vše již dříve jistému mnichovi, jehož osvědčený život jsem vyšetřila, a všecka svá tajemství jsem mu ukázala. Ten mě potěšil, řka, že jsou velká a hodná obdivu. Prosím, otče, abys na mne pama-toval pro lásku Boží ve svých modlitbách. Spatřila jsem Tě přede dvěma roky v takovém vidění: Viděla jsem Tě jako člověka na slunci, jenž byl bez bázně, naopak byl zcela odvážný. Já jsem však za-

plakala, že jsem se rděla studem a že jsem byla tak málo srdnatá. Dobrý, nejlaskavější otče, uzavři mě do své duše. Modli se za mne, protože jsem v tomto vidění měla velkou svízel, vypovědět to, co vidím a slyším. Občas jsem tímto viděním uvržena na lůžko do těžkých nemocí, protože mlčím, a nemohu se pozdvihnouti. I naříkám si tedy před Tebou všechna zarmoucena, že jsem na způsob vinného lisu, neklidné povahy, vyšlé z kořene, který vyrostl z Adama, jenž vinou ďábelského vnuknutí byl vypovězen do cizího světa. Pravím Ti: Jsi neklidné přirozenosti, ale ustavičně činný ve zvedání stromu. Jsi vítězem ve své duši, pozvedaje netoliko sám sebe, nýbrž také jiné lidi ke spáse. Jsi orel, jenž hledí do slunce. Prosím Tě při vznešenosti Otce a při jeho podivuhodném Slově, při sladké rose zkroušenosti, totiž při Duchu pravdy a svatém zvuku, v němž se ozývá každé stvoření, při Slově, z kterého povstal svět, při výsosti Otce, jenž seslal do klína Panny Slovo s tělesnou silou, aby vyklíčilo, odkudž vytryskla ona píseň, jako když se nalévá med do plástve..., hle, při tom všem Tě prosím, abys nezůstal nečinný a nehybný při těchto mých slovech. Spíše je přijmi do svého srdce a neustávej ve své snaze a kráčeji v útvaru své duše k Bohu, jenž Tě chce mítí. Žij blaze, blaze ve své duši a buď silen v Bohu ve svém zápase.

Papež Eugenius Hildegardě.

Eugenius, sluha sluhů Božích, posílá své, v Bohu milované dceři Hildegardě, představené kláštera na hoře svatého Roberta, pozdrav a apoštolské požehnání. Zmocňuje se nás, má dcero, úžas, a to větší, než možno věriti, že Bůh také v naší době zjevuje nové divy, když Tě svým duchem tak pronikl, že se o Tobě vypravuje, jak mnohá tajemství vidíš, pronikáš a zvěstuješ. Že je tomu tak, do-

věděli jsme se od věrohodných osob, které tvrdí, že Tě viděly a slyšely. Což můžeme na to říci my, kteří sice máme klíče vědění, takže můžeme zavíratí a otvíratí, ale v pošetilosti své opomíjíme to rozumně konati? Přejeme Ti proto milosti Boží, přejeme Tvé lásce štěstí a připomínáme jen, že se Bůh protiví pyšným, pokorným však dává milost. Tu pak milost, která je v Tobě, uchovávej a střež, abys dala na světlo vyjítí tomu, co musíš dle svého citění vyjeviti, naslouchajíc slovům Písma: Naplň ústa má chválou, abych opěval Tvoji slávu. (Žalm LXX.) Budiž vyhověno Tvé prosbě o místo, jež jsi v duchu předzvěděla, k čemuž Ti já i Tvůj biskup žehnáme, abys tam podle řehole svatého Benedikta v klauzuře směla žíti.

Hildegarda papeži Eugeniovi.

Ó dobrotivý Otče, já ubohá žena napsala jsem Ti, co Bůh v pravém vidění a tajuplném vnuknutí hodlal zjeviti. Ó jasný Otče, ve svém jménu přišel jsi do naší země podle rozkazu Božího a nahlédl jsi do spisů pravého zjevení, které mě naučilo živému světlu, a objal jsi je pažemi svého srdce. Právě jest jeden díl toho spisu ukončen. Ale ono světlo mě neopustilo, nýbrž hoří ještě v mé duši, jak tomu bylo od mého dětství. Proto Ti na pokyn Boží posílám tento list. Má duše si přeje, aby jas toho světla v Tobě zářil, do Tvých očí kanul a ducha Tvého probudil pro onen spis, aby proto duše Tvá podle zalíbení Božího byla vyzdobena. Mnozí mudráci zavrhuji je svým světáckým srdcem neměnice svého smýšlení, poněvadž pochází od ubohého tvora, utvořeného ze žebra a neznalého světské moudrosti. Ale Ty, Otče cizinců, poslyš toho, jenž je nejmocnějším králem. Seděl ve svém paláci a před ním stály veliké sloupy, opatřené zlatými pásy a ozdobené mnoha perlami a drahými

kameny. Tomuto králi se nyní zalíbilo povzbudit slabé pero, aby se zvedlo k zázračnému letu. Silný vítr je udržel, aby nekleslo. Nyní pak k Tobě mluví ten, jenž jest živé světlo ve výškách a zářící světlo v propastech a jenž se schovává v úkrytu naslouchajících srdcí, takto: Připrav tento spis pro sluch těch, kdož mě přijímají. Dej se mu zazele-
nati v šťávě sladké příchuti, dej mu kořen a větve a list létající proti ďáblu, a žítí budeš na věky. Střez se pohrdati těmito Božími tajemstvími, po-
něvadž jest jich potřebí v bídě, která jest ještě skryta a dosud se neprojevila. Provázejž Tě nejlí-
beznější vůně a neutrmácej se po správné cestě. Ten, kdo mluví a nemlčí, mluví pro slabost těch, kdož jsou slepí k vidění a němí k mluvení, zatím co se jim v noci kladou léčky loupežného smýšlení. A co praví? Zablýskne se meč, mávne kolem a za-
bije zle smýšlející. Ó ty, jenž jsi svou osobou, skvoucím brněním a novým kořenem při Kristo-
vých zasnubách a jenž jsi rozdělen ve dvě části, (první část, že Tvá duše byla obnovena v tajemné květince panictví a druhá část, kterouž jsi koře-
nem církve), poslyš toho, kdo je ve svém jménu přísný a plyne proudem, jak Tobě praví: Nevylupuj oko z oka, neodděluj světlo od světla, ale stůj na rovné cestě, abys nevzal úhony ve své duši v záležitostech těch, kteří Ti byli do klína položeni. Nepřipusť, aby klesli do moře zkázy ná-
silím prelátů, s nimi hodujících. Hle, na cestě leží drahokam. Tu přichází medvěd, spatří drahokam, jak krásně vypadá, pozvedá tlapu, aby jej zvedl a uschoval ve svém klíně. Ale tu přilétne rychle orel, vyrve mu drahokam, zabalí jej do pokrývky svých křídel a nese jej k mříži královského pa-
láce. Drahokam se leskne před královým obličejem mocnou září, pročez jej král velmi miluje. Z lásky k drahokamu dává král tomu orlu zlaté obutí a chválí jej pro jeho poctivost. Ty, jenž sedíš na stolci Kristově a máš na starosti učitelský úřad

církve, vyvol si lepší díl, abys totiž byl orel, jenž přemůže medvěda, a abys v duších, sobě svěřených, ozdobil mříži církve, v zlatém obutí vystoupil k výšinám a sám se cizinci vyhnul. Živé oko vidí a mluví, poznává a rozeznává všechny tvory, budí je a bdí nad nimi. Údolí žalují na hory a hory padají na údolí. Co to značí? Poddaní ztratili bázeň kázně Boží. Jsou pobídnuti zuřivostí, aby vystoupili na vrcholky hor a obžalovali duchovní představené. Jejich nerozvážlivost nežaluje však na jejich vlastní zlé činy, neboť dí: Já se hodím za duchovního představeného, při mé schopnosti by šlo všechno lépe. Všechny skutky duchovních představených považují za nedůstojné, poněvadž s nevolí snášejí, že stojí nad nimi. Poddaní jsou černé mraky, které by pluly rády nahoře. Jejich stehna však nejsou k práci obrněna. Ničí všechna polní zařízení, tvrdíce, že jsou prostá, činí tak proto, že jsou od samé závisti naplněni jedem. Ubožák chová v sobě velké bláznovství. Má-li potrhány šaty, dívá se na druhého a uvažuje, jaké barvy jest jeho šat, ale svůj vlastní šat od špíny neočistí. Naproti tomu hory přestupují hranice cesty pravdy, jejich dráhy nejsou schopny letu na horu myrhy. Proto jsou hvězdy všelijakými mraky zatemněny. Měsíc stojí, hvězdy křičí, měsíc je sužuje, slunce je tísní, nikdo z nich se nejasní, jsou zahaleny bouří. Proto velký a hned po Kristu jmenovaný pastýři, poskytni svého světla horám a své hole údolím. Uděluj představeným rozkazy a uveď mezi poddané kázeň. Horám, skropeným olejem, dej spravedlnost a údolím pouto poslušnosti, kteréž dej promísiti příjemnou vůni. Uprav jim cesty, aby se nezdáli před sluncem spravedlnosti zavržení. Očist si oči, abys je měl všude. Ať je Tvé srdce ovlaženo z čistého pramene, abys zářil sluncem a následoval Beránka. Ubohý tvor se třese, že zvukem svých slov hovoří k tak velikému mistru. Ale, dobrotivý otče, to praví starý muž a skvělý bojovník. Proto

slyš: Od nejvyššího soudce dostává se Ti pokynu, abys zhubil velké a bezbožné tyrany a zapudil je od sebe, aby nebyli na Tvou hanbu ve Tvé společnosti. Slituj se však nad soukromými i obecnými zármutky, ježto ani Bůh neopovrhne raněnými a bolestmi těch, kdož se ho bojí. Pročež, pastýři ovčí, poslyš o těch, kdož umdlévají pod mnohými útrapami. Světlo praví: Tajuplně splňují se soudy Boží na každém podle jeho zásluh. Mnozí chtějí souditi ze samé horlivosti a z neznalosti vlastního chování, leč neznají mých úradků. Pročež lžou, přeceňujíce sami sebe a podobají se vlkům, kteří se rvou jenom o kořist. Třeba je člověk hoden, aby byl souzen pro své zlé činy, přece se mi nezdá, když člověk chce souditi podle své libovůle. To nechci, Ty však rozhodni každou věc podle mateřského smýšlení spravedlnosti Boží, která od sebe nezapuzuje žebráky a potřebné, ježto je mu milejší spravedlnost nežli oběť. Nyní se chtějí černí očistit od černě svou nestydatostí, sami však jsou potřísněni a jako hluší, kteří v jámě leží. Pozvedni je a podporuj slabé, neboť jsi pastýřem národů. Poslouchej tedy, abys živ byl na věky! Oživující světlo dí: Mluv ke statečnému národu, jenž zakusil hrůzy těch, kteří zbloudili na cestě. Jakýsi pán měl město z mramoru. Přišli lovci a pozorovali město. Chtěli zničiti jeho výborná zařízení, jež byla v rozkvětu, vynalezeném panenským smyslem. A hle: mocný, vysoký, překrásný a z uhlazených balvanů zbudovaný vrch objevil se proti polední straně. Na něm stála směrem k východu budova vystavěná ze dřeva a kamení obyčejným způsobem. Tu se objevilo mnoho potůčků, jako ze středu východu, a teklo do budovy. Byl v ní silný pach dobrého vína, s vodou smíšeného. K budově se sbíhalo mnoho lidí a potulovalo se kolem se zkroucenými těly. Jiní stáli v údolí před horou a pozorovali ty, kteří se v oné budově nakřiveni potulovali. A hle: na řečeném vrchu se objevila

ještě jiná budova mramorová, z velmi skvělého a čistého kamene. Stála jako veliká věž proti půlnoci. V nádobě daleko zářící, nejkrásnějším balsámem naplněné, viselo něco jako planoucí oheň. Na dláždění tekla bohatý olej. Vítr, občas od půlnoci vanoucí, hýbal balsámem a olejem. Tu přišli mnozí z lidu do té budovy a byli olejem pokropeni a balsámem poznačeni. Z nebe ozval se hlas, řkoucí: Tito jsou znamenání. Takto poznamenání nemohli již ono znamení smýti, ale zůstali tak poznamenáni, jako mají zachovati v Kristu znovuzrození svůj křest. Poznamenání nešli však za těmi, kteří nebyli poznamenáni a neměli s nimi žádného společenství. Kdyby tak činili, byli by nazváni blázny a lidmi neužitečnými. Ti však, kdo poznamenáni nebyli, šli k těm, kteří poznamenáni byli, a hledali jejich společnost, čímž si vyvolili nejlepší stránku. Tak zvětšuje hvězda svůj lesk v mraku a postava ženy je korunována v panenství. A velký muž, obtočený zlatým pásem, stál nad budovami. Pravou ruku měl nad mramorovou budovou, levici měl položenou na budově druhé. Tím se vyrozumívají oba nástroje církevní hodnosti. Všemohoucí Otec založil ušlechtilou částku, kterou oddělil od světských záležitostí. Ta hořela mocně před Bohem ve svých tajemstvích. Úkladníci jí opovrhují a snaží se zničit její dobrou schopnost, která se stala zjevnou v Synu Božím. Při východu pravdy se vztyčila hora spravedlnosti, vyhlazená mnohými omluvami. Zvedá se na ní užitečné zřízení, k Bohu mířící, jež přichází na pomoc lidem tím, že jim skýtá užitečné světlo. Tak vyvěrá ze síly pravdy bohaté poučení a vůně pravého písma. Mnozí z nich promrhají často a nerozumně a všelijak to písmo i učení. Proto obcházejí též přemnozí ve své zvrácenosti celí pokřivení. Tak se stává, že někteří všecek svůj smysl upjali na pozemské věci a napodobí hanebnosti jejich. Leč na té hoře spravedlnosti se zvedá také řečená

částka, která ve své ryzosti hoří svými tajemstvími před Bohem. Má nejlepší stránku u Boha a předobrazuje milosrdenství. Leč mnohá pokušení ďábelská znepokojují nejlepší částku a samu spravedlnost. Ale mnoho lidí přechází k této části a dosahuje touto volbou pravého milosrdenství. Vytvrzávají v tom tak statečně jako při svém křtu a nesnižují se už ke stykům s těmi, kdož toho znamení nemají, nechtějice se státí prázdnými jako hlupáci. Mnozí, kdož nemají toto znamení, přistupují ke společenství toho řádu a prospívají v přemnoha dobrech. To naznačuje také ten, jenž opásán zlatým pásem ukazuje, že je Bůh i člověk a spravuje ramenem své síly tyto i ony. Ony chrání, takže v něm mocně hoří, pohrdajice světskými věcmi, tyto pak ramenem své mírnosti ochraňuje, takže pod Boží ochranou se stávají užitečnými, sdělující světlo pravdy svým bližním.

Ty, jenž jsi otcem národů, ujasni si tato slova, Tobě poslaná pro potřebu bloudících, neboť pýcha touží potlačit pokoru. To ovšem nemá být, jako by se nehodilo, aby měsíc zápasil se sluncem v touze, aby se jeho jas vyrovnal slunečnímu. Pro tento převrácený poměr pramen vody živé volá k Tobě, jako k svému následovníku: Pro mne, jenž jsem živý a přísný, potlač a potrestej temné pronásledovatele a tajné špehy, kteří svými ohavnými hříchy se proměňují v olovo a od půlnoci se poskvřňují ďáblovou ničemností a kteří se odbojně zvedají v přemíře nespravedlnosti proti hlavě svých představených. Zažen je tedy z jejich pastýřského úřadu! I když někteří představení pro změnu svých mravů upadli do temnoty, přece se nesluší, aby kvůli svým poddaným byli zavrženi. Uvaž to vše nejčistším zrakem, aby netrpěla újmy Tvá spravedlnost. Neboť se dotýká toho, jenž byl a je přímý a spravedlivý a připravuje své cesty ve všech svých ustanoveních, která měl na mysli již před začátkem starých dnů. Oči Tvé očistí ten, jenž ne-

pohrdá sirotky a chudáky, poněvadž jsi horou myrhy a kadidla před údolími a jamami kalu. Slyš tudíž toho, jenž svým živým zrakem stále bdí a nezlobí se pro bouře. Ty jsou částí kalicha těch, kteří se takřka obrazům rovnají tím, že ve svém štěstí trvají.

Ty však, jenž chceš míti moc veliké cti v královském paláci, množ spravedlnost Nejvyššího k jeho cti. To se sluší na Tebe, a už kvůli Tobě samému i pro Tvé jasné jméno. Nyní pak obrať zrak na skvělého dárce, jenž dává lidem dobré poznání. Který člověk by se mohl ozvati proti onomu hlasu? Což nemůže ten hlas dát létati maličkému peru, takže žádný meč nic nezmůže proti tomu peru? Nuže, představiteli vznešeného úřadu, živý pramen volá k Tobě, neboť Tvé osobě nesluší míti oči slepé, aby se Ti nevyčítal způsob zmijí a tajná loupež, která obnažuje oltář Boží. Proč bys to také činil? Kdo pak to činí, není hoden rozvázati na těle Páně řeménků obuvi jeho. Kajte se tedy všichni! Já pak, Otče, zůstanu na požehnání Tvé na místě nebesy mi vykázaném, jsouc poslušna řehole svatého Benedikta se svými sestrami v klauzuře, a přeji si, aby to bylo zachovááno za mého života i po mé smrti.

Papež Anastasius IV. Hildegardě.

Biskup Anastasius, sluha sluhů Božích, posílá své dceři v Kristu Hildegardě pozdrav a apoštolské požehnání. Radujeme se v Bohu a blahopřejeme si, že jméno Kristovo je den ze dne v Tobě zvelebováno, takže se v údivu tážeme: Kdo se mezi silnými rovná Tobě, ó Pane? Kdo je roven Tobě, kdo je tak skvělý ve svatosti, tak strašný a chvályhodný, tak divotvorný? (Ex. 15, 11.) Viděli i slyšeli jsme mnoho o Tobě. Víme také, že náš předchůdce zbožné paměti, po němž jsme následovali z milosti Boží, abychom pečovali o nevěstu Kristo-

vu, Tebe s velkou náklonností měl rád, Tebe objímal a Tobě naslouchal. V jeho stopách jsme si pospíšili napsati Tobě a toužíme po Tvé odpovědi na své otázky o tom, co Bůh v Tobě působí. Jsme sice ochromeni v dobrém, po němž v mdlobě své duše a svého těla vzdycháme, avšak pro svou nebdalost jsme se nepozvedli k božským věcem tak, jak bychom právě měli. Znalec skrytých věcí zná naši vůli a naši schopnost. Napomínáme a prosíme Tě tedy důrazně, abys se svými sestrami k Bohu vysílala modlitby, abychom se jeho silou pozvedli k spravedlnosti. Tak obdržíme věčnou odměnu, neustávající v tomto životě po ní toužiti. Mír buď s Tebou a všemi Tvými!

Hildegarda Anastasiovi.

Ó muži, znamenitá výzbroji a vrcholku řízení přenádherného města, jehož základ spočívá v zásnubách (Církve) s Kristem, poslyš toho, jenž neměl počátku života a újmy neutrpěl:

„Ó člověče, jenž okem svého poznání umdléváš v krocení vychloubavosti pýchy u lidí, tvé péči svěřených, proč nevoláš zpět ztroskotance, kteří se mohou pozvednouti ze svého hlubokého pádu jen pomocí? Proč neusekneš kořen zla, dusící dobré a užitečné byliny, které mají sladkou chuť a líbeznou vůni? Zanedbáváš dceru královskou, totiž spravedlnost, která je nahoře a která tobě byla svěřena! Neboť dovoluješ, aby dcera královská byla svržena na zem, aby s ní diadém i šat byly strženy hrubostí všelijakých zvyků oněch lidí, kteří se podobají štěkajícím psům nebo slepicím, které se v noci občas pokoušejí zapěti, ale zatím vydávají jenom nechutné skřeky. Toť jsou pokrytci, kteří ve své řeči předstírají mírnost, u sebe však v srdci skřípají jako pes, jenž vrtí před známými tovaryši ocasem, ale pokouše rádného vojáka, prospěšného

v paláci královském. Proč pak snášíš špatné zvyky u lidí, kteří potácejíce se v temnotách nevědomosti shromažďují kolem sebe vše škodlivé, podobajíce se kohoutovi, který v noci zakokrhav sebe samého poleká? Ti, kdož tak činí, nejsou u kořene užitečnosti. Slyš tedy, člověče, toho, jenž velmi miluje bystré rozlišování, které určil za velkolepý nástroj pravého smyslu, aby jím bojoval proti zlému. Tedy spíše svoluješ, aby se zlo zpupně zdvíhalo. Činíš tak ze strachu před těmi, kdož jsou nejhoršími úkladníky v nočních nástrahách, milujíce peníz smrti více než dceru královskou, spravedlnost.“

Všechna díla Boží jsou přeskvělá. Poslyš tedy: Otec nebeský před začátkem světa potají řekl: Ó můj synu! A koule světa vznikla a vnímala, co Otec nechal slyšeti. Různé druhy tvorů byly však dosud ukryty ve tmách. V tom okamžiku pak, kdy Bůh řekl, jak psáno: Staň se, přišly na svět rozmanité druhy tvorů. Tak byli stvořeni slovem Božím a pro slovo Boží všichni tvorové z vůle Otcovy. Bůh však všechno vidí a vše předvídá. Ježto však ani nevstává ani nepadá, nemůže od sebe učiniti nebo stvořiti nebo způsobiti něco zlého, poněvadž to není nic, leda jakás klamavá vůle a představa opaku. Tak tedy člověk činí zlé, když dělá to, co je opakem. Bůh pak poslal Syna svého na svět, aby byl od něho porážen ďábel, jenž člověku vnukl zlo, a aby byl spasen člověk, jenž upadl do záhuby vinou zlého. Proto Bůh zavrhuje zvrácené skutky, smilnost, vraždu, loupež, povstání, tyranství, licoměrnost nespravedlivých lidí, poněvadž je potřel svým Synem, jenž kořist pekelného tyrana úplně zdtřil. Tím vším pohrdáš, muži, který sedíš na vznešeném stolci Páně, když objímáš zlo tím, že je od sebe neodpuzuješ, ale miliskuješ se s ním, mlčky je snášeje u zlých lidí. Proto je celá země ve zmatku bludů, poněvadž člověk miluje to, co Bůh rozkotal.

Ty, Říme, jenž na sotnách ležíš, budeš tak otřesen, že zemdlí síla Tvých nohou, na nichž jsi dosud stál, poněvadž dceru královskou, t. j. spravedlnost, nemiluješ horoucí láskou, ale jen jako v omamném spánku, takže ji od sebe odháníš. Proto ona chce od tebe odletět, ačli ji nezavoláš zpět.

Vysoké hory Ti poskytnou však pomoc tím, že Tě opět pozvednou, podepřouce Tě velkými kmeny mohutných stromů, takže nebude úplně zničena tvá důstojnost, totiž drahokam zásnub Kristových, neboť si docela uchováš některá křídla své nádhery, dokud nenapadne sníh všelijakých rouhavých mravů, z kterých vzejde četné bláznovství. Střez se tedy pouštět se do pohanských zvyků, abys nepadl! A nyní slyš toho, jenž žije a nikdy nezahyne. Svět žije nyní v rozpustilosti, později bude v zármutku, pak ve strachu, takže lidé nebudou ani dbáti, budou-li zabiti. Při tom při všem jsou časy dovádivosti, občas časy zkroušenosti, a opět časy blýskání a hromů pro všelijaké nespravedlnosti, neboť oko krade, nos loupí, ústa usmrcují. Ale srdce bude zachráněno, až se objeví červánky jako plápol vycházejícího slunce. Nedá se říci, co bude následovati v nové touze a v nové horlivosti. Ten však, jenž je veliký bez újmy, jenom se dotkl malého obydlíčka, aby mohlo spatřiti onen div, neznámá písmena vymyslelo, objevilo neznámou řeč a dalo zaznít mnohotvárné, ale souzvučné melodii. A bylo mu řečeno (mně): Toto vše, co jsi předložila v řeči tobě shůry zjevené, nikoli tedy podle obvyklého lidského způsobu, jenž ti nebyl dán, nesmí opominouti ten, jemuž byl dán pilník, aby uhladil na řeč, lidem pochopitelnou.

Ty pak, ó člověče, jenž jsi byl ustanoven viditelným pastýřem, povstaň a spěj rychleji za spravedlností, abys nebyl před velikým lékařem obviněn, že jsi svého ovčince od kalu neočistil ani olejem nepomazal! Kde však vůle nezná zločinů a kde člověk nedal svého souhlasu, tam také nepro-

padne přísnému soudu. Vina této neznalosti se čistí důtkami. Ty tedy, ó člověče, vytrvej na správné cestě, a Bůh Tě zachrání, takže Tě uvede zpět do stáje požehnání a vyvolení, a Ty budeš žít na věky.

Papež Hadrian IV. Hildegardě.

Biskup Hadrian, sluha sluhů Božích, Hildegardě, své v Kristu nejmilejší dceři, představené u sv. Roberta, pozdrav a apoštolské požehnání. Radujeme se a plesáme v Pánu, že pověst o Tvé počestnosti tak daleko a široko pronikla, že jsi mnohým „vůní k životu“ (Kor. II. 2, 16) a že před stádem věřících národů jest voláno k Tvé oslavě: Kdo jest ta, jež vychází z pouště jako sloup kouře? Přesvědčení jsouce, že Tvá duše plápolá ohněm božské lásky a že nepotřebuješ žádného povzbuzení k dobrému životu, považovali jsme za zbytečné, mnohými slovy Tě napomínati a ještě slovy podpírati ducha Tvého, dosti pevně se opírajícího o božskou sílu. Poněvadž však roste oheň vánkem a také rychlý kůň bývá poháněn ostruhami k rychlejšímu běhu, považovali jsme za potřebné připomenouti Tvé zbožnosti, abys nezapomněla, že palma a sláva nepřisluší tomu, kdo začal, ale kdo dokonál, jak také Pán praví: Tomu, kdo zvítězí, dám jísti se stromu života, kterýž jest uprostřed ráje Božího. (Apok. II. 7.) Pomysli tedy, má dceři, že had, jenž prvního člověka z ráje vyhnal, usiluje vysoké zahubiti jako Joba, a že pozřev Judu, touží apoštoly tříbiti jako pšenici. (Lk. XXII. 31.) Poněvadž tedy víš, jak mnoho je povolaných, ale málo vyvolených, odeber se do počtu těch mála a vytrvej až do konce ve svatém obcování. Vyučuj sestry, svěřené Tvému vedení ve skutcích spásy, abys mohla s pomocí Páně dosíci s nimi oné radosti, kterou ani oko nevidělo, ani ucho neslyšelo a které ani do srdce lidského nevstoupilo.

(I. Kor. II.) Ostatně přejeme si uslyšeti od Tebe slova napomenutí, poněvadž se o Tobě vypravuje, že jsi nadána duchem zázraků. Radujeme se velmi z toho a vzdáváme Božské milosti chválu.

Hildegarda papeži Hadrianovi.

Kdo dává život živým, dí:

Ó člověče! Budeš muset v utrpení ukázati tvrdost lvic a sílu leopardů. Také Tvá loď s dobytou kořistí ztroskotá, poněvadž jsi všem, k Tobě se utíkajícím, dán k utrpení. Tvůj rozum je schopen porozuměti nejdivočejším mravům lidí, když se oni divoce rozbouří, zadržíš je za hřívy kvapících ořů, kteří neustávají běžeti po stopách kořisti. Když však bojuješ proti sobě samému, nakláníš se občas jakoby k bezelstnosti některých lidí, ukrýváje místa některých, jimž síla k boji na otevřené cestě zmizela. Proto také strpíš zápas Semejových bojů. (Jerem. XXIX, 31.) Ale zničíš smrtelné pozůstatky těch, kdož svou hrubostí spějí do jámy. A přece máš cestu nejmnocnějších klíčů, jež nevedou lehce k čistotě ve formě Sardis. (Apok. III. 4.) Hledej tedy ve svém srdci záchranu z vod, abys neupadl do víru. Zůstaň však mírný při lenivosti a nepřizní těch, kteří různými ranami rozdrásáni, navzájem jsou pomícháni, a následuj svého Spasitele, jenž Tebe vykoupil. Těžké břímě úřadu představeného, Tobě uložené, nevzbuzuje nevole Boží. Vystoupí proti Tobě divokost medvědů a pardálů, někdy též jed zmiří. Ale ony usmrtí meč Boží a povstane dobrý vůdce mezi nimi. Nyní však Tě napomínám, abys poddaným svým vložil uzdu a nedovolil, aby proti Tobě mluvili zle. Pročež praví k Tobě také pravé světlo: Proč nebiješ ničemných sluhů, kteří Tobě nástrahy činí jako pavouci, kteří číhají a bodnou. Bdi tedy pečlivě nad tím, čeho mravy národa v přítomné době vyžadují. Ó nej-

dobrotivější Otče, pamatuj, že jsi člověk na zemi, a neboj se, že Tě Bůh opustí, neboť budeš patřiti na jeho světlo.

Hildegarda papeži Alexandru III.

Ó nejvyšší a slávou bohatá osobnosti, ustanovená slovem Božím, jímž jsou stvořeni všichni rozumní i nerozumní tvorové, každý po svém způsobu. Tobě právě svěřilo totéž Slovo přijetím svého člověčenství, klíče království nebeského, to jest moc svazovati a rozvazovati. Nejslovutnější Otče, Ty tvoříš základ všech duchovních osob, které zaznívají jako polnice spravedlnosti Boží ve chrámu, zářícím rozmanitými ozdobami, zatím co jiní, napodobující život svatých, dávají všem ostatním dobrý příklad. Jakmile tito vykonají něco dobrého, připisují to Bohu, nikoli sobě. Mají radost ze svých následovníků v dobrém. Následují dřívější světce, kteří krotili své tělo a posilovali sebe samé v boji proti ničemnosti ďáblově zřejmým vítězstvím nebeských zástupů. S dobrou vůlí upírali svůj zrak na Boha jako andělé. Tak také Ty, dobrotivý Otče, napodob dobrotivého otce, jenž přijal radostně syna svého kajícně se vracejícího a zabil pro něj tučné tele. Připodob se milosrdnému Samaritánu, jenž rány poraněného vínem vymyl. Temnota, jež nastala, zvěstuje prudký zachvat a zbožnou horlivost milosrdenství. Buď jistěnkou, která předchází slunce, v církvi, do níž již dávno vnikla tma rozkolu a která postrádá světla Boží spravedlnosti. Haň, jak Ti horlivost Boží velí, a pomaz ohněm milosrdenství všechny kající, poněvadž Bůh chce spíše milosrdenství než oběti. Nyní pak, ó nejdobrotivější Otče, skláním kolena já i moje sestry před Tvou otcovskou láskou a prosíme Tě, abys nás uznal za hodny pohlednutí na naši bídu v její ubohé podobě. Jsmeť nyní ve velkém zármutku, poněvadž opat s hory

sv. Disiboda a jeho bratři popírají naše výsady a právo volby, jež jsme vždycky měly. Musíme proto stále pečovati, abychom nebyly nijak zkráceny. Neboť kdyby nám nebyli povoleni bohabojní a zbožní mužové, za něž žádáme, duchovní život kláštera by byl rozrušen. Protož, ó Mistře, pomoz nám pro Pána, abychom buď svoji volbu udržely nebo si mohly svobodně vyhledat a přijmout jiné muže, kde by to bylo možné, kteří by podle vůle Boží a k našemu prospěchu o nás pečovali. Ještě jednou Tě prosíme, ó nejzbožnější Otče, neračiž pohrdati naší prosbou a našimi posly, kteří jedním z našich věrných přátel pobídnuti mají Tě prositi, abys učinil, co je v Tvých silách, abys po skonání svého života, jenž se již k večeru chýlí, dostal se ke světlu nikdy nehasnoucím a uslyšel sladký hlas Boží: „Ejhle, služebníče dobrý a věrný, žes nad málem byl věrný, nad mnohým Tě ustanovím: vejdi do radosti Pána svého.“ Nakloň tudíž ucha svého milosrdenství k našim prosbám, aby se pro ně rozbřeskl jasný den, a my následkem dobroty Tvé štědrosti společně před Pánem svoji vděčnost složily s přáním, abys i Ty stálé radosti mohl požívat v blaženosti věčné.

Papež Alexander III.

odpovídá prostřednictvím probošta Wezelina.

Alexander, sluha sluhů Božích, vzkazuje proboštovi u sv. Ondřeje v Kolíně, svému milovanému synovi, svůj pozdrav a apoštolské požehnání. Zvěděl jsem o záležitosti naší v Bohu milované dcery Hildegardy, priorky na hoře sv. Roberta v Bingen a jejích sester na témže místě, což je i Tobě známo, že když si zvolily za představeného a probošta kněze z kláštera sv. Disiboda, že opat toho místa nechtěl to dovoliti osobě z jeho kláštera, na niž ta volba padla a že ještě dnes povolení k tomu odpí-

rá. Sluší nyní pečlivěji se o to starati, co k spáse těch sester je prospěšno. Velíme Tvé rozšafnosti, abys obě strany povolal k sobě, vyslyšel důvody o volbě probošta od obou stran a rozsoudil pak celou věc spravedlivě. Nemohou-li řečené sestry dostati probošta z onoho kláštera, zařid', aby dostaly aspoň vhodného muže z jiného kláštera.

Mohučský arcibiskup Jindřich Hildegardě.

Jindřich, z milosti Boží arcibiskup mohučského stolce, vzkazuje milované představené kláštera s hory svatého vyznavače Roberta svoji přízeň a otcovskou náklonnost.

Ježto jsme slyšeli o Tvých mnohých, dobrých a pozoruhodných divech, vysvětlí si jenom naši liknavostí, jestliže Tě častěji nenavštěvujeme, jak bychom měli. Zaneprázdnění přemnohými pracemi stěží povznášíme svoji duši k tomu, co je věčné. Ale abychom se dostali k tomu, co na mysli máme; oznamujeme Ti, že k nám přišli někteří řeholníci ze známého nám a váženého chrámu jako poslové a důtklivě nás prosili, aby sestra, které si žádají a která ve Tvém klášteře řádovém roucho nosí, jim byla poslána podle jejich volby jako abatyše. Mocí vážnosti našeho vrchnopastýřského úřadu a otcovství prikazujeme Ti a ukládáme, abys ji dala za představenou těm, kteří ji žádají a jí se domáhají. Učiníš-li tak, pocítíš naši milostivost v budoucnu ještě ve vyšším stupni, než jsi dosud zakusila. V případě opačném nařizujeme Ti to ještě jednou, ale již přísněji a neustaneme, dokud našemu rozkazu skutečně nevyhovíš.

Hildegarda odpovídá.

Průzračný pramen, jenž neklame, ale jest spravedlivý, dí:

Důvody, které se vztahem na jmenování oné dívky za představenou byly předneseny, jsou nicotné. Neboť já, Vysoký a Hluboký, jenž vůkol obcházím a světlem dopadajícím jsem, nevynesl jsem jich ani jich nepřijal. Jsou to slátaniny smělosti nevědomých srdcí. Kéž to všichni věřící vnímají sluchem svého srdce, a ne pouze ušima, které vně slyší jako zvířata, která slyší pouze zvuk, nikoli však slovo. Duch Boží praví v horlivosti své: Ó pastýři, plačte a naříkejte nyní, neboť nevíte, co činíte, když úradů, na Bohu zbudovaných, zneužíváte k honbě za zlatem a bláznovstvím zlých lidí, kteří postrádají bázně Boží. V takovém případě není potřebí dbáti Vašich spílajících, zlomyslných a výhružných slov. Vaše metly, jež nadutě zdvíháte, nejsou vztaženy ve jménu Božím, ale na potrestání odvážlivosti Vaší hanebné vůle. Leč také ten, jenž jest, praví k Tobě, ó člověče: Slyš, zanedbáváš mnohé z mých služeb, nebe jest otevřeno pro mstu Páně, už už jsou nepřítelům osidla položena. Ty však povstaň, ježto dnů Tvých je nakrátko a vzpomeň si, že také Nabuchodonosor padl a jeho koruna vzala zkázu. Také mnoho jiných, kteří se pozvedli opovážlivě proti nebi, padli. Ach, Ty, prachu, pročpak se nestydiš vytahovati se do výše, zatím co máš dole v hnilobě ležeti? Ať tedy nyní zuřivci dojdou hanby. Ty však povstaň, zanech kleteb a varuj se jich.

Brémský arcibiskup Hartwig Hildegardě.

Hartwig, brémský arcibiskup a bratr abatyše Richardy, píše toto Hildegardě, představené u sv. Roberta v Kristu, té, kterou považuje za sestru, ano více než za sestru.

Oznamuji Ti, že má uvedená sestra, ale ne, Tvoje sestra, moje pouze podle těla, Tvá podle ducha, nastoupila cestu těla, a poctou, kterou jsem jí připravil, pohrdla. Místo pozemského velitele upslechla krále nebeského, svého Pána. Vyzpovídala se svatě a zbožně, po zpovědi byla pomazána svatým olejem, a vše, co předpisuje víra křesťanská, dokonale splnila. V slzách z celé duše toužila po Tvém klášteře. Odporučila se Pánu v jeho Matce a Janovi, třikráte se poznamenala křížem, učinila dokonalé vyznání víry v Trojjediného Boha. Vlásce, jak jsme si jisti, 28. října zemřela. Prosím Tě tudíž, ačli jsem podle svých možností toho hoden, uchovej ji v lásce tak, jak ona Tě milovala. Zdá-li se, že v něčem chybila, věř, že to nebyla její, ale má chyba. Uvěř pro její slzy, které proplakala, byvše poslána do tamějšího kláštera, jak to mnozí mohou dosvědčiti. Kdyby jí to nepřekazila smrt, byla by se odebrala k Tobě, ježto právě k tomu dostala dovolení. Poněvadž jí v tom smrt zabránila, věz, že já přijdu místo ní. Bůh, jenž odměňuje vše dobré, kéž Tě zde a v budoucnosti dle Tvého přání odmění za vše dobré, které jsi jí prokázala, mezi všemi a přede všemi, jak příbuznými, tak přáteli, zač Bohu i mně děkovala. Také svým sestrám poděkuj za všechna jí prokázaná dobrodiní.

Hildegarda Hartwigovi.

Ten, jenž Tě prvního dne viděl a Tobě oči k vidění dal se všemi létajícími péry všeho stvoření a jenž učinil člověka v plnosti všech svých zázraků zrcadlem, aby v něm svítilo vědění Boží podle slov: Poněvadž jste bohové a synové Nejvyššího, kéž na Tebe vzhledne a Tebe podle své vůle řídí. Člověk se dotýká Boha, jenž nemá počátku ni konce, když ve svém rozumu napodobí Boha a když mu Bůh dává poznání dobrého a zlého. To jest kolo

věčnosti. Bůh sám ať způsobí, abys utíkal zlému, které povstalo prvního dne, dobré vůle postrádá a Bohu stále vzdoruje. Kéž otevře v Tobě okna, která dávají zaskvíti nebeský Jerusalema, kde se vypínají krásné budovy ctnosti. Kéž Ti dá zaletěti do objetí lásky Boží, jak to řekl ten, jež Bůh pronikl: Kdož pak jsou to, kteří letí jako mračno a jako holubi k svým mřížím? (Isaiáš LX. 8.) a ještě jinam. Já ubohé stvoření, spatřila jsem v Tobě světlo spásy. Nuže, plň prikázání Boží, jež Tobě jeho milost ukládá a Duch svatý Tě učí. Ale pravím Ti též v duchu tajemného daru: Jsi chvályhodná osobnost, které je lidem potřebí, následuješ nejvyššího Boha, totiž v kněžském úřadě. Proto musí Tvé oko viděti Boha, Tvůj rozum poznávati jeho spravedlnost a Tvé srdce musí láskou k Bohu prudce zahořeti, aby Tvá duše nezahynula, ale v největší horlivosti vytrvala při dokončování stavby nebeského Jerusalema. Kéž Ti Pán Bůh dá pomocnici, t. j. nejsladší Matku milosrdenství. Máš také býti zářící hvězdou, jež Ti září v temnotách nocí zlých lidí, máš býti rychlým jelenem, který spěchá ku prameni vody živé. Rozvaž, jak v těchto časech mnozí pastýři jsou slepí, chromí, lupiči zlata, jak zcela jsou zasvěceni smrti, rdousíce božskou spravedlnost. Jediný Bůh, jenž všechno zná, ví, kde pastýřská péče nese užitek. Proto nemá věřící člověk obcházeti a usilovat o úřad představeného. Usiluje-li o tento úřad, hoví neklidným smyslem hříšnému chťíci a snaží se spíše o moc, než o to, aby dbal vůle Boží. Tak jest ve své osobě loupeživým vlkem a jeho duše nikdy nehledá duchovního dobra, ale zneužívá ho k světskému zisku. Proto pravím Tobě také v duchu: Ó, jak veliký div skýtá spasení duší u oněch mužů, kteří dosáhli duchovního úřadu představeného bez simonie a na nichž spočívá oko Boží, poněvadž jeho skvělost v nich není zatemněna. Působí v nich spíše jako statečný bojovník, dbající, aby nebyl přemožen,

ale aby si byl jist trvalým vítězstvím. Nyní však poslyš: Tak se to stalo u mé dcery Richardy, kterou jmenuji dcerou, poněvadž jsem ji celou duší plně milovala, poněvadž v jednom silném vidění mě živoucí světlo ji naučilo milovati. Poslyš: Bůh v ní obdržel tuto horlivost, poněvadž rozkoš světská se ji nemohla zmocniti, bojovala daleko více proti světu, třeba se jevila jako květinka v kráse, ozdobě a libohlasu celému světu. Pokud ještě žila v těle, zaslechla jsem v pravém vidění, co o ní bylo řečeno: Ó panenství, stojíš v královské komnatě nevěsty. V panenském mlázi má v nejsvětějším řádě společnost, z které se radují dcery sionské. Starý had ji však chtěl odvléci ode cti blažených, a to skrze vysoké šlechtictví, jež náleželo jejímu člověčenství. Nejvyšší soudce si vzal přece tuto moji dceru k sobě, když jí ufal všecku lidskou skvělost. Proto v ní klade má duše velkou důvěru, třebas ji svět miloval dokud žila, pro její krásnou postavu a moudrost. Ale Bůh ji miloval ještě více. Proto nechtěl svou přítelkyni ponechatí jejímu nevraživému milovníkovi, to jest světu. Nyní však vyplňuj Ty, můj milý, jenž sedíš na místě Kristově, vůli duše Tvé sestry, poněvadž potřeba poslušnosti toho vyžaduje. Jako ona sama byla vždy starostlivá o Tebe, tak pečuj nyní Ty o její duši a čiň dobré skutky podle jejího vzoru. I já vypuzuji ze svého srdce bolest, kterou jsi mně v této mé dceři způsobil. Bůh kéž Ti popřeje na prosby Tvé svaté rosu své milosti a v budoucím životě odměnu své milosti.

Mohučský arcibiskup Arnold Hildegardě.

Arnold, milostí Boží arcibiskup mohučského stolce, vzkazuje panně, Bohu zasvěcené, představené na hoře sv. Roberta, Hildegardě, svůj hold a otcovskou lásku. Víme, že Duch svatý vane a

vnuknutí dává, kam chce, když rozděluje svoje dary, jak se mu líbí. Pravíme to bez jakýchkoli pochybností o Tobě. Neboť co je divného, jestli Tě poučuje svým vnuknutím Ten, jenž z pastýřů a lidí, živících se divokými fíky, učinil proroky (Amos VII, 14) a jenž dal promluvit oslici lidskou řečí? Nesmíme tedy bojovati proti darům Božím a také toho nedokážeme. Tím spíše prosíme Tvou lásku, abys nám svými modlitbami u Pána pomáhala, aby aspoň naše dni v bázni a lásce Páně plynuly, takže v dobrém zdokonalení zasloužíme dosíci po tomto životě věčné blaženosti.

Hildegardina odpověď.

Ó Otče, živoucí světlo dalo mi pro Tebe tato slova: Proč skrýváš svou tvář před Bohem takorůžka ve zmatku svého hněvivého srdce? Tajemná slova nepronáším ze sebe samé, ale jak je vidím v živoucím světle, takže je mi zjevováno to, po čem často moje mysl ani netouží a čeho má vůle nehledá. Často to vidím, jsouc k tomu nucena. Ale modlím se k Bohu, abys jeho pomoc nepovažoval za vyhnanství, aby Tvá duše byla zbožná v čistém vědění a pohlížení do zrcadla spásy, abys mohl žíti na věky. Skvělé světlo milosti Boží neodcházej od Tebe nikdy, naopak milosrdenství Boží ať Tě tak chrání, aby Tě neoklamal starý nepřítel. Popřej svému oku nyní žíti v Bohu a svěží síla Tvé duše ať nevyschne. Živoucí světlo praví k Tobě: Proč nejsi statečný v návalech strachu? Máš jakousi horlivost, chceš třibiti pšenici a najednou přemoci a odhoditi to, co je Ti protivno. Toho si nepřeji. Ne, vytři z oka svého srdce neklid, usekni u sebe sama a od Tvého lidu každé bezpráví, neboť blíží se války v mravech a míněních lidí, poněvadž nejsou ani v kázni ani v ohradě bázně Boží. Donucuj je beze strachu k dobrému. Budeš-

li proto snášeti zármutek a bídu, nechvěj se, neboť Syn Boží také tak trpěl. Povstaň tedy k Pánu, neboť Tvůj čas se kvapem blíží.

Konrád III. Hildegardě.

Konrád, Boží pomocí a milostí král římský, Bohu posvěcené panně a představené sester u sv. Roberta v Bingen pozdrav a milost. Poněvadž Tě nemůžeme navštívit, jak bychom chtěli, zdržení jsouce na vrcholku království a zvikláni rozmanitými bouřemi a víry, chceme Tě navštívit aspoň svými listy. Jak jsme se dověděli, žije v Tobě přebohaté vyznání nejvyšší chvály, jež se v Tobě projevuje svatostí nevinného života a skvělostí ducha, podivuhodně na Tebe přicházejícího. Pročež se obracíme spěšně na Tebe, třeba světský život vedeme, bereme k Tobě svoje útočiště a žádáme pokorně o přímluvu Tvých modliteb a o Tvá napomenutí, ježto žijeme zcela jinak, než bychom měli. S jistotou můžeš očekávat, že se přičiníme Tobě a Tvým sestrám v každé potřebě býti nápomocni, jak jen to bude možno. Pročež odporoučíme i svého syna — jakž i sebe sama co nejusilovněji Tvým modlitbám.

Hildegarda králi Konrádovi.

Ten, jenž dává život všem, dí: Šťastni jsou ti, kteří důstojně na svícnu nejvyššího krále stojí a o něž Bůh pečuje ve své prozřetelnosti, takže jich od svých prsou neodstrkuje. Při něm, králi, vytrvej, a vyvrz nečistotu ze svého srdce, poněvadž Bůh zachová každého, kdo jej pokorně a čistě vyhledává. Ale i své panování veď tímto způsobem a svým lidem rozdílej svou spravedlnost tak, aby ses neodcizil nejvyššímu králi. Poslyš, v jedné vě-

ci odvracíš se od Boha. Časy, v nichž žiješ, jsou lehkomyšlné jako žena a kloní se k nepřátelské nespravedlnosti, která se snaží zahubit spravedlnost na vinici Páně. Později přijdou ještě horší časy, v nichž praví Israelité budou trápeni a v nichž katolický trůn v bludu zakolísá. Jejich koncem budou urážky Boží, jako mrtvola při smrti. Proto se šíří i žal na vinici Páně jako kouř. Po těchto časech přijdou mocnější než dosavadní, v nichž se spravedlnost Boží poněkud pozvedne a v nichž nespravedlnost duchovního lidu bude poznačena k vypuzení. Ale ještě se neodváží rozjitřit a vyzývati k úplnému potření. Potom nastanou časy, v nichž bohatství církve bude promarněno, takže i duchovní lid jako by od vlků bude rozsápán a ze svých míst a své vlasti bude zapuzen. Jeho knížata odejdou do samoty a povedou chudobný život ve zkroušenosti srdce a tak budou Bohu pokorně sloužiti. První z těchto časů budou podle spravedlnosti Boží nečisté, následující však hnusné. Časy za nimi jdoucí se poněkud povznesou k spravedlnosti. Za těmi následující rozsápají všecko jako medvěd a zlou cestou nahromadí bohatství. Časy po těchto jdoucí dají spatřiti znamení mužné síly, takže všichni po prvním záblesku jitřenky spravedlnosti s bázní, ostychem a moudrostí se pozvednou a knížata budou jednohlasně svorná, zvedající jako válečník svůj prapor proti zvráceným časům největších bludů, jež Bůh rozmetá a zahladí, jak je mu to самому známo a milo. A opět praví Ten, jenž všecko ví, k Tobě, ó králi: Jakmile to, člověče, uslyšíš, drž svou vlastní vůli na uzdě a polepši se, abys očištěn vstoupil do časů, v nichž se nebudeš muset stydět za své skutky.

Císař Friedrich Barbarossa Hildegardě.

Friedrich, z Boží milosti římský císař a neúnavný rozmožitel říše, vzkazuje paní Hildegardě z Bingen svoji přízeň a vše dobré.

Oznamujeme Tvé svatosti, že všechno se splnilo, co jsi nám předpověděla, když jsme si Tě do Ingelheimu pozvali. Neustaneme při veškerém svém podnikání usilovati o čest říše. Proto žádáme Tvoji lásku nejvroucněji, aby se svými sestrami za nás k Bohu vysílala prosby, abychom dosáhli jeho milosti, když se sami klopotíme v pozemských věcech. Můžeš býti přesvědčena, že ve všech záležitostech, které nám předneseš, nebudeme bráti zřetel na přátelství nebo zášť nějaké osoby, nýbrž že miníme míti zřetel jedině na spravedlnost, jak se sluší.

Hildegarda císaři Friedrichovi.

Nejvyšší soudce praví Tobě tato slova:

Je s velikým podivem, že je potřebí lidstvu osobnosti, jakou jsi Ty, ó králi. Poslyš: Král stál na vysoké hoře a díval se do všech údolí a pozoroval, co v nich každý jednotlivec dělá. Držel v ruce hůl a vše dobře rozděloval. Pečoval, aby se zazelenalo vše, co bylo suché, a probudilo se to, co spalo. Tato hůl však odňala trest tuposti od těch, kdož byli přehorliví. Jakmile tento muž zavřel oči, přišla černá pára, která pokryla ona údolí. Krkavci a jiní ptáci přiletěli a pozřeli vše, co kolem leželo. Proto, ó králi, otevři bedlivě svůj zrak, neboť všechny země jsou zastíněny šalebným chumlem těch, kdo černí hříchů vyhlazují spravedlnost. Lupiči a bludaři boří cestu Páně. Ty pak, ó králi, ovládni žezlem milosrdenství líné, cizácké a překrutné mravy, neboť máš slavné jméno, jsa králem v Israeli. Běž, Tvé jméno je slavné. Uvaž tedy, když nejvyšší král svůj pohled na Tebe obrátí,

abys nebyl obviněn, že jsi svůj úřad nesprávně spravoval a aby ses nemusel rdítí studem. Toho ať není. Co jest spravedlivé, jest jasné. Zřejmě jest spravedlivé, aby ten, kdo poroučí, následoval své předchůdce v dobrém. Mravy představených, kteří žijí v nevázanosti a hnilobě, jsou jako černé uhlí. Tomu se vyhýbej, ó králi. Buď raději ozbrojeným válečníkem, jenž ďáblu statečně odporuje, aby Tě Bůh nezničil a pozemská říše se proto nestyděla. Vysvobod' tě Bůh z věčného zahynutí. Kéž nejsou Tvé časy vyprahlé. Bůh Tě ochraňuj, abys žil na věky. Zapuď od sebe lakotnost, vyvol sobě zdrženlivost, to miluje velice Nejvyšší král. Jest velmi potřebí, abys byl ve svých záležitostech opatrný, neboť vidím v tajuplném vidění, jak mnoha bouřemi a protivenstvími jsi před živoucím zrakem Božím obklíčen. S pozemským vladařstvím máš co činiti jenom nějakou dobu. Střez se tedy, aby Tě nezavrhli Nejvyšší král pro slepotu Tvých očí, které správně nevidí, jak máš v ruce držeti žezlo, abys správně vládl. Přičiň se, abys byl takovým, by milosti Boží v Tobě neubývalo.

Jerusalemský biskup Hildegardě.

Z Boží milosti a posvěcením služebník a biskup jerusalemský vzkazují Hildegardě, své milé dceři a představené na hoře sv. Roberta u Bingen v diecési mohučské, nejpokornější modlitbu a pozdrav v Kristu. Od mnoha lidí, kteří dalekými končinami do naší země přicházejí a na hrobě Kristově sklánějí svá kolena, slyšeli jsme docela velmi často, jak Boží síla v Tobě a skrze Tebe působí, začez děkujeme Bohu neúnavně a jak nejlépe možno pokorně. Již dávno bychom, nejmilejší dcero, k Tobě promluvili, ale poněvadž dosud nebylo posla, bylo naše přání zcela marné. Když se posléze po dlouhé době naskýtá příležitost, považovali jsme za

vhodné Tobě a všem Tvým sestrám, Tobě, jak jsme doslechli, poddaným, poslati tyto řádky. Kdybychom měli pohotově dosti sladkých slov, v převeliké tísní, v jaké se neustále nalézáme, zakoušejíce na jedné straně nájezdy od ozbrojených pohanů, na druhé straně nástrahy zlých duchů, považovali bychom za důstojné, velebiti Tě jako nevěstu Kristovu a stálou posluchačku jeho tajemství. Leč ta, které božská milost popřála, aby své chvalozpěvy mísila s andělskými, nepotřebuje býti velebena lidskými chválami. Prohlašujeme pak za šťastné ty, které byly uznány za hodny, býti denně svědkyněmi Tvých sladkých řečí a sílit se jimi. Vždyť bychom mohli nevhodně prohlásit šťastnými ty, které s pozorným nazíráním do zrcadla božského proměnění usilují obdržeti od Pána denní pravidlo pro záslužné obcování. Šťastné, nad míru šťastné jsou ty, jimž vše pozemské se stalo sprostým, poněvadž obdržely nebeskou mzdu, a které všemi věcmi, jež se jeví ostatním smrtelníkům sladkými, příjemnými a výbornými, pohrdají, nohama šlapou a považují za nepatrné. Viz, to jsou pravé dcery jerusalemské, na nichž není poskvrnny, na nichž svět ničeho nenalézá, co sám miluje, a které následují Beránka, kamkoliv jde. Nyní pak, dcero, obracíme se na Tebe a prosíme Tě pokorně o útěchu, která Ti byla nebem ukázána, a doporučíme se do Tvých modliteb a modliteb Tvých sester. Buďtež nám, kteří se zmitáme na vlnách světských starostí, zbožnými přímluvkyněmi u Toho, do jehož svatební komnaty toužíte vstoupiti po skončení tohoto života. Popřej, Pane, abys po všechny dny svého života patřila na dobrý Jerusalem.

Hildegardina odpověď.

Živoucí světlo praví ve svých divech: První kořen byl za dne viditelný. Ze všech větví dal vyra-

ziti květy. Zařídil dvojí cestu. Jedna byla bohatá, vroubená budovami, v nichž bydlil orel a jiní ptáci. Druhá byla volná. Na té se sešli obři a ti bojovali proti onomu orlu a jiným ptákům, ale porazit je nemohli. Tu vyšlo slunce. Mělo na spodním rameni zlaté štíty a bojovalo proti těm obrům. Následoval pád prvního anděla ze života. Ten po pádu Adamově postrádal světlo ráje. Týž Adam i všichni jeho synové obcovali pak dle našeptávání ďáblova. Ale slunce se třpytilo v topasu a safíru, to je v milosrdenství a lásce, kteréž tělem učiněné Slovo Boží zrodilo. Slunce zazářilo zrovna tak, jako na počátku vyšlo, a zůstalo již tak, že žádný stín proměny na ně nepadl, jako se stalo s prvním andělem, s Adamem a s ostatními pod ďáblovým vlivem. Proto také čteme: Ty jsi knězem na věky podle řádu Melchisedechova. Neboť topasem rozumíme milosrdenství a safírem lásku, kteréžto ctnosti přidal onen kněz na svědectví svého kněžství kvůli člověku.

Nyní pak, Otče, nalézající se na místě toho kněze, slyš: Kéž Tvá duše tryská jako voda vylákána ze skály Mojžíšovou holí, aby Tvá slova skýtala nevěřícím srdcím nápoj spásy a aby rostl den, zářící ve Tvé duši. Vidím, že jsi na své cestě k Pánu znepokojen. Poněvadž se octl Tvůj rozum pod změnou skutků Tvých i jiných lidí ve víru, kéž holubice vstoupí do Tebe a učiní Tě před tváří Boží prostičkým holubníkem. Boj pak, který podstupuješ vnitřně i vně, to jest u obojích lidí, kéž Ti Bůh svým časem ulehčí, abys mohl jej snášeti. Proto se mu oddej s důvěrou a nezoufej nad jeho milosrdenstvím. Učiníš-li tak v milosti Boží, žítí budeš k Životu.

Biskup v Utrechtu Hildegardě.

Gottfried, z milosti Boží biskup v Utrechtu, přeje své jediné, nejdůvěrnější přítelce, své je-

diné Hildegardě, představené sester svatého Roberta, spásu od toho, který vítězit rozkázal Jakobovi. (Žalm 43. 5.)

Nejdražší sestro, od té doby, co jsem si Tě zamiloval, nemohla býti z mého srdce vyrvána vzpomínka na Tebe, sladší nad strdí. Neboť síla Boží, která v Tobě přebývá a Tebou působí, která Tě před ostatními činí drahou onomu ženichovi, který zachraňuje všechny v něj doufající, pudí mě k lásce k Tobě. A poněvadž láska Tvé srdce zaplavila, prosím Tě při lásce, které máš hojně pro všechny, usiluj s veškerou péčí a snahou za mne Boha prositi, abych si na tom světě ještě zasloužil úlevy ve své hříšnosti. Kéž Tě vede Pán tam, kde přebývá věčné štěstí, líbezný klid a rozkoš bez konce. Dychtím po Tvých listech jako ti, kdož žízní po prameni.

Hildegardina odpověď.

Jsi přijatou a povolanou bytostí od Boha, abys jednal podle jeho vzoru, napodobuje jej. Bůh vzdělává, řídí a pomazává vše. Vždyť všemohoucí Bůh stvořil svým slovem svět, který dosud spravuje. Posvěcuje vše vodou, omýváje hříchy lidí. Bůh stvořil všechny tvory a obklopil jimi člověka, jako pracovník ohněm zhotovuje své nádoby. Poté však klesl vysoký den neposlušností při Adamově pádu až ve tmavou noc, a proto žili lidé ve hříších a zapomnění, jako by Boha nebylo. Tu zaplavil Bůh pro zločiny lidí a jejich hříchy celou zemi potopou. Pak přišli svatí, zákon a proroci. Posléze pak přišel Syn Boží, jemuž se neslušelo zjevití se v prázdném čase, v němž nebylo žádné spravedlnosti, jako člověk nebyl stvořen dříve, dokud naň všecko stvoření neukázalo. Leč také Syn Boží přišel spasit celý svět poslušností, pomazáním křtu a pokáním. Nuže, pastýři, střež se dlíti v době dětství, Bohu cizí, ale žij v době spravedlivých a svatých,

ve které vystupují proroci. Drž se ve svých skutcích spravedlnosti, tak jako Bůh vše předvídal, dříve než to stvořil, a spravuj po jeho vzoru svůj lid. Poskytni též na místě Kristově lidu svou pomoc, abys nebyl jako trouba, která jenom zní, ale nepůsobí. Buď libou vůní ctností, abys žil na věky. Rci též: Můj Bože a králi, budu Tě vyvyšovati a ctíti Tvé jméno od věků na věky. Když si představíš, že sedíš na biskupském stolci, chval Pána na všech svých cestách, veleb jej dobrými skutky a opakuj si opět a opět jeho příkázání, poceluj jej svou vírou a obejmí ve svých dobrých skutcích. Ukaž ve svém jednání svého Boha a zvelebuj jej ve svých úradcích jako spravedlivého krále, takže svůj lid dobře vedeš a milosrdenstvím pomazáváš a žádných zpupných zločinů na sebe nenakládáš, na příklad, že nepřijímáš darů za spravedlnost. Vzývej tudíž jeho jméno, aby ses chvěl ve všech těchto věcech před ním bázni, poněvadž On jest králem. To čin po všechny dny svého života, pokud dlíš na tomto světě, abys potom žil v nekonečném čase na věky.

Lutyšský biskup Hildegardě.

Rudolf, z milosti Boží biskup lutyšský, přeje Hildegardě, služebnici Kristově u svatého Roberta v Bingen, aby sloužila bez ustání Králi králů a aby se stala účastnou věčné blaženosti. Upadnuv v převeliký nepokoj duševní i tělesný, umínil jsem si Tobě psáti, poněvadž právě nyní potřebuji dobroty Boží, kterou jsem urazil bezpočetnými hříchy, jak nezapírám, a proti sobě popudil. Poněvadž nyní, nejmilejší sestro, vím, že Bůh je vskutku s Tebou, vzývám a prosím pro jeho milosrdenství Tvoji svatost, ježto ustavičně kolísám a hledám u Tebe útočiště. Pečuj o mne, abych zanechal nedbalosti a bdi nade mnou ve svých zbožných mod-

litbách. Co Ti ukáže neomylné a živoucí světlo, oznam mně písemně, abys mne probudila z mé ospalosti. Dejž Bůh, abych z tvého listu načerpal nejbezpečnější útěchu a dosáhl na Tvou přímluvu posledního příbytku věčného pokoje.

Hildegardina odpověď.

Živoucí světlo dí: Cesty Písma vedou na vysokou horu, na níž rostou květiny rozkošně vonící, kde se pohybuje libezný vánek a jejich libovonnost zesiluje a kde růže a lilie ukazují svoji skvoucí tvářnost. Tuto horu nebylo dlouho vidět pro stíny slepého živého vzduchu a protože ji Syn Nejvyššího dosud neosvítil. Tu vyrazilo slunce z ranních červánků a osvítlo tento svět, a všichni se kochali pohledem na jeho vonné květy. Den byl skvěle vyzdoben a začalo lahodně vanouti. Ó pastýři, je třeba lkát a truchlit, neboť za našich dní je hora pokryta nejčernějšími mlhami, že od ní libá vůně neproniká. Ty pak máš býti dobrým pastýřem a ve svých mravech šlechetný. Jako orel hledí do slunce, tak buď pamětliv, abys, kde jen můžeš, volal lenivce a cizince do vlasti, abys na tento svět přivedl jednotné světlo, jímž Tvoje duše žije, a abys z úst nejvyššího soudce uslyšel: Nuže, služebníče dobrý a věrný... a aby se jím Tvá duše tak skvěla, jako se skvěje bojovník v šiku, když se s ním jeho druhové radují z jeho vítězství. Proto bojuj, zástupce lidu, až k dobrému vítězství a napravuj tak bloudící. Vyčisti krásné perly od hniloby, a připrav je pro nejvyššího krále. Kéž se Tvé srdce namáhá v dobré horlivosti dostat tyto perly na onu horu, pro niž milostí Boží jsou určeny. Bůh tebe chráníž a osvobod' Tvou duši od věčného trestu.

Biskup verdunský Hildegardě.

Adalbert, z Boží milosti, ač nehodný, sluha a biskup chrámu ve Verdunu, přeje své nejosvěcenější matce Hildegardě u svatého Roberta, aby se radovala z vidění Božích nyní i navždy... Velebena budiž sláva Boží se svého svatého místa (Ezechiel), neboť Tebe vyvolila za svou služebnici od Tvého útlého mládí. Já pak — ač-li smí slepý vidoucím ukazovat cestu — připomínám Tvé lásce, abys tuto milost v pokoře poznávala a přitom dbala starého proroctví Balamova, který snad řekl opak toho, co obmýšlel, přece však bylo podivuhodné v jeho vidění, když řekl: „Patřil na to, co mu Všemohoucí ve vidění ukázal, sražen byl k zemi a pak otevřel oči.“ (Num. XXIV, 4.) Naznačuje tím jistotně ve vidění pokoru. Také učitel pohanů řekl: „Abych pro nesmírnost zjevení se nevyvyšoval.“ (II. Kor. 12.) Toto vše pravím spíše s důvěrou ve Tvou lásku než v temnotě nauky. Věz dále, že nemohu nyní k Tobě přijíti, ačkoliv jsem blízko. Ale prosím Tě, abys mi svými modlitbami věrně pomáhala v mých protivenstvích a toužím, aby mně pomáhaly i přímlyvy Tvých sester, služek Božích ve Tvém konventě. Jak dávno tomu, co jsi mne uznala za hodna svého listu. Prosím, abys aspoň nyní mne uznala za hodna.

Hildegardina odpověď.

Živoucí světlo, které poprává viděti zázraky, praví: Ty, jenž jsi ve své osobě otcem i pastýřem duší, vztáhni své rámě, aby nepřišel nepřítel a nezasel na Tvé pole koukol. Pečuj o zahradu, která byla štípena milostí Boží, buď na stráži, aby její vonné koření nevyschlo. Vyřež v ní vše, co je shnilé a vyhoď, co potlačuje její prospívání. Namáhej se, aby vzrůstala. Pravím Tobě: Nezatemňuj

své zahrady v ponurém mlčení, ale pokárej v pravém světle, co se pokárat musí. Také svůj chrám prozař svou blahopřejností, rozdělej pod svou pávní oheň a polož na pánev myrhu, aby stoupal vzhůru kouř až k paláci živého Boha, abys žil na věky.

Pražský biskup Hildegardě.

H., milostí Boží služebník Pražanů a biskup, třebas neužitečný a nehodný, Hildegardě, nevěstě Kristově a představené u svatého Roberta v Bingen, přeje se vši zbožností každou odměnu za její modlitby. Velebíme a vyvyšujeme našeho Pána Boha. Jeho duchem osvěcena pomáháš mnohým lidem v jejich souženích, těšíc je a ulehčujíc jim. Také rozmnožuješ plod dobrého díla působením téhož ducha v srdcích mnohých lidí, jakž jsme o Tobě slyšali v mnohých krajích. Proto ať zví Tvoje svatost, jak velikou touhu máme spatřiti Tebe a hovorem s Tebou v Kristu se potěšiti. Ale potíže, spojené s velkou dálkou, nám v tom překážejí. Poněvadž jsme doslechli, jak Tvoje láska potřebám mnohých pomohla, důvěra v Tebe povzbudila nás, abychom zaprosili Tvoji lásku, abys svými modlitbami pomohla a dobrou radu poskytla nám, kteří jsme světským soužením sem i tam zmítáni. Neboť od té doby, co jsme zaslechli o Tvém jménu a milosti Tobě Bohem svěřené, hýčkali jsme vzpomínku na Tebe v srdci svém a přejeme si, aby vždy u Tebe zůstala dosavadní milost, která proudí z pravého světla.

Hildegardina odpověď.

Hlas života a spásy dí: Co to znamená, že člověk jí, ale nechce věděti, jaký je to hrozen, jenž pozkáže lidu jiným způsobem se potil, když Bůh ze-

mi vyčistil, a jinak prosil, než jak ji první člověk pohaněl. To je z toho, že jest člověk lehkomyšlný střídáním svých mravů a obdobími světla a tmy. Občas se člověk ve štěstí poněkud pozvedne, občas upadá do nebezpečí. V obojím případě nedbá člověk objetí dcery královské, totiž zbožnosti a pravdy, ale sráží jí korunu s hlavy, zatím co pastýř utíká a církev Kristovu bez ochrany nechává, poněvadž nedrží svých zbraní udatně, ale jako svévolný hoch při hře bezstarostně si vede. Člověk, jenž toto činí, touží jísti a píti podle své vůle, jak si přirozenost lidská pokrmu žádá, nevidí přes svůj zostřený zrak, kde jest dar rozlišování, jenž se vypotil z moudrosti, kterouž jest rozuměti pod onou révou. Když Adam na počátku světa pohaněl poslušnost, čas za časem klesal v záhubu, až se zátopy rozlily. Tu vyčistil Bůh zemi od hnusné nespravedlnosti a dal jí novou sílu. Tu vypěstil Noe nejušlechtlejší zárodek poslušnosti ve svých vinicích, z nichž Adam jako rozpustilý chlapec v prostotě svých mravů utekl. Leč v Noemovi vydala země sílu hroznu a proto se po něm pozvedla moudrost spásy. Nyní, ó člověče, který po stezkách svého života se klopotíš, a jím neodpíráš zraku svého ohnivě upřeného na svoje i jiných vyléčení, pozvedni se, pohleď vzhůru ke slunci ve správném obcování. Neprchej před světlem, odmítaje je od sebe s drsností své nespravedlnosti, aby ses nemusel rdíti, až král nejvyšší bude hledati v Tvé malé mošničce Tvé skutky. Pak budeš žíti na věky.

Děkan u sv. Martina v Mohuči.

Hildegřdě, své úctyhodné velitelce a nejmilejší matce, podává N., nehodný děkan chrámu u sv. Martina v Mohuči, to málo, co jest.

Není potřebí popisovati, s jakou úctou je mé srdce oddáno Tvé svatosti, s jak bezelstnou upřím-

ností Tě miluji a jak jsem Ti ochoten sloužiti, jestliže se Ti zalíbí něčeho si od nás přát. Jak toužebně si přeji potěšiti se častěji Tvými listy, nepotřebuji snad ani povídat, poněvadž Ti to zjevuje odlesk božské moudrosti, který Tebe vždy osvětluje. Já sám jsem si umínil Tebe spatřit a potěšit se Tvou řečí, ale zabraňuje mně v tom moje tělesná slabost. Jakmile se však, dejž to Bůh, naskytne vhodná příležitost, podívám se k Tobě a pokusím se zvěděti pomocí živého slova, nač se nemohu ptáti písemně. Zatím Tě, nejmilejší matko, prosím, abys prosila za nás našeho Tvůrce a Spasitele, aby náš život podle své vůle pořádal, jak se mu zlíbí s ohledem na nás. Prosím Tě, pokud bys potřebovala našich služeb, abys poručila, co se Ti zlíbí. Ale toužím též dostati Tvou útěchu po mém poslu. Kéž se Bohu zlíbí Tebe zachovat a osvětlovat vždy svým svatým duchem, ó blažená máti, kteréž musím každodenně prokazovati svoji uctívou službu.

Hildegardina odpověď.

Přemírou jídla a nestřídmého pití vína bují bezuzdné neřesti a tělo lidské často tak slábne, že již sotva může jísti. Potom bývá pro ošklivost z hříchů, kterou jeho tělo bývá navštíveno, přepaden těžkým spánkem. Leč ďábel jej opět budí ke hříchu a krade mu čas k lítosti. Tak procítá člověk z onoho ztrnulého spánku, kterýmžto způsobem pokouší jej ďábel usilovně ke hříchu. Mnoho lidí, ďáblem obelstěno, odkládá lítost nad hříchy a upadá tak do záhuby. Lká-li však člověk nad svými hříchy, pak vpadá do andělského zpěvu a když činí dobré, svítí jako slunce. Když se tak začne zdobiti, tu jej přepadne ďábel bouřlivým zoufalstvím, ponoukaje jej předtím ke hříchu. Takový člověk má se podívat na celníky a hříšní-

ky a bedlivě si všimnouti, jak zhřešili a pomocí lítosti opět povstali, a jak se poté stali sloupy nebes. Má tedy obláci brnění víry a přilbu naděje a své hříchy na ten způsob přemoci. Ty pak, služebníče Boží, rozjímej, že jsi žil v dětství radovánkách a ve svém mládí v hříších tělesné rozkoše. Proto máš nyní býti syt hříchů a začít s dobrými skutky, abys dříve, než zmizí stín tohoto žití, radostně odpověděl hlasu, Tobě řkoucím: Měl bys býti zahradou, na níž by se můj zrak pásl. Ty však jí nejsi, poněvadž v ní vzrostlo neužitečné býlí, trní a bodláčí, jež udusilo všechny užitečné byliny. Vysekej je ostrým srpem a napodob onoho syna, o němž se čte v evangeliu, jak šel do sebe a spěchal k svému otci, který jej s radostí přijal a ve své lidskosti políbil. Zasej též símě bázně, plodící ctnost ve tvých zahradách a připodob se ženě, hledající ztracenou drachmu, aby byla v nebesích nad Tebou radost a aby ses stal drahokamem v nebeském životě a žil na věky.

Opat v Hirschau Hildegardě.

M., beze svých zásluh opat v Hirshau, vzkazuje přesvaté paní a matce Hildegardě svoji modlitbu a poslušnost. Slyšel jsem kdysi, že v Cyreně teče kanálem víno. Tak se také jevíš Ty, ó dobrá matko, mezi Alemany jako kanál vtékajících a vytékajících vod, které vydávají vůni lahodného koření, jako myrhy a kadidla. Neboť tvoříš, leješ a vytváříš formy a dáváš praktikům pro theorii sílu a pohyb. Proto mne již dlouho pudilo Tebe milovat, ctít, Tobě se obdivovat, Tobě a Tvým sloužit, a ve všech modlitbách, jež konáte Ty a Tvoje sestry, pokud to dovoluje právo a poslušnost, slovem a skutkem býti vzpomínán. Prosím Tě, velitelko a matko, pamatuj na mne ve svých nejsvětějších modlitbách, měj ráda toho, který Tebe co

nejpokorněji miluje. Rozuměj tomu, jenž Tě v Kristu ctí a dej se uprositi, abys mně opět napsala.

Hildegardina odpověď.

Ó nejsladší otče a bratře v Kristově lásce! Vidím hliněnou nádobu, jež je takovou jasností obklopena, že stěží poznávám, je-li to nádoba. Vidím v ní něco trpké příchuti, dá se pozorovat snaha proti zákonu a hned potom bouře, která však obsahuje předurčení Boží odměny. Bdi tedy statečně, poněvadž v nynějších časech blaho lidu toho vyžaduje v mravním ohledu. Ó nejdobrotivější Otče, já, ubohé stvoření, nevidím v pravém světle, zda jsi se odcizil svému úřadu. Pamatuj, že jsi člověkem na zemi. Nestrachuj se však přespříliš, poněvadž Bůh od Tebe nežádá různotvárných věcí. Jsi v přítomnosti Boží jako dýmný sloup myrhy a kadidla. Proto si žádá Sion, abys byl pokrmem v domě Jakobově. Když však někdo strhne sloup, celý dům podpírající, rozboří celý dům. Proto vyhlížej sedmi okny a pozoruj, odkud přilétá sokol a střež se, aby Tě neoklamal. Hlídej své ovce s tichou myslí, ukaž jim cesty napomínání, aby neprchl den spásy a Ty ses nestal popelem. Buď též před očima života zrcadlem života.

Opat v Bossonville Hildegardě.

W., z milosti Boží, třebas nehodný opat v Bossonville, své nejmilovanější abatyši, Bohu zasvěcené panně, přeje to, co činí člověka ve věčném životě nejšťastnějším.

Poněvadž Bůh ve své milosti Tě daroval všem utíkajícím se k Tobě v bouřlivých strastech jako v záchranný přístav, pomýšlíme v těžkém nebezpečení sepnouti k Tobě ruce s úpěním. Chceme tímto dopisem Ti ostražitě zjevit, že náš

chrám, který požíval po mnoho let milosrdenstvím Božím velké úcty, byl pokálen ošklivou pověstí, když toho žádaly naše hříchy. Neboť někteří z našich, podněcovači zlého, neustávají pod vlivem našeptávání ďábla, dobrým lidem vždy nepřátelského, náš dům, nás a celý konvent znepokojuvati vším možným neklidem. Nu, abych to krátce řekl, jejich bezuzdná pýcha způsobila, že všechny naše skryté hříchy, jak se říká, byly zjeveny. Toto břímě nás tížící přinášíme k Tobě, abys je ulehčila, prosíce Tě v pokoře, abys nám o tom napsala slovíčko útěchy. Především však Tě co nejdůtklivěji žádáme, abys nás usmířila s Bohem i lidmi.

Hildegardina odpověď.

Ve vidění, v němž duše často prohlédá, vidím, bdíc, na Tvém místě bouřlivý vítr, který si pohrává s mrakem střídajícím barvu ohnivě červenou, černou a pošmurnou. Místo samo pak vidím ve velikém rozčilení. Tyto tři barvy vidím i ve Tvé duši. Leží předně v černi zloby, pak ve čmoudu okoušení nepotřebných věcí a posléze má podobu ohnivě záře jitřenky, a to vlivem své blahovlnnosti a svého sténání po Bohu. V Tvém pohnutí vidím chvílemi vystupovati k Bohu nádherné světlo, jímž Bůh Tvé místo svou pomocí podporuje. Ty však, výborný pastýři, popatři na ono pole, které Bůh požehnal hojnými plody a jež černý mrak zaplavil a poškodil a jeho úrodu ve srovnání s dřívější zhoršil. To je ta omrzelost a zloba, dlící v srdci toho, jenž zná dobré a může je též konati, ale oběma, totiž omrzelosti a zlobě, se oddává, a tak od konání dobrého bývá zdržován. Dítě Boží, prchej před takovým tvorem a pracuj na úrodném poli v zápalu svatého ducha, dokud neprijde den, kdy nebudeš již moci ničeho konati.

Adam, opat z Ebrachu, Hildegardě.

Své nejmilejší matce, paní Hildegardě, učitelce sester sv. Roberta v Bingen, bratr Adam, opat třeba nehodný. Hned jak jsem se o Tobě dověděl, velmi jsem se potěšil. Bůh zvýšil moji radost, veda mě dobrotivě a podivuhodně tak, že jsem v naší zemi spatřil Tvoji tvář a slyšel Tvůj hlas, a že mně docela dovolil, več jsem stěží kdy doufal, rozmluvu s Tebou. Doufám, že jsi nezapomněla, jaký jsem Ti naznačil tehdy důvod své úzkostlivosti. Poněvadž však různí lidé různě smýšlejí, jedni to, druzí ono, budiž Bůh veleben, vede-li ta věc u Pána k dobru a spáse. Je-li ta věc plna nebezpečí, prosím Boha, aby mne dobrem a spásou obdařil a každé nebezpečí ode mne odvrátil. Nyní však posíláme list a poselství ve prospěch Tvé záležitosti našemu císaři a pánu. Doufám, že pomocí milosti Boží budeme vyslyšeni. Kde budeš potřebovati naší pomoci, ochotně Ti posloužíme. Poněvadž jsme v starostech o své bratry a nalézáme se v opravdovém zmatku, prosíme Tě též, abys nás uznala za hodna své modlitby, aby milost Duchu svatého, která v Tobě pomocí prorockého nadání působí mnoho divů, také na nás popatřila a nás posílila. Prosíme také, uznej nás za hodny a potěš a posil nás svým listem.

Hildegardina odpověď.

V pravém vidění duchovním za bdělého tělesného stavu jsem slyšela tato slova: Ten, kdo zde jest, praví: Slunce září a vrhá své paprsky. Jistý muž pak, přítel slunce, měl zahradu, v níž vypěstil mnoho kořenných bylin a květín s velkou pílí a dychtivostí. Slunce seslalo ohněm svých paprsků na byliny a květiny teplo. Rosa a dešť jim daly vlhkost, že se zelenaly. Tu vyšla od půlnoci po-

matená bílá tvářnost s černými vlasy a strašným obličejem, od východu pak krásný mládenec se zářícím hlasem a s plnou, přívětivou tváří. Oba přišli do té zahrady. Pomatenec se otázal mladíka: Odkud přicházíš? Ten odpověděl: Přicházím od východu do zahrady tohoto bílého muže, poněvadž jsem velmi toužil se s ním setkat. Pomatenec řekl: Poslyš, nebezpečný vítr, krupobití, oheň a mor přijdou na tuto zahradu a vysuší ji. Ale mládenec odporoval: Ne, to se nestane, nechci tomu, neboť vyvedu čistý pramen a zahradu zavlažím. Pomatenec děl: Aj, aj, to je tak možné, jako kdyby luční kobylka chtěla prokousati tvrdý kámen. A hned přivedl se špatným úmyslem na zahradu zimu, chtěje, aby kořenné byliny a květiny uvadly. Neviděl toho řečený jinoch, který se zatím zabýval svými citerami. A když to zpozoroval, zvolal hlasitě k slunci, aby vstoupilo do znamení býka a znovu přivedlo do zahrady zelenající sílu léta. Zvedl roh ze slonoviny a také jelení roh a srazil tím pomatence k zemi. Pak řekl majiteli zahrady: Od nynějška nedůvěřuj tak lehkomyšlně. Spíše obklop zahradu takovou ochranou, aby ji černí ptáci v bouřích nevysušili. Ty však, Otče, jenž mocí svého nejvyššího úřadu jsi na místě Kristově, chápej, že tato slova byla k Tobě řečena. Slyš tedy: Milost Boží svítí jako to slunce a rozdílí své dary někdy tak, že se projevují na způsob moudrosti, jiné na způsob životnosti, třetí na způsob vlhkosti. Moudrost však upadá v otlý mrav, životnost se dává do velkých prací a vlhkost přechází ve zlou hořkost. Ty však, muži a přáteli milosti Boží, máš zahradu lidu, ve které na Kristově místě musíš nasázeti mnoho dobrých přání a dobrých skutků. Milost Boží posílá silou svých darů na ona přání a práce působivost dobré vůle a dává jim se zelenati působením rosy, deště a pramene živé vody. Leč od ďábla pocházejí hříchy z nepokoje marné slávy, která odporuje mému po-

učení. Naproti tomu od Boha vycházejí ctnosti, opovrhující světskými věcmi a s plnou důvěrou podrobující se lásce. Tak přicházejí k onomu lidu. Leč hříchy se táží ctností, proč sem přišly. Tyto odvěti, že byly poslány od Boha k příteli Božímu, toužíce přinést oběť chvály. Hřích praví nato, a nutno si těch slov všimnouti: Tento lid přepadne velký pád a hněv a bude navštíven velkým neklidem, takže ve službě Boží zemdlí. Ale ctnosti odpovídají: To se nestane, poněvadž my v dobrém neustaneme. Naopak vytryskne živoucí pramen, který svým slitováním tento národ uchrání. Se smíchem odvěti hříchy: To je právě tak nemožné, jako tělesná křehkost nemůže zůstat bez vrásek. Potom přivádějí hříchy na tento lid mlhu nevědomosti, takže opravdu začínají se ztráceti jeho dobrá předsevzetí a dobré skutky, protože si příliš důvěřuje. Ale ctnosti, které slouží Bohu velebíce jej, to připouštějí, aby se tak dalo po spravedlivém Božím úradku, aby lidé poznali, co vlastně jsou. Když tito lidé nyní s pokorou do sebe jdou, pak již drží ony ctnosti a milost Boží s obezřetnou horlivostí, aby jejich srdcím předvedly utrpení Kristovo a aby tím způsobem přivedly národ k bývalému velebení Boha. Zatím co věnují pozornost božství i člověčenství Syna Božího, odvrhují a ničí hříchy. K tomu pak, pod nímž onen lid se nalézá, mluví: Napomenut tímto příkladem, nedůvěřuj vlastní síle, ale hled' se utíkati k milosti Boží, abys je vším možným způsobem upevnil a povzbudil, aby potřely ďábelské nástrahy nedbáním jich a ne mnohostrannými hříchy.

Spatřila jsem dále velmi hezkou dívku, která se skvěla takovou zářivou tváří, že jsem se na ni nemohla dost vynadívati. Měla plášť bělejší sněhu a jasnější nad hvězdy. Nohy měla obuty do nejryzejšího zlata. V pravici držela slunce a měsíc, objímajíc je líbezným způsobem. Na prsou měla tabulku ze slonoviny, na ní pak byla postava muže

safírové barvy. Všechno stvoření nazývalo tuto dívku velitelkou. I řekla postavě, jež byla na jejích prsou: „Ty vládni ve dni své síly v lesku svatém, z lůna před jitřenkou zplodilš jsem tě.“ (Ž. 109, 3.) Vtom jsem uslyšela hlas ke mně řkoucí: Dívka, kterou vidíš, jest láska, která má na věčnosti svůj stan. Když Bůh chtěl stvořiti svět, sklonil se v nejsladší lásce a pečoval předem o vše potřebné, jako když otec chystá pro svého syna dědictví, a uspořádal s velkou horlivostí svá díla. Všecko stvoření poznalo pak v těchto formách a postavách svého Tvůrce, neboť láska byla na počátku látkou stvoření, když Bůh řekl své: Staň se, a stalo se. Každé stvoření bylo skoro v jednom okamžiku skrze ni stvořeno. Září takovým skvělým obličejem, že se na ni nelze ani dokonale podívat, poněvadž ukazuje bázeň Boží v tak čistém svědomí, že by to žádný smrtelník do konce nedokázal. Nosí plášť bělejší nad sníh a jasnější nad hvězdy, poněvadž v zářící nevinosti bez nejmenší přetvářky všechno objímá a její skutky jasně září. Má také obutí z nejryzejšího zlata, poněvadž chová ve svém srdci ony cesty, které jsou ponechány největším dílem: volbě Boží. Slunce a měsíc drží v pravici a objímá je, protože pravice Boží objímá všechny tvory a vztahuje se do dálky po národech, říších a všech státcích. Proto také stojí psáno: „Řekl Pán Pánu mému: sed' po pravici mé.“ Na prsou má tabulku ze slonoviny, poněvadž, jak to bylo Bohu povědomo, v Panně Marii vždy nevinost vzkvétala, takže se v ní jeví postava lidská safírové barvy, protože Syn Boží zářil již předem v šeré dávnověkosti láskou. Každý tvor jmenuje tuto pannu velitelkou, poněvadž z ní vyšel, a ona to byla, která původně všechno stvořila „jak to ukazuje obraz na jejích prsou, poněvadž Bůh pro člověka na sebe člověčenství vzal“. Každé stvoření bylo naplněno přikázáním Božím, jak sám řekl: Rostež a množte se. Teplota pravého slunce klesla

do panenského klína a utvořila z jejího těla člověka, jako utvořila z hlíny země tělo a krev Adamovu. Ale Panna zůstala při svém narození bez poskvrny. Neboť se nehodilo, aby láska postrádala křidel. Neboť když stvoření Boží začalo se pohybovat a ve své nesnázi chtělo vzlétnout, a hned spadlo, perutě lásky je opět pozvedly. To byla svatá pokora. Když hnusná smyslnost porazila Adama, dbalo Božství, aby při pádu úplně nezahynul, ale svatým člověčenstvím aby byl opět vykoupen. Leč perutě neměly velkou sílu, poněvadž člověka, který byl ztracen, pozvedla pokora v člověčenství Vykupitelově. Láska stvořila člověka, pokora jej vykoupila. Vždyť naděje jest jako by okem lásky, nebeská láska však jako její srdce a zdrženlivost plyne z jejich spojení . . . na zdrženlivosti spočívá jejich spojení. Víra je takřka okem pokory, poslušnost skoro jejím srdcem a pohrdání zlým je v jistém smyslu jejich pojítkem. Láska byla na věky. Na počátku vyvedla veškerá svatost každého tvora bez příměsku zla a stvořila Adama a Evu z čistého stvoření země. Jak tito dva zrodili všechny syny lidské, tak také tyto obě ctnosti zplodily všechny ostatní ctnosti. Tyto ctnosti klepají na Tvé dveře, člověče, ke kterému mluvím, a praví: Dej pozor na muže, který u nás prodlévá až do rána, jest již unaven. A Láska k Tobě praví: Ó věrný příteli, nechceme, abys odvrhl pouto svého úřadu. Když chtěl Bůh rozsít všechny tvory v okruhu nebeském, chopily jsme se všech jeho prací a působily jsme s ním. Leč člověk padl. Plakaly jsme s ním, ale neopustily jsme ho, ačkoli nás tloukl do tváře. Pokora pak Ti praví zvláště: Ach, za jakých bolestí jsem snášela člověka . . . Ty díš: Chci létat. Ale pamatuj, že máš břímě, které musíš nésti do vinohradu, a zatím stojíš a nechceš jít, ale zapletl ses v omrzelost a svůj pohled jsi upřel na jinou cestu. Náš hrabě tak jistě nebude jednati. Poněvadž Tě Tvůj lid miluje, pracuj

s ním. Když za válečných nepokojů vítr počne hučeti a nastane změna mravů, pak pohlédni na mne, a já Ti celou silou svých křídel pomohu. Samson ztratil vinou bláznivé ženy svou sílu, třebaš byl velmi silný. Střez se tedy, aby se totéž nestalo Tobě, budeš-li se oddávati omrzlosti. Také sláva Šalomounova zašla v bláznovství žen. Dbej bedlivě, aby Tvá svěží síla, kterou máš od Boha, neumdlela změnou Tvého poznání. Ochraňuj zlatý skvost a drahokam, jež láska a pokora v Tobě střeží. Oslavuj Boha pro drahocenný náramek, který Ti dala moudrost a pro který se lid k Tobě utíká. Pracuj s lidem, a tak zůstaneš ve slunci. Poslyš, Otče: Jako jitřenka předchází svým světlem červánky, tak pomáhej všem políbením lásky, kterou Ti Bůh dal. On Ti také dá život, na což upřel již první den svůj pohled.

12. kapitola: Hildegardě o lásce a pokorě

L., abatyše v Babenbergu, Hildegardě.

Paní Hildegardě, milování hodné a pro svoji důstojnost i zbožnost úctyhodné matce, posílá L., beze svých zásluh abatyše babenbergská, spolu se všemi, které jsou jí Bohem svěřeny, vše to, co zmůže zbožná a častá modlitba pokorných.

Přejeme Ti ze srdce blažené v Kristu štěstí, jak to jen naše maličkost dovolí, že Tě Pán, jenž Tě předvídal a předem si Tě vyvolil, za našich dnů duchem prorockým osvětil a naplnil. Kristus tím zvláště potěšil, že netoliko Tebe, ženu, k tomu předurčil a vyhlédl, ale že také osvětil mnohé skrze svoji milost svou naukou. Proto mu přinášíme pro Tebe náš nejvyšší dík a prosíme jej, pokorně úpějíce, aby to, co v Tobě dobrotivě započal, také dokončil a na věčnosti dovršil. Naším nejvřelejším přáním jest, aby se Ti zalíbilo přijmouti nás do svého sesterského společenství, co nejhorlivěji doporučiti svému svatému konventu a nás pak posí-

liti v listech svým napomenutím. Žij, ó milovaná, blaze!

Hildegardina odpověď.

Ó matko, člověk, jenž pole slibující mu náplň úrody nepřekopá a výnosným neučiní, dopouští se křivdy, poněvadž nepracuje za mzdu u hospodáře. Kdo dal na pomoc vola a osla? Bůh přece, který je stvořil, aby člověku sloužili. Proč pak člověk nepracuje k svému užitku, kdyžť je úplně dílem Božím a když jej Bůh nepropustil s prázdným? Neboť Bůh připodobnil člověka k obloze nesoucí slunce, měsíc a hvězdy, aby všemu stvoření svítily a ukazovaly proměny času. Kdyby to vše bylo zahaleno černými mraky, chvělo by se stvoření, že zahyne. Pochop, dcero. Ty jsi oním polem. Neboť pro svou blahovolnost jsi od lidu láskyplně chápána, takže může oceniti Tvá slova i skutky. Proto se nesmíš vyhýbati práci s ním. Také jej nesmíš opustiti v době jeho prázdne, neboť tehdy vyrůstají často neužitečné byliny. Vezmi si za vzor oblohu, jak se ukazuje, abys lstí ďábla neskryla světla svého rozumu, jako bys sotva žila. Ke všemu tomu přidržuj také ve vší kázni své dcery. Jako se hoch obává, aby nedostal rány, tak musí se všichni představeného obávati. Neboj se však při tom klopot, ale buď pamětliva, že pomocí jich se zvětší Tvoje odměna: aby dech Ducha svatého mohl Tebe provanouti.

Abatyše v Clostadtu Hildegardě.

Své velitelce Hildegardě přeje O., nehodná představená služek Kristových v Clostadtu, aby dosáhla toho, co by ji nejvroucněji potěšilo, totiž božského daru a dokonalého dobra. Veleben budiž Ježíš Kristus, jemuž jsi všude líbeznou, božskou

vůní, poněvadž Tě neprostoupila pouze vůně balsámu, ale docela sama substance svatých, jichž přesladká vůně učinila Tvé jméno milým všem srdcím a uším, takže všichni chválí důkazy Tvé pokory a vlídnosti a velebí jméno tvého Otce, jenž je v nebesích. Odpusť tedy, požehnaná matko, a měj útrpnost s mou nemalou pošetilostí, lépe řečeno, dovol mé velké pošetilosti, abych před Tebou otevřela bolest svého srdce. Když pak jí popřeješ sluchu, potěš, prosím Tě, svoji služku. Neboť nesu na bedrech nesnesitelné břímě, jež mně bylo naloženo, abych své sestry s křivých cest přivedla na lepší. Já však nejsem schopna ani jednou nějakým způsobem se vyhnouti některým nebezpečím, jež mě všude přepadají. Když jsi mě předešla a krále Šalomouna v jeho slávě spatřila, nezapomeň, oč jsem Tě od srdce prosila. Žij blaze!

Hildegardina odpověď.

Ó dcero Boží, pokud je Ti možno býti mezi sestrami, pracuj a ve své malomyslnosti vzdychej k Bohu a zachovávej svůj řád. Neboť Tvá práce to jest, která volá k Bohu a prosí jej. Člověk, který v hloubi spravedlnosti Boží a na úzké cestě pracuje, ale k pádu Adamovu se naklání, vyhledává důtky pokání. Ať nikdo nepochybuje, že jej vrata nebes přijmou, když bude těchto důtek používati. Neboť kdo pole svého těla moudře vzdělá, tomu náhlý konec neuškodí, poněvadž hudba svatého Ducha a radostiplný život jej přijme. Člověk se musí varovati, aby usmrcoval své tělo přemírou práce, ale musí se hříchů zdržovat s rozumem. Dcero, pamatuj, že je Ti nemožno člověka přetvořiti. Proto pros Boha s tichou myslí, aby Ti popřál lepšího života. To bude Bohu příjemnější, než když se naň obořuješ s prosbami v přemíře zármutku. Bůh ať z Tebe zbuduje chrám života.

N., abatýše ve Widergoldesdorfu.

Své velitelce Hildegardě, zbožné matce služek Kristových, zápasící pro Boha pod blaženým Robertem, ujišťuje N., nepatrná služebnice, která byla jmenována představenou sester ve Widergoldesdorfu, Bohu a svaté Marii sloužících, posílá svou nejsrdečnější lásku a uctivou poslušnost.

Moje velitelko, vím, že všechny Tvé cesty jsou milosrdenství, které stáhlo z nebe na zem Syna Božího a uzpůsobilo Tě, aby v Tobě bylo připraveno sídlo vyšší moudrosti. Proto Tě, ó nejsladší, prosím úpěnlivě, abys u Boha vypátrala, je-li jeho vůlí, abych své břímě dále zde nesla, nebo je odvrhla. Vždyť až dosud jsem mezi nimi vytrvala spíše z poslušnosti než z lásky k Bohu. Kdybych se toho odvážila, odešla bych z místa představené velmi ráda, neboť mně připadá velmi tvrdým, že mám sloužiti svévoli jiných a podle jejich vůle zde vytrvati. Proto také nedoufám v nějakou odměnu. Moudrému rozumu toto maličko stačí.

Hildegardina odpověď.

Ten, kdo je schopen nésti nebe ve svém vědění, mnoho dokáže a má od Boha veliký dar. Smysl toho jest: Nikdo se nesmí dáti na útěk, je-li schopen držeti prutem Božím pohromadě společenství svatých. Kéž Ti, dcero, milost Boží vnukne, abys nesla jeho světlo pečlivě. Je však v přirozenosti člověka něco, co při jeho narození jako dým vystupuje. Tato přirozenost přináší bolest a nepřijemnosti. K tomu se přidruží mnohé myšlenky, bázeň a pochybnosti. Tuto trýzeň máš, moje dcero, a snášíš v ní trpělivě svízel, bázeň a bolest. Po této cestě přichází nejvíce svatých jako mučedníci k Bohu. Proto též důvěřuj v Boha, ježto Tě neopustil, a Duch svatý Tvoji bolest umenší.

Alžběta, představená v Schönau, Hildegardě.

Paní Hildegardě, úctyhodné představené nevěst Kristových, žijících v Bingen, vzkazuje Alžběta, pokorná řeholnice a představená svých sester v Schönau, ve vši lásce své zbožné modlitby. Naplniž Tě milost a útěcha Nejvyššího radostí, poněvadž jsi měla laskavou soustrast s naším zděšením, jak jsem poznala ze slov utěšitele, kterého jsi požádala, aby mne potěšil. Když jsi řekla, že jsi se o mých zjeveních dověděla, pokryl moji mysl mrak zděšení pro nechutné řeči těch lidí, kteří o mně mnoho mluví, co není pravda. Povídání těch lidí bych ještě lehce snesla, kdyby mé srdce nezarmucovali hořce ti, kteří nosí řádové roucho. Neboť i ti uvádějí v posměch, nevím jakým ostnem ponuknutí, milost Boží ve mně a neostýchají se lehkomyšlně posuzovati to, co nevědí. Doslýchám se též, že dávají pod mým jménem obíhati listy, které složili sami. Rozšířili pověst, že jsem prorokovala o posledním soudu, což jsem přece nikdy neučinila, poněvadž nebylo nic sděleno žádnému smrtelníkovi o jeho příchodu. Prozradím Ti popud k této pověsti, abys mohla posouditi, zda jsem v této věci něco přehnaného učinila nebo řekla. Jak jsi od jiných slyšela, oslavil Pán své milosrdenství se mnou nade vše pomyšlení a více, než jsem si zasloužila nebo si kdy mohla zasloužiti, a to tak velice, že se snížil zjeviti mi častěji některá božská tajemství. Také mně naznačil častěji svým andělem, co by se v těchto dnech stalo s jeho lidem, kdyby se nekál ze svých nespravedlností. Poručil mi také, abych to veřejně zvěstovala. Já jsem se však namáhala zatajiti toto vše, pokud jsem mohla, abych se uvarovala domýšlivosti a nejevila se jako původkyně novot. Když jsem kteréśi neděle byla jako obyčejně u vytržení přistoupil ke mně anděl Páně a řekl: Proč schovááš v kalu zlato? Míním tím slovo Boží, které

tvými ústy na zem bylo přineseno, ne aby bylo ukryto, ale aby bylo uvedeno ve známost ke chvále a oslavě našeho Boha a ke spáse jeho lidu. Po těchto slovech zamáchal nade mnou důtkami a hned mne jimi u velikém hněvu pětkrát velmi bolestně udeřil, takže jsem těžce churavěla tři dni následkem těchto ran. Potom mi položil na ústa prst se slovy: Budeš němá až do devíti hodin, kdy zjvíš, co učinil Pán na tobě. Zůstala jsem vskutku němá do devíti hodin. Pak jsem pokynula priorce, aby mně donesla jednu knihu, kterou jsem skrývala ve své ložnici a která částečně obsahovala, co Pán na mně učinil. Když jsem ji vložila do rukou pana opata, který mne navštívil, rozvázal se můj jazyk a promluvil tato slova: Ne nám, Pane, ne nám, ale svému svatému jménu dej čest. Jakmile jsem toto a ještě něco jiného pověděla, co jsem nemohla v dopise sdělit, totiž o těžkém soudu Páně, který má vkrátce přijíti na svět, prosila jsem jej co nejdůtklivěji, aby to u sebe v tajnosti podržel. Mně pak bylo poručeno, abych se modlila a na Pánu žádala, aby mně zjevil svou vůli, mámlí to, co jsem řekla, zahaliti v mlčení nebo ne. Když jsem se tedy nějakou dobu pro tuto věc modlila, upadla jsem v adventě na svátek svaté Barbory na počátku noci u vytržení. Anděl Páně přistoupil ke mně a pravil: Volej hlasitě: Běda všem národům, protože celý svět upadl v temnoty. Řekni pak: Vyjděte, zavolal vás ten, jenž stvořil svět a řekl: Čiňte pokání, neboť království Boží blízko jest. Tímto výrokem pobídnut, začal pan opat o tom mluvit u představených církevních a mezi řeholními kněžími. Někteří z nich přijali to slovo plni úcty, jiní však nikoli a zle o tom mluvili. I stalo se, že mnozí, mezi nimiž byla ona řeč rozšířena, po celou dobu postní ve velké bázni činili pokání, pilně udělující almužny a modlíce se. V tu dobu jal se kdosi, Bůh ví jakou horlivostí pobídnut, ve jménu pana opata, který však, Bůh to

ví, ničeho o tom nevěděl, psáti do města Kolína listy, z nichž přede všemi lidmi byly předčítány některé strašné hrozby. Zatím co někteří blázni si ze mne proto dělali posměch, moudří lidé, jak jsem slyšela, těmto řečem s úctou naslouchali a neopovrhli Boha ctíti plody pokání. I stalo se, že jsem čtvrtého dne před velikonocemi po velikém tělesném utrpení padla do extase. Anděl Páně se mi zjevil a já mu řekla: Pane, co se stane se slovem, které jsi ke mně promluvil? Odpověděl: „Nermuť se a neznepokojuj se, když se nevyplní to, co jsem ti předpověděl v udaný den, neboť Pán se uspokojil dosti učiněním mnohých. Když jsem šestého dne za těžkých bolestí opět upadla do vytržení, anděl stál opět u mne a pravil: Pán viděl soužení svého lidu a odvrátil od něho hněv svého rozhořčení. Odvětila jsem: Nebudu však, Pane, všem, mezi nimiž se ona slova rozšířila, na posměch? On pak řekl: Vše, co se ti proto přihodí, nes trpělivě a přívětivě. Upři svůj zrak na toho, jenž třeba byl Stvořitelem světa, přece snášel posměch lidí. Nyní zkouší Pán po prvé tvoji trpělivost. — Hleď, moje velitelko, vše jsem Ti vyložila, abys poznala nevinu mou a mého opata a také jiným to řekla. Prosim Tě úpěnlivě, aby ses za mne modlila, a zjeví-li Ti něco Pán, abys mně napsala několik slov útěchy. Milost Kristova buď s Tebou!

Hildegardina odpověď.

Já ubohá žena, já křehká nádoba mám tato slova, nikoli od sebe samé, ale od jasného světla: Člověk jest nádoba, kterou si Bůh sám vytvořil a do které svého ducha vložil, aby v něm svoje dílo dokonal. Bůh netvoří jako člověk, nýbrž na pouhý jeho pokyn jest vše dovršeno. Objevily se stromy, dříví, byliny. Také slunce, měsíc, hvězdy vyšly podle jeho rozkazu. Vody vyvedly ryby a ptactvo.

Ukázala se také ostatní zvířata, která člověku ve všem slouží, jak jim Bůh určil jejich úlohu. Ale jediný člověk Ho neuznal. Neboť když Bůh dal člověku bohaté vědění, pozvedl se člověk v duši a odvrátil se od Boha. Bůh však na něj tak pohlížel, že v něm všecko stvoření dokonal. Leč starý lhář člověka přelstil a nakazil jej hříchem neposlušnosti, takže si zamiloval vzdušné nic, když více hledal, než měl. Běda, běda! Všecky živly byly nyní zapleteny do změny světla a temnoty, jako se stalo člověku, když přestoupil Boží přikázání. Aby nebyl člověk jen tak na posměch, Bůh některé lidi omilostnil. Abel byl dobrý, ale Kain zlý. Mnozí patřili na Boha v tajuplném světle, ale jiní se dopustili mnohých hříchů, až přišel onen čas, v němž svítilo slovo Boží, jak jest psáno: Krásný jsi postavou nad syny lidské. (Ž. 44). Nyní vyšlo slunce spravedlnosti a osvítilo lidi dobrými skutky ve víře a činu, jako když jitřenka první vychází a ostatní hodiny denní jdou za ní, dokud nepřijde noc. Nuže, sestro Alžběto, svět se mění. Svět ochabl v každé síle ctnosti, jak při svítání, tak také v hodinu třetí, hlavně však v pozdní denní hodině. Proto jest v této době potřebí, aby Bůh některé lidi omilostnil, aby se jeho nástroje nestaly neužitečnými. Chápej, ustaraná dcero, že ony lidi, jež vnuknutí Boží tak naplnilo, sužuje trochu našeptávání starého hada, neboť když starý drak zočí krásný drahokam, ihned mručí a ptá se: Co je to? Sužuje duši mnohými strastmi horoucího srdce, toužícího vzlétnouti nad mraky, jako by lidé byli bohy, jak se mu samému přihodilo. Ale slyš dále: Ti, kdož touží konati skutky Boží, ať se mají vždy na pozoru, že jsou nádobami hliněnými, jsouce lidmi. Ať mají stále upřený pohled na to, co jsou a čím se stanou. Nebeské věci mají přenechatí tomu, kdo jest nebeský. Poněvadž sami jsou vypověděni a o nebeských věcech nechtějí věděti, zvěstující pouze tajemství Boží jako trouba, která

zní, ale sama nepůsobí, nýbrž ten, kdo na ni troubí, aby vydávala zvuk. Odění víry mají vzítí na sebe ti, kdož jsou útlocitní, mírní, chudobní a ubozí jako jehně, jehož zvukem na troubu jsou, i když mají prostičké mravy dítěte. Bůh kárá totiž ty, kteří na svoji troubu hrají, při čemž však zabráňuje, aby se hliněná nádoba nerozbila, ale jemu se líbila. Ó dcero, učiniž Tě Bůh zrcadlem života. I já, která ležím v malomocném strachu, zaznívám někdy též jako slabý zvuk trouby od žijícího světla. Proto popřej mi Bůh, abych vytrvala v jeho službě.

Děkan Filip s ostatním kolínským duchovenstvem.

Filip, nehodný děkan většího chrámu, se všemi kolínskými kněžími přeje Hildegardě u sv. Roberta v Bingen, úctyhodné následovnici tohoto Otce a od Marie vyvolené, aby patřila na Boha netoliko nyní v čistotě svého srdce, ale i v budoucím životě tváří v tvář. Protože milujeme Tvou mateřskou zbožnost, oznamujeme Ti, že když jsi odešla od nás, k nimž jsi na rozkaz Boží přišla oznámit slovo života, jak Ti to Bůh dal — že jsme byli jati velikým podivem, že totiž Bůh působí v tak křehké nádobě a na členu slabého pohlaví takové divy svých tajemství. Leč duch vane, kam chce. Z mnoha znamení stalo se jasným, že Bůh si ve Tvém srdci vyvolil své zamilované sídlo. Právem se blížíme k Tobě s úžasem jako ke chrámu Boha živého, předkládáme Ti své prosby, žádající od Tvého srdce, jako od pravé věštírny Boží, pravdivou odpověď. Prosíme Tě, blažená, jak je to jen možno, naléhavě, abys doporučila Bohu naše přání, poněvadž se týkají spásy duší. Jakmile Tvůj duch, na Boha připjatý, podle svého zvyku něco nás se týkajícího spatří, pečuj, aby nám to bylo písemně oznámeno. Prosíme Tě také, abys vše, co

jsi nám již dříve ústně sdělila, ještě jednou napsala, poněvadž my, oddáni tělesným žádostem, duchovní věci, kterých nevidíme a neslyšíme, z nedbalosti zapomínáme. Žij blaze, naše láska. Budiž s Tebou Ten, jež celým srdcem miluješ.

Hildegarda kolínskému duchovenstvu.

Ten, kdo tu byl, kdo zde jest a kdo sem přijde, praví pastýřům Církve:

Kdo zde byl, chtěl přivést stvoření. Měl v sobě svědectví všech svědectví, stvořiv všechna svá díla dle své vůle. Neboť ten, který celé stvoření uskutečnil, ukázal tak svědectví všech svědectví ve svých dílech, takže se projevila každá podoba. Který přijíti má, všechno očistí a znovu promění a obnoví, všechno vždy novým učiní a po očistění zjeví neznámé. Od něho vyšlo zavanutí a řekl toto:

Sklenul jsem oblohu v celé její kráse a nechyběla mi k tomu žádná síla. Měla oči k vidění, uši k slyšení, nos k čichání, ústa k okoušení. Vždyť slunce jest takřka světlem jejích očí, vítr sluchem jejích uší, vzduch jejím čichem, rosa její chutí. Když svou vlhkostí způsobí zeleň, rovná se dechu úst. Měsíc udává čas časů a pomáhá, aby se projevilo vědění člověka. Hvězdy představují rozum, neboť mají svůj kruh. Tak také chápe rozum mnohé věci v sobě. Také jsem zajistil čtyři světové strany ohněm, mraky a vzduchem, a tak jsem spojil hranice země jako žíly. Jako kosti ulil jsem skály z ohně a vody a zbudoval zemi z vlhkosti a sílu zárodku jako morek. Rozšířil jsem a upevnil jako klenby podpírající tělo, kolem nich se nalézá vodnatá vlhkost, aby je upevnila. Všecko je tak uspořádáno, aby vydrželo. Kdyby mraky neměly ohně a vody, byly by jako popel. Kdyby ostatní světla nepřijala svého světla od ohnivého slunce,

neleskla by se skrze vody, ale byla by slepá. To jsou také nástroje vzniku člověka, které může pojmouti dotykem, polibky a objímáním. S nimi vykonává svou moc. Bez nich by člověk nedosáhl moci, kdyby s ním nebyly. Tak člověk náleží k nim a ony patří k němu.

Ó synové, kteří pasete moje stáda na nynější povel Pánova hlasu, proč se nerdíte, když ostatní stvoření neopouští zákonů, daných mu Mistrem, ale plní je. Představil jsem vám slunce a ostatní tělesa nebeská, že máte lidem svítiti světlem nauky, zářice dobrou pověstí a připravující hořící srdce. To jsem učinil v prvním času světa. Vyvolil jsem Abela, miloval Noema, Abrahamovi jsem se ukázal, Mojžíše jsem učinil schopným, aby ustanovil zákony, a proroky jsem učinil svými nejlepšími přáteli. Pročež znamenal Abel kněžství, Noe učitelský úřad, Abraham obnovu ratolesti, Mojžíš královského vyslance a proroci všeliké jiné učitelské úřady. Abel vylil svou záři jako měsíc, poněvadž ukázal ve svém úřadě včasnou poslušnost, Noe jako slunce, poněvadž archu poslušnosti dokončil. Abraham se projevil jako mocné planety, ježto zavedl obřizku, Mojžíš pak jako hvězdy, sebrav poslušně přikázání Boží. Proroci se rovnají čtyřem světovým stranám, zemi ohraničujícím. Ti zmužile vytrvali, napomínajíce svět, v uvážení nastávajících hříchů, čímž zjevili Boha.

Ale vaše jazyky jsou němý, když volá hlas znějícího pozounu Páně, nemilujete svatého rozumu, máte svoji dráhu jako hvězdy. Pozoun Páně je spravedlnost Boží, o které máte horlivě rozjímati. Musíte ji opětně lidu v příhodný čas předkládati, řídíce se v posvátné zdrženlivosti uloženým zákonem a poslušností, ale ne ji zase příliš lidem vnucovat. Vy toho ovšem nečiníte pro tvrdošíjnost své vlastní vůle. Proto chybí obloze vaší spravedlnosti světlo vašich jazyků, jako když nesvítí hvězdy. Jste tmou, jež dýchá nocí, takřka jako líný lid,

který z omrzelosti nekráčí ve světle, jako nahý had se skrývá v díře, tak i vy zalézáte do hnusné zvířecí nízkosti. Ach, ach, měli jste býti, jak bylo řečeno, horou Sionem, na němž (Bože) jsi bydlil. Jako požehnané a poznamenané osoby měli jste býti příbytkem Božím, vonícím myrhou a kadiďdem. Tím však nejste, jsouce čilí v dětských rozpustilostech, jež nedovedou promluvit o spáse. Také činíte, co tělo vaše žádá, pročez bylo o vás řečeno: Pozvedni rukou svých proti pýše, abys udělal konec bezpráví, jež nepřítel spáchal na svatém. Moc Boží zkruť a znič vaši šíji v nespravedlivosti pozdviženou a jako větrem nadmutou, neboť nepoznáváte Boha a nebojíte se člověka, nemáte v nenávisti nespravedlnost a netoužíte učiniti jí v sobě konec. Nevidíte Boha a ani nemáte touhy jej viděti. Díváte se jen na svoje skutky a posuzujete je podle své libosti, děláte jen to, co se vám líbí. Jaké to zlo a nepřátelství je, když člověk nemůže dobře jednati ani pro Boha, ani pro člověka. Chce míti čest bez námahy a věčné odměny beze zdrženlivosti. Touží pouze po prázdném zvuku názvu svatosti dle slov ďábla: Jsem dobrý a svatý. Leč to není vše. Co říkáte dalšímu. Nemáte oči, ježto vaše skutky neosvěcují člověka ohněm Ducha svatého a vy mu nepřipomínáte dobrých příkladů. Proto chybí obloze spravedlnosti Boží ve vás světlo sluneční a na stavbě ctností chybí vzduch vonný a líbezný. Proto stojí psáno: Máte oči, a nebudete viděti, máte nos, a nebudete čichat. Neboť jako větry vanou a celou zemi pronikají, tak máte i vy svým učením všemu lidu se jeviti jako ony. Vždyť stojí psáno: Po celé zemi rozlévá se zvuk jejich a až na kraj světa jejich slova. (Ž. XVIII, 5.) Leč vy jste již každou prchavou světskou slávou znuždění, takže se jevíte hned jako válečníci, jindy jako čeledíni a opět jindy jako zpívající šaškové. Svými báječnými výkony nedosahujete ničeho více, než že občas v létě plašíte mouchy. A přece

byste museli býti silnými pilíři církve, ji podpírajícími, jako sloupy, které nesou zemi, učíce písma, které bylo ohněm Ducha svatého vytvořeno. Ale vy jste zavrženi a nedržíte církve, ale zalétáte do propastí svých rozkoší. Pro ohavné bohatství, lakotu a jiné marnosti neučíte svých podřízených a nedovolujete ani, aby u vás poučení hledali, pravice: Na všechno přece nestačíme. Naproti tomu byste jim měli vštípit v paměť předpisy zákona a držeti je v mezích, aby nikdo z nich nejednal ve své křehkosti pouze dle svých zálib. Tak jest držána pohromadě země vlhkostí a klíčovostí, že se nerozpadne v prach. Vaší vinou se rozptylují a jednájí ve všem jenom po své vůli. Měli byste býti ohňovými sloupy tím, že byste ony převrácenosti ničili a ke zkaženým volali: Podrobte se kázni, aby se Pán na vás někdy nerozhněval a vás nezahubil, kdybyste se odchýlili od cesty spravedlnosti. Neboť zákon Páně jest netoliko v lásce, ale i v bázni plné kázně. Proto má býti každá přirozenost, duchovní i tělesná, cvičena ve správné cestě, aby Pán nemusel hroziti těm, které stvořil, poněvadž nejdou jeho cestami. Svádíte však sami sebe, když pravíte: Nemůžeme přemoci ani ty, ani ony. Kdybyste s pomocí rozumu, jejž vám Bůh dal, své poddané správně napomínali, neopovážili by se odporovati pravdě, ale řekli by, jak to mohli říci ostatně vždy, že vaše slova jsou pravdivá. Protože však to nečiníte, platí o vás: „Točili se, vrávorali jako zpití, a všechna jejich moudrost byla v koncích“. (Ž. 106, 27.) Věc se má takto: Točíte se, když nemáte ohledu na dobré ve vás, abyste správně jednali. Kolísáte také ve velké pochybnosti, když vaše skutky nedávají správné odpovědi. Vy nevíte, co dělati máte. Počínáte si jako opilí, když činíte to, co si žádá vaše srdce a vaše vlastní vůle. Proto je všechna vaše moudrost, kterou jste nashromáždili ze všech spisů a nauk, pohlcena ve studni vaší vůle. Dokonali jste v plnosti své žádosti

a v tučnosti svého těla to, co jste nahromadili citem a chutí, podobni děcku, které v nejútlejším dětství neví, co dělá. Proto je vám řečeno: Vaše mravní chování není způsobilé, aby dalo lidu pevný mravní základ, jako když kosti drží ostatní tělo dohromady. Měli byste ji (mravnost) písmem ohradit, jako je peklo obklíčeno padajícími vodami. Ale Vy pravíte: Nemáme nyní času na řeči, minula také doba, kdy jsme byli slyšeni. Já však díím: Abel přes bratrovu nenávist nezanedbal své povinnosti, ale obětoval svému Pánu, třebas právě proto byl zabit. Noe pocířoval úzkost, když bylo všecko stvoření odsouzeno k záhubě a velmi se potil ze strachu před smrtí, třebas Boží přikázání vyplnil. Co se ostatní pohorřovali: „Co to dělá ten blázen? Vždyť jej zničí větry“, splnil přece, co mu Bůh naporučil. Abraham neváhal ani pro zármutek srdce ani pro lásku k svému synu pevně jej svázati k obětování. Také zákonodárci Mojžířovi bylo k velikému jeho bolu snášeti od vlastních bratrů a sousedů tvrdost a hořkost, ale přesto neupustil od zákona, ale naplnil všecka Boží přikázání. Vy však nechcete v době daleko mírnější, ale přiměřené, strpěti, aby Vám lid činil bezpráví, a hromadíte proto nespočetné a nekonečné útrapy do svého srdce. Měli byste býti *den*, zatím jste *noc*. Ale buď budete dnem, nebo nocí. Zvolte si, na které straně chcete státi. Na obloze spravedlnosti a zákona Božího nejste ani sluncem, ani měsícem, ale tmou, ve které ležíte jako mrtví. Proto pravím ještě jednou: Bůh předkládá skutky, které skrze sebe samého dokonal těm, kteří se od něho uchylují, poněvadž nesnášejí dobře snopů dobré úrody. Tak ukazuje otec své zdařilé skutky svým synům, když se od něho uchylují a počestně nežijí. Adam přijal Boží zákon v dobré vůli, ale na radu ďáblovu od něho odpadl. Proto také ztratil dědičný podíl ráje a skvělost, kterou nosil jako svítící šat. Naproti tomu oblekl žalostné roucho a nalézal se nyní na

temné zemi. Tu se zaradoval ďábel, že člověka podvedl. Tak to dělal až na Abela, který miloval Boha s dobrou vůlí a tuto dobrou vůlí dobrými skutky projevil. Nyní však přepadl ďábel Kaina, takže zabil svého bratra. To předvídal Bůh ve svém srdci, jako by to bylo v knize napsáno. Leč ďábel nevěděl o těchto tajemstvích, poněvadž se projevovala pouze na svatém Božství. Panictví bylo od Abela úradem i krví mučednickou vyzdobeno. Všecko toto se vyplnilo ještě jednou na Synu Božím. Pak předobrazil Bůh skrze Noema při budování archy onen nebeský základ, na němž zbudoval nový svět. Země zplodila novou štávu, totiž víno, v němž je smrt i život. Ale ďábel přemluvil syna Noemova, aby zneuctil nahotu svého otce, proto byl také tento syn oloupen o otcovské požehnání a stal se otrokem. Poté ukázal Božství skrze obřizku a pravé zjevení na tomto základě zbudovanou zeď, a to v Abrahamovi a neplodné ženě. První žena měla také neplodný život. Ale církev byla plodná na život, a to vírou. Leč ďábel spáchal skrze některé potomky Abrahamovy s kletým výsměchem vraždy a jiné zločiny, pro kterouž příčinu vypadli z požehnání Božího. Ale prst Boží napsal Mojžíšovi zákon a zbudoval na zmíněném základě vysoké věže. Proto se dopustil ďábel největší hanebnosti, kterou si za bílého dne vymyslel, když řekl: V Baalovi je bůh. I přišel jednorozec a spal v lůně panny, když slovo tělem učiněno bylo a dovršilo celý nebeský základ. On pak se stal v bytosti Panny dokonalou obětí Abelovou, a to skrze mučednickou krev. Neboť starý had mu činil úklady, poněvadž nevěděl, kde by byl, a neznal tajemství skrytá v srdci Božím. (Had) poponoukal židovský národ, aby ho neposlouchal a jeho zázraků nedbal, aby si jej koupil od jednoho z jeho učedníků a zajal. Proto byli (Židé) do různých zemí rozptýleni a ztratili své vlastní. Ale Syn Boží zbudoval svou církev jako Noe archu,

na jiné vysoké hoře, když skrze své učedníky, hodnostáře, vojevůdce a krále učil ve víře a s těmi všechny druhy lidí; služebníky, celníky a hříšníky doplnil. On sám dal začátek poslušnosti v Abrahamovi, když stav se člověkem, poslouchal svého Otce až k smrti a při obřízce ve jménu svaté Trojice povolil křest, poručiv svým žákům, aby křtili věřící. Při tom křtu byl had zahanben, rdoušen, a brzy také přemožen a poraněn. Církev proto vytvořila jinou cestou nové plození, poněvadž život Evy byl neplodný. Leč Maria přinesla větší milost než mohla Eva učiniti škodu. Ale starý had přece přemluvil Židy a nevěřící, aby pronásledovali svaté Boží a je pobíjeli. Syn Boží zamával nade všemi jeho skutky praporem vítězným a dal, jak to již Mojžíšovi učinil, svým učedníkům zákon, aby všechny národy učili, představené ustanovovali a církve ve všech jejích zařízeních zbudovali. Dokázali to vnuknutím Ducha Božího, jenž do jejich srdcí pravou nauku vepsal. A poněvadž Slovo Boží tělem učiněno jest, zalíbilo se Bohu všechny řády andělů, jichž jména lidé znají, duchovně založenými lidmi duchovně vyobrazit v kněžích a biskupech a jiných podobných duchovních řádech. Nyní se ukázala církev v duchovních lidech jako jitřenka a zářila ve ctnostech, poněvadž je v onom svízelném hájení jako štítem a svou ochranou jako brněním zabezpečila. Tak stál duchovní národ ve velkých počtech před Bohem i před lidmi, až na tyрана, z něhož se stával Baalův sluha, neboť sloužil modlám. Když to duchovní lid spatřil, napřed vzdychal a chvěl se. Pak se však jal straniti a podivně oddělovat ve svém jednání a vyhýbal se smlouvě, kterou slíbil skrze Ducha svatého, a opouštěl jako Židé napřed to, pak ono přikázání a pak jedno po druhém, a každý řád dal si podle své podivné vůle svůj zákon, vzdálil se od dobrého života a od dobrého učení. Nyní pak vysvlekli, podobně jako Adam,

háv poslušnosti a počali žiti podle tělesných choutek. Učinili to na zatmělé zemi, jak Adam pro svoji neposlušnost byl od Boha pojmenován tmářem. Také chrámy nezářily jako dříve, ale byly bouřlivým větrem zatemněny (jako Adam pro svoji neposlušnost byl obklopen mlhou) a potáceli se v temnotách.

I uslyšela jsem opět hlas živého světla, dící: Ó dcero Sionská! Koruna cti na hlavě Tvých dětí se nachýlí a plášť jejich širých bohatství se zkrátí, poněvadž nepoznali času, který jsem jim dal k vidění a na poučení jejich poddaných. Docela byl jim podán prs, aby mé maličké kojili, ale oni jim ho nedávají v pravý a příhodný čas. Proto také mnoho synů zašlo jako cizinci hladem, poněvadž nebyli pravým učením živeni. Mají ovšem hlas, ale nevolají. Také skutky jsou jim dány, ale oni jich nekonají. Chtějí míti slávu, ale bez zásluhy a zásluhu bez skutků. Kdo chce míti slávu v Bohu, musí své vlastní bytí uříznouti. A když chce míti zásluhu, musí své skutky dle toho zaříditi. Poněvadž to však neděláte, budete počítáni za sluhy sluhů, a sami se odsoudíte. Vaše svoboda se od Vás odkloní jako požehnání od Kanaanu. Tyto důtky budou předcházeti, leč potom se ukáží jiné, a ještě horší. Vždyť si ďábel praví u sebe o vás: Nacházím mezi nimi kvasy a hostiny po své chuti. Ale také moje oči, moje uši, celé moje tělo a mé žíly jsou naplněny jejich pěnou a má prsa jsou plna jejich hříchů. Nechtějí se namáhati pro svého Boha, ale považují jej zrovna za nic. Proto se chci s nimi hádati a žertovně si s nimi zahrávati, protože jich nenalézám na Božím poli při práci, jak jim to doporučil. Ale vy, moji učedníci a poddaní, jste před lidem daleko lépe vychováni. A poněvadž jste takoví, vyvyšujte se nad nimi, vezměte jim všechno bohatství a všechnu čest, vykořisťte je a zarduste. Tak mluví ďábel k sobě. Také to na mnohých na soudu Božím dokáže. Já však, který

jsem, pravím naslouchajícím mně: V čase, kdy se tak stane, přepadne vás, hřešící přestupníky, k vašemu pádu, lid bloudící, ano, ještě horší než bloudící tohoto času. Bude vás všude pronásledovat a vašich skutků nezakryje. Bude vás odhalovat a o vás takto mluvit: Toť jsou škorpioni soudě podle jejich mravů, a hadi ve svých skutcích. Bezmála jako v horlivosti Páně zavolá na vás: Cesta bohaprázdných vede ke zkáze. Vaše cesty budou ve své zkázonosné nespravedlnosti zesměšňovány a tupeny. Ale také lid, který to bude činiti, přijde sveden a poslán ďáblem, všecek bledý v obličeji, aby se ukázal se svou svatostí a spojil se s velkými světskými knížaty. Mluvíce o vás, budou tito lidé takto hovořiti: Proč pak se s nimi zdržujete: Proč trpíte, aby směli u vás zůstávati, kdyžtž celou zemí svými hříchy špiní? Jsou pití a požitkářství oddáni, a jestli se jich nezbavíte, zahyne celá církev. Ale lid, který bude o vás takto mluvit, bude oblečen do chatrných plášťů, ale řádně přistřižen bude k vám vcházeť a bude se zdáti v celém svém jednání jemný a pokojný. Nebude lakotný, nebude míti peněz, bude tak zdrženlivý, že si z nich stěží někdo pohany zaslouží. S těmito lidmi je ďábel, ale ukazuje se jim se zakrytými světly, jak to činil při stvoření světa před svým pádem. Dělá se trochu podobný prorokům a praví: Lid žertuje, když praví, že se mu ukáží v podobě divokých a nečistých zvířat a much. Nyní však chci přiletěti na perutích větru za hromu a blesku a pohnouti je vším možným způsobem, aby plnili veškerou moji vůli. Tím způsobem chci všechna svoje znamení připodobniti všemohoucímu Bohu. Ďábel provádí takové věci pomocí vzdušných duchů, kteří s úmyslem svésti lidi k zlým skutkům ve sténání větru a vzduchu tak se bezpočtu rojí, jako když komáři a mouchy za strašného vedra lidi přepadají. Vlévá se takovým způsobem do těchto lidí, že jim nebere cudnost a

zdrženlivost, ale povoluje jim čistotu, když ji chtějí míti. Praví si: Bůh miluje čistotu a zdrženlivost, proto je musím u těch lidí napodobiti. Tak vnuká starý nepřítel těm lidem vzdušnými duchy, aby se zdržovali hříchů nečistoty. Proto také nemilují žen, ale vyhýbají se jim. Tak se budou skoro v každé svatosti ukazovati lidem a potupně mluvíti: „Jiní lidé, kteří chtěli býti před námi čisti, pražili se jako pečená ryba. Nás se však neodvažuje dotknouti žádná tělesná špina a žádostivost, poněvadž jsme svatí a Duchem svatým proniknutí. Ach, bloudící našich dob nevědí, co činí, zrovna jako ti, kteří tu před námi byli.“ Ostatní lidé, kteří v tu dobu v katolické víře pobloudili, budou se jich báti a budou jim oddáni v otrocké služebnosti, a pokud jim to bude možno, budou je následovati. Lid se pak bude radovati z jejich života, poněvadž se jim budou jeviti jako spravedliví. Když se tak ve vývoji svého bludu posílili, budou pronásledovat a vyhánět moudré lidi a učitele, věrné víře katolické; ne však všechny, ježto někteří z nich obzvláště se vyznamenali jako stateční bojovníci spravedlnosti Boží. Ale také některými spolky svatých, jichž obcování je zvláště svaté, nebudou moci hnouti. Proto poradí knížatům a boháčům, aby ty církevní správce a ostatní duchovní lidi, jim podřízené, kyji a klacky hnali, aby se prý stali spravedlivými. Ti to skutečně na některých provedou, načež ostatní se budou trásti strachem. Podle toho, jak Eliáš předpověděl, mnozí spravedliví, kteří se nedali svěsti bludaři, dosáhnou, že se jejich základy neotřesou. Oni svůdci pak, když začnou k svému bludu lákati, řeknou ženám: „Není vám dovoleno bydliti s námi. Poněvadž však nemáte řádných učitelů, máte nás poslouchati, a co vám řekneme nebo poručíme, musíte činiti, a tak budete zachráněny.“ Tak připoutají k sobě ženy a svedou je do svého bludu. I budou hovořiti pyšně a naduté: Přemohli jsme

všechny. Pak ale zatouží konati s těmi ženami tajně skutky chlípnosti, čímž se ukáže jejich nespravedlnost a sektářství. Já však, který jsem, pravím: Tak přijde na vás nespravedlnost, která chce očistiti od nespravedlnosti, jak stojí psáno: „Z temnot učinil si skryši svoji, a v kruhu kolem sebe měl svůj stánek, černající se vodstvo oblaků ve vzduchu. (Ž. XVII. 12.) Neboť Bůh potrestá vaše zlé skutky, které postrádají světla, při čemž se před vámi ukryje a vás bez pomoci nechá. Nepřipustí, že jste spravedliví, ale pojmenuje vás svými nepřáteli. Nauka a zákon pocházejí z nebe. S těmito by u vás musel přebývati, kdybyste byli ozdobou ctností a libě vonící zahradou. Vy jste však špatným příkladem lidským srdcím, z vás nevychází potůček dobré pověsti, takže si nepočínáte správně ani při jídle, ani v oblékání, nýbrž dopouštíte se zlých skutků, a to beze všeho svědomí. Pro všechny tyto věci čest bude zničena a s vaší hlavy bude odňata koruna. Spravedlnost požaduje zase spravedlnost, vyšetřuje a zkoumá všechna pohoršení, jak stojí psáno: Běda člověku, skrze kterého pohoršení pochází. Jest ovšem třeba, aby špatné skutky lidí byly očištěny útrapami a starostmi. Mnoha hořkostmi budou zahrnuti ti, kteří hanebně jiným lidem působí strasti. Tito nevěřící a ďáblem svedení lidé budou jakoby prutem vás trestajícím, že s čistým srdcem nevzýváte Boha, a budou vás tak dlouho trýzniti, dokud se neočistíte ze svých hříchů a zločinů. Tito podvodníci nebudou však ještě těmi, kteří mají přijíti před posledním soudem, až se ďábel vznese, jako na počátku své vzpoury proti Bohu, nýbrž jen jejich předchozím výhonkem. Ale když budou shledáni v Baalových zvrácenostech a jiných zlých skutcích, napadnou je knížata a jiné vzácné osobnosti, a pobijí je jako vzteklé vlky, kde je zastihnou. Potom se zaskvěje jitřenka spravedlnosti a vaše poslední věci budou lepší než dřívější. Očištění od

minulého, budete zářiti jako nejčistší zlato a vytrváte tak po dlouhou dobu. První jitřenka spravedlnosti vvjde pak v duchovním lidu, jak to bylo na počátku jen u mála lidí. Tito netouží po velikém majetku ani po bohatství, které usmrcuje duši, ale řeknou: Běda nám hříšným. Po předešlém strachu a přestálé bolesti budou potěšeni k dobrému, jako andělé při pádu ďáblově dostali svoji útěchu v lásce Boží. Pak budou žiti v pokoře a nebudou si přát bojovat zlými skutky proti Bohu. Mnoho lidí se bude divit, že mohla tak mocná bouře předcházeti s takovou mírností. Lidé, kteří předtím žili, museli podstoupiti veliké a mocné boje proti své vůli ve velkém tělesném nebezpečí, z něhož jim bylo možno se dostat. Za vašich časů budete míti pro vaše svévole a nespořádané mravy mnoho neklidných válek, v nichž vytrpíte mnoho útrap. Kdo pak touží ujíti těmto nebezpečím, střež se vpustiti do svých očí takovou tmou, abys v osidlech oné bídy neuvízl. Každý se má namáhati, pokud je to v jeho silách, aby unikl dobrými skutky a zaměřením své vůle na dobro oněm nástrahám, a Bůh mu poskytne své pomoci. Dábel se prohřešil na díle Božím a začal s tím u prvního člověka, načež pustil slinu svých zločinů na duchovní lid. Ale Bůh udrží na správné cestě ten lid, který si vyvolil. Také některé lidi uchrání nejnovějších bludů tak, že jich nebudou dbáti. Dábel bude tak metlou onoho bludu zmaten a musí zalézt do díry jako had, a také nejnovějším bludem upadne ve zmatek. Bůh totiž předvídal jeho skutky již na Adamovi, jež stvořil z hlíny země, těla a kostí a též mu dech života vdechl. Když opustí člověka duch, promění se tělo a kosti v popel, ale v den posledního soudu bude obnoven. Když pak Bůh člověka z hlíny země stvořil, naznačil tím již předem, že člověku musí býti dán starý zákon. Že se vyvinul člověk z hlíny země k tělu s kostmi, ukazuje na duchovní zákon,

jež Syn Boží sebou samým přinesl. Když se stal prachem, má býti obnoven a státi se věčným. Tím se naznačuje, že bude patřiti na tvář Stvořitelovu vyplacen za svatost a odměněn za zachování pravého zákona, ježto pak je skutečně obnoven, jak Pismo praví: Vysíláš jim dech svůj, i tvoří se, a takto obnovuješ tvářnost země (Ž. CIII, 30), což znamená: Bože, při posledním pozounu vyšeš svého ducha a lidé vstanou nesmrtelní. Tak v jistém smyslu ani neporostou, ani nevyprahnou, ani nepropadnou hnilobě. Tím obnovíš tvářnost země, t. j. rozdělíš tělo i duši, jako vědění a dokonalost. To učiní Bůh, v němž není počátku ani konce. Bůh se po nikom neohlíží, poněvadž sám je celek. Stvořil tudíž člověka, jemuž stavbu ctností svěřil, aby se vynasnažil činiti, co miluje Bůh, poněvadž jest láska. Bůh jedná jako dobrý hospodář, jenž svěříje sousedu příteli své hospodářství, aby byl odměněn za svůj dobrý skutek. Nyní, synové Boží, poslyšte a rozumějte, co vám praví duch Boží, abyste nezahynuli v lepší své části. Pohleďte na své město a okolí, a vypudte od sebe bezbožné, kteří jsou horší než židé a saduceům se podobají. Neboť dokud jsou pod vaší mocí, nebudete v bezpečí. Církev pláče a nařiká nad jejich zkázou, poněvadž její synové jsou poskvřňování jejich zločinem. Proto je zažeňte od sebe, aby obec a město vaše nepropadly zkáze. Neboť v Kolíně jest odedávna přichystána královská svatební hostina, takže se od ní skvějí ještě ulice. Já ubohá slabá žena jsem již dva roky trápena, abych tyto věci oznámila před magistry, doktory a ostatními učenými lidmi z některých znamenitých klášterů z kteréhokoliv místa. Poněvadž byla církev rozdělena, zadržela jsem zatím tuto promluvu.

Paní Hildegardě, vyznamenané panně Kristově, vzkazuje V., podle jména a povolání, jež zastává, nehodný a pokorný magister v Paříži, svou modlitbu se vším, co možno považovati za hodno pro osobu takové svatosti a ušlechtilosti.

Poněvadž jsi, velitelko, učinila ze sebe služku Kristovu, povýšil Tě nad Tebe samu. Ačkoliv ještě putuješ ve svém těle, myslí se o Tobě, že Ti odhalil tajemství panenské komnaty, takže Tě pokládají za jednu z těch, o kterých se píše: Král mě uvedl do své ložnice. Poněvadž však zde mluví prorocká a věřící duše, vzdychá: Och, mé tajemství, mé tajemství. Když král Ezechiáš babylonským vyslancům otevřel schránky na vonné koření a chrámové poklady, urazil tím těžce Boha. Šťastní jsou, kdo před námi tak daleko pokročili, že zkoumají nebeské věci. Na svých cestách, na nichž přízní Boží pokročili více skrze pokušení než skrze zjevení, mají očekávati ducha rozlišování a učit se, jak možno poznati z tváře lidí, co chtějí povědět a co zamlčet. Tak se stává, že leccos nevyjeví, zatím co Bůh jejich dar pokorou řídí, a neprozrazují toho, co by mohlo otrásti apoštolským a církevním zřízením. Proto dávej pozor, moudrá paní, neboť žena, která se bojí Boha, jest chválena. To znamená, že jsi mnoho viděla, povznesena jsouc k nebeským věcem, a napsala jsi mnohé a přinesla jsi moudrým novou poesii, třeba jsi se ničemu z toho nikdy neučila. Těmto věcem se nikterak nedivíme, poněvadž to nepřesahuje Tvou čistotu a svatost, bez níž člověk takové věci nemůže pochopiti. Můžeme však věděti, že to, co se tam zjevuje o svatých věcech, dává poznati veškeru nádheru, a že co zde chybí, tam jest v hojnosti, ačkoli toho pokora vyžaduje. Klademe důvěru v Tebe, třebas daleko od Tebe bydlíme a rádi bychom se ještě otázali na jedno. Přemnozí totiž

vedou spor, že Bůh není otcovství a božství. Neopomiň nás o tom poučiti a sdělití nám, co o tom poznáváš ve svých viděních nebeských.

Hildegardina odpověď.

Já, ubohé stvoření, pravím v dýmu vonného koření na vysoké hoře toto: Slunce sestupuje se svým světlem a ozařuje mnohonásobné proměny místa. Tak máš také Ty, magistře, při svém studiu v knihách mnoho pramének, které vléváš čas od času jiným, velikým i malým. Jsem svírána pro svou nepatrnost velkými úzkostmi. Ale poslyš: Král seděl na svém trůně a postavil před sebe velké a krásné sloupy, nádherně vyzdobené. Okrasy jejich byly ze slonoviny. Sloupy ty měly na sobě tkaniva králova k velké jeho oslavě. Tu se zalíbilo králi pozvednouti ze země malé pírkó. Poručil mu, aby letělo, jak si on, král, přeje. Leč pero neletí samo od sebe, ale unáší je vzduch. Podobně ani já nejsem vyzbrojena lidským věděním, ani mocnými silami a zrovna tak nekypím tělesným zdravím, ale pomoc Boží je mou oporou. Povím Ti, jak jsem byla v pravém vidění poučena, co jest otcovství a co je božství, poněvadž jsem od Tebe zvéděla, že je to velmi mnohým potřebí věděti, aby byli posíleni v pravé víře. Pohlédla jsem k pravému světlu a poznala jsem v bdělém stavu a otevřeně prohlédajíc, že otcovství a božství je Bůh, aniž jsem přitom pátrala skrze sebe a v sobě. Člověk nemá moci vypovídati něco o Bohu, ba ani ne o člověčenství, nebo o barvě díla, zhotoveného lidskou rukou. Živoucí světlo praví tedy v tajemném slově moudrosti: Bůh je náplň a nezměnitelnost sama a bez začátku v čase. Proto také nemůže býti slovy dělen, jako člověk nemůže býti dělen. Bůh je celek a nikdo jiný. Proto se nedá od něho nic vzíti a také nic k němu přidati.

Také otcovství a božství jest Ten, jenž zde jest, jak stojí psáno: Já jsem, který jsem, a ten, kdo jest, má náplň, t. j. plnost konání, tvořivosti a žádosti. Kdo praví, že otcovství a božství nejsou Bůh, ten jmenuje střed bez kruhu a popírá toho, jenž jest věčný. A kdo popírá, že otcovství a božství je Bůh sám, popírá Boha, poněvadž chce, aby byl v Bohu druh prázdnoty, což není pravda, neboť Bůh jest plnost a co v Bohu jest, jest také Bůh sám. Bůh nemůže býti vytřesen ani proset, jak by člověk chtěl, poněvadž v Bohu není nic, co by nebylo Bohem. Poněvadž stvoření má začátek, rozum lidský ve své konečnosti vynalezl pro Boha jména, neboť je sám ve své zvláštnosti naplněn jmény. Ještě jednou poslyš, člověče, ubohou ženu, která k Tobě mluví v duchu: Bůh si přeje, abys šel správnou cestou, abys mu byl podroben, abys byl živý kámen na úhelném kamenu a abys nikdy nebyl vymazán z knihy živých.

Kněz B. Hildegardě.

B., z milosti Boží kněz, i když nehodný a hříšný, ujišťuje Hildegardu, nejdůstojnější představenou nevěst Kristových, svou nejvroucnější láskou a zbožnou poslušností ve všech věcech.

Protiví se mně můj život, poněvadž jsem naplněn hořkostí, že své předsevzetí, Tobě, nejsvětější panno, známé, přes očekávání některých věřících přátel stále odkládám. Má cesta jest, abych užil slov prorokových, plna trní a rumiska. Ale neodmítám od sebe metly, která ve všem vychovává Izraele. Ježto pak ona předsevzetí, vlivem pokušení, nenesou ovoce, obávám se velice, že podlehnu a nedosáhnu cíle svého předsevzetí. Přece však důvěřuji Tvé útěše, po níž se často ohlížím, a mé srdce se obveseluje v mých hříších a starostech. Proto žádáme, Bohu zaslíbená panno, k níž

hned po Bohu vzdycháme, prosby vysíláme, úpíme a se soužíme, abys neupouštěla od svých obvyklých modliteb, dokud se milosrdnému Bohu nezlíbí, abys našla pro nás určité bydliště, nebo aspoň zvláštní řád nábožného života, jestli se to zdá pokoušením Boha. Nepochybujeme, že Bůh to spořádá Tvým prostřednictvím, neboť máš v té věci zkušenosti. Na zemi se neděje nic bez důvodu. Jako jsi nás s pomocí Boží částečně vysvobodila od úzkosti, tak neodmítej zbaviti nás všechny způsobem od Boha stanoveným bludu pochybnosti. Ostatně dychtím z těchto důvodů a též z jiných důvodů po listech od Tebe. Mimo to si velmi přeji dostati opis Tvé knihy.

Hildegardina odpověď.

Takto mluví Duch: Chvály hodno a důstojno jest, spěchá-li poutník do své vlasti. Jak veliký zármutek a žal povstane mezi jeho spoluobčany a známými, kteří s ním hodovali a hráli. Jak se rdí nezbední, že jejich druh nechává vézti nádobu, kterou s nimi nosíval. Pamatuj, že jsi byl v očích živoucího velmi pečlivě vyhlédnut, jako když obzvláště laskavý otec hledá svoji ovečku. Druhové velicí a širocí, kteří se tu roztahují, mají obapolný mír. Ale velmi statečný bojovník žije ve velkých útocích. Vytrvej na cestě spravedlivé a připrav svoji duši k boji ve společnosti s těmi, kteří po všechen čas v králově vojstě bojují. Viz, zda se okřídlený sršeň někdy od svých vzdálil a nahoru patře vzlétl k slunci. Celý rej much by se naň vyřítíl a snažil se jej potlačiti. Slunce by jej svým světlem zahrnulo, takže by jej nebylo vidět, a tím způsobem by vyvázl. Celý roj by se vztekal, ale on by se stal znamenitým soupeřem. Kéž Ti podá Bůh ruku, abys žil věčně tam, kde se slunce nikdy nezatmí.

Bratr S. Hildegardě.

Paní Hildegardě, své duchovní matce, přeje bratr S., poslední z bratří, ale více kalem hříchu pošpiněný než všichni ostatní, abys duchovní hostinu připravovala s Martou, ale došla s Marií radosti nebeského života.

Blaživá radost mne naplňuje, duchovní matko, že jsi našla před tváří Pána našeho Boha milost a že se udržela svíce Tvé šťastné duše, připravená k jeho příchodu, bez nejmenší bolesti, žárem ohně Ducha svatého až do dneška hořící. Tebe pak, ó kněžno Boží, prosí moje malomyslnost v plné odevzdanosti, když jsi se vyznamenala neporušenou čistotou s moudrými pannami a upřela rozjímavý pohled na božský jas, abys pečovala o to, jak udobřití svými spravedlivými modlitbami tvář Páně, kterou jsem rozhněval svou zlobou, věčného ohně hodnou. Neboť jsem si jist, ježto Bůh jest naším útočištěm a silou, že se mu také zlíbí ochotně vyslyšeti Tvoji prosbu za mne, a že zapudí moci své otcovské lásky ducha rouhání, usadivšího se na mé duši k jejímu velkému neštěstí a mne nevydá věčnému neklidu, když budu pro Tebe ospravedlněn. Žádám však také od Tvé bohaté tekoucí dobroty, aby Tvoje svatost ráčila mně, bezvýznamnému, odpověděti po doručiteli tohoto listu. Svým mniškám, které věrně zachovávají klášterní řád, vyřiď ode mne tolik pozdravů a modliteb, kolik je věčných příbytků v domě Pána našeho. Žij blaze.

Hildegardina odpověď.

Rozum téká kolem jako pták a pořádá a rozděljuje každý předmět, kterého dostihne. Tvůj začátek byl posvěcený, poněvadž milost Boží Tě tak naplnila, že jsi pochopil ctnosti a mnohé jiné dobré. Někteří však jsou jako větrná loutna a mají

nějakou představu o síle zárodku, vlhkosti zemské, o vodě a vzduchu jenom pomocí svých smyslů. Jak se mu zalíbilo, Bůh vyslovil své: Staniž se, načež každý tvor se ukázal, jak jest psáno: „Jednou Bůh promluvil, toto obé jsem slyšel. Ty jsi moc Boží a milosrdenství jest Tobě vlastní, ó Pane, Ty oplatiš každému podle jeho skutků.“ Svým slovem stvořil Bůh všechno, a učinil to jednou, když vyřkl své: Staniž se. Tím jest rozuměti dvojí: byla to veliká moc, skrze niž Bůh dal lidem zákon. Proto též jest milosrdenství vlastní jemu, jenž všemu rozkazuje. Svým vtělením navrací opět, co bylo navrátiti. Odpouští hříchy každému, kdož s lítostí na ně popatří a je uzná. Ale zapudí toho, kdo jich nechce ani viděti ani uznati, a dá mu zakusiti správnou odplatu za jeho skutky. Prvního anděla, jenž se pozdvihl proti právu, svrhl Bůh do moře bídy, prvního člověka pak vsadil pro jeho pošetilou touhu po slávě do vězení tohoto světa. Žádný z jeho skutků nenechal prázdný. První anděl měl veliké vědění a velikou moudrost, pro svoji velkou zlobu však nechtěl svému Pánu vzdávati čest jemu patřící, padl a zůstal již tak. Ale člověk zhřešil tím, že okusil pokrmu. Proto se Syn Boží nabídl za oběť pro hříchy lidí. Proto se též člověk, pamětlivý svého hříchu vědáním dobrého a zlého, lká-li k Bohu, znovu v něm zrodí pro svoji lítost. Ty však, ó synu, uč se dnem i nocí, abys žil na věky.

B. Hildegardě.

Paní Hildegardě, ozdobené zbožností, moudrostí, kázní, mravy s každou ctností obého pohlaví co nejbohatěji, přeje B., ve všem jí náležející, aby pracovala v hodinu šestou s Martou, v sedmou aby došla obnovy a o osmé aby se potěšila s Marií.

Sám se nemohu dost vynadivit a nutno všecku vinu svaliti jen na lenost mé bezvýznamné osoby, nejmilejší paní, že jsem se vzdaloval tak dlouho Tvého sladkého pohledu a Tvé sladké řeči, milejší nad všechnu chuť medu, a že jsem odkládal býti navštíven od Tebe aspoň v dopise. Právem se obávám, že jsem Tě urazil takovou nezdvořilostí se své strany. Vždyť jsi mne uznala za hodna hned, jak jsem k Tobě přišel, což jiným lidem stěží se stává, přijmouti mě přátelsky a velmi dobrotivě a popřáti mně zábavy s Tebou, jež mne tolik potěšila, třeba jsi mne neznala ani po hlasu, ani po šatu a tváři a konečně ani z doslechu. Odpouštíš mi to, poněvadž jest mi toho líto. Můj duch byl vždy ochotný, ale nemohl jsem. Slibuji však, možno-li ovšem něco slibovati, že když mně Bůh popřeje možnosti, že se ihned polepším, jak bude možno. Zatím kéž se Ti zlíbí pamatovat ve svých modlitbách u Boha na mne, nejbídnějšího hříšníka.

Hildegardina odpověď.

Ten, jenž jest životem, popřál mi vyslechnouti tato slova, řka: Podobáš se vodě, která se pohnula bouří, ale pak se opět ztišila. Vítězství praví Tobě: Přišlo bych k Tobě rádo, ale Ty mne biješ, skrýváje přede mnou tvář svého ducha. Proto jsi pochybný a nemáš perutí, na nichž bys mohl bezpečně létat, když ses neoddal povržení světem. Človče, přiblížíš se kvapně vzkříšení, jestli střeseš prach popelu se sebe a díš: I když nemohu stát na slunci, budu se aspoň stříci špinavého prachu a vyperu svůj šat od nestálosti mravů tohoto světa. Tehdy Ti podá holubice mast a vysuší Tvé rány. Vzchop se nyní a žij na věky.

E., kněz, Hildegardě.

Hidegardě, nejčistší holubici, skrývající se ve skalních děrách, přeje E., mezi sluhy Kristovými kněz nejnepatrnější, vroucnost vnitřní modlitby a vše, co si věčná spása žádá.

Poněvadž milostí Boží Tvé světlo před lidmi blahodárně svítí, velebím Tvého Otce, který Tě vyvýšil jako hořící svíci k osvětlení církve. Ačkoliv jsem člověk křehký a hříšný, přece se ze srdce raduji z Tvé svatosti, s níž zvláštním přednostním právem přijímáš objetí svého nebeského ženicha. Nepřeji si také, aby Tvé lásce zůstalo tajno, jak dychtím dnem i nocí spatřit Tě tváří v tvář, že na Tebe v své modlitbě ustavičně pamatuji a že Tě objímám dle těla nepřítomnou svou duší, jako bys byla přítomna. Proto prosím pokorně Tvoji dokonalost, abys odporučila svému Ženichovi, v jehož stínu bezpečně odpočíváš, mne, na cestě ležícího žebráčka, aby mé úpění nepřekřičelo mimo táhnoucí rej, ale abych spíše Tvými modlitbami byl přiveden k Pánu, který by mne uznal za hodna osvitit a vyléčit mé srdce od slepoty. Také o Těle a Krvi Kristově, na nichž spocívá všecka naděje věřících, pouč mne a v Pánu mně zjev, jakým způsobem vidíš ve svém duchu kráčet ke konání Svátosti kněze polepšeného a kněze nepolepšeného. Pán, jenž ve všem a nade vším jest, kéž Ti vnukne, čeho je potřebí k oslavě svaté církve. Žij blaze.

Hildegardina odpověď.

V jednom pravém vidění vyrozuměla a slyšela jsem s bdělýma očima tato slova o Svátosti oltářní: Bůh zůstal tím, čím byl, a přijal, čím nebyl. To znamená: Božství zůstává, jak bylo před časem, na věky, aniž bylo rozděleno. Ale vtělení Syna se ještě neprojevalo, jako tělo a krev, jak

před časem v Otcově srdci předurčeně skryto spočívalo. Teprve v čase, k tomu předurčeném, vzal na sebe Syn tělo a opásal se silou své moci, jak stojí psáno: Hospodin kraluje, oděn je velebností, oděn je Hospodin a opásán silou. (Ž. 92, 1.) Přijetí svatého vtělení zvěstoval anděl prosté panně, v níž našel základ pokory, jak jej Bůh položil, poněvadž se služkou Páně nazvala, načež k ní anděl řekl: Duch svatý přijde na Tebe a síla Nejvyššího zastíní Tebe. (Lukáš I., 35.) Duch svatý navštívil ji skvělým způsobem, všechno lidské vědění převyšujícím, vyliv se do ní zcela jinak, než jak se kdy jiné ženě přirození projevil a síla Nejvyššího ji zastínila, poněvadž ji svým teplem tak osušil, že ji svým přelohodným zastíněním zbavil jakéhokoliv varu hříchu, jako když člověk vyhledává stín za slunečního vedra. Tak síla Nejvyššího, která v klínu Panny tělo stvořila, proměňuje na oltáři slovem kněžským přinesený chléb a víno ve svátost těla a krve, svou mocí k tomu přispívajíc. Proto také nebeský Otec ukazuje narození, utrpení, pohřeb, vzkříšení a nanebevstoupení Synovo v téže svátosti, jako prozrazuje kolečko mince svého pána. Děje se to proto, aby rány lidí, kteří zapleteni do Adamova hříchu, stále hřeší, byly skrze krev a rány Kristovy vyléčeny, usušeny a pomazány a aby se tak lidé mohli státí jeho údy. A opět jsem viděla, že i kdýž kněz pro četné zahnívajíc rány po hříších postrádá svaté vážnosti, jestliže poutem vyššího mistra nebyl spoután, síla Nejvyššího působí svůj zázrak v onom obětování, takže všichni, kteří přijímají svátost z jeho ruky s vírou, jsou jako slunečním žářem osvěceni. Když však (kněz) jest spravedlivý ve své víře a ve svých skutcích, jeho duše jest více od třpytného jasu slunečního ozářena. Ale všichni, kteří zaviňují na radu starého hada šálby a roztržky při této svaté oběti, jsou rovni ztraceným andělům, kteří popřeli, že Bůh jest jediný v své důstojnosti, chtějce se

mu podobati. Podobně chtějí také lidé prorazit se svou vlastní vůlí pomocí této svátosti. Proto se ženou do zkázy s oněmi anděly, neberou-li útočiště k Bohu vyznáním hříchů, lítostí a úpěním řkouce: Ach, ach, zhřešili jsme. Pak Bůh přijímá ty, kteří nevědomky jeho Syna zranili. Tuto svátost, jakož i vzkříšení těla popírali saduceové, kteří ve všech věcech chybují a také tu nestydatě bloudí. Člověk by tudíž bloudil, kdyby řekl, že tělo bez ducha a duch bez těla je člověk, což na žádný způsob nemůže být. Proto jsou tito horší než kteříkoliv bloudící, neboť jak může býti člověk vyložen jediným slovem, když nejmenší tvor, od Boha stvořený, jediným slůvkem nemůže býti pochopen. Zima působí vadnutí, slunce vyhání květy, stejně zima udržuje jaru jeho sílu ke klíčení, až samo vyžene plná poupata. Tak jsou tělo a duše. Tělo se tratí, duše však zůstává v neubývajícím životě, v němž je přítomna.

Filip, hrabě flanderský, Hildegardě.

Filip, hrabě z Flander a Bermandois, vzkazuje paní Hildegardě, služebnici Kristově, pozdrav a plnost lásky.

Budiž Tvé lásce zjevno, jak jsem připraven činit to, co by se Ti podle mého vědomí líbilo, poněvadž jsem se doslechl o Tvém svatém obcování a Tvém ctihodném životě, sladším než se o něm povídá. Ačkoliv jsem hříšník a člověk nehodný, přece miluji služebníky a přátele Kristovy; z celého srdce uctívám je mnohostrannými poctami, jsa pamětliv onoho slova Písma: Mnoho zmůže vytrvalá modlitba spravedlivého. Proto posílám Tvému laskavému milosrdenství doručitele tohoto listu, jednoho z mých nejvěrnějších sluhů, aby s Tebou promluvil místo mne ubohého, ač bych ovšem daleko raději sám k Tobě přišel a s Tebou

mluvil, což bylo mým přáním. Leč moje práce, jež se hromadí každý den, tak četné a tak veliké, že mně nezbývá na to času. Blíží se chvíle, kdy musím nastoupiti svou výpravu do Jerusalema. Tento podnik je pro mne velmi důležitý. Kéž mně pošleš písemně svoji radu. Myslím, že se již častěji k Tobě donesla pověst o mém jméně a mých činech. V mnohém potřebuji milosrdenství Božího. Proto Tě prosím co nejsnažněji o Tvou přímluvu u Pána za mne přebídného a nejnehodnějšího hříšníka. Prosím Tě také pokorně, aby ses otázala Pána, pokud Ti to dovoluje božské milosrdenství, co je k mému prospěchu, a abys v listě po doručiteli tohoto listu mi oznámila svou radu, co a jak mám jednati, aby bylo povýšeno jméno křesťanské v těchto časech a krutost Saracénů byla potlačena. Také s ohledem na to, co jsi o našich poměrech zvěděla, nebo v božském zjevení se dověděla, nebo se dozvíš, zda bude mně prospěšno v této zemi zůstatí nebo se na ono místo vrátiti. Žij blaze, v Kristu milovaná sestro. Věz ještě, jak horlivě si přeji zvědětí Tvou radu a že kladu nejvyšší důvěru ve Tvé modlitby.

Hildegarda hraběti flanderskému.

Synu Boha, který Tě v prvním člověku stvořil, poslyš slova, která jsem uslyšela v bdělém stavu těla i mysli ve své duši, když jsem vzhůru pohleděla k pravému světlu na Tvé důtklivé naléhání. Bůh dal Adamovi v ráji prikázání a vyhnal jej svým spravedlivým rozsudkem pro přestoupení zákona, k čemuž přivolil na hadovu radu. Svým rovněž spravedlivým soudem nechal potopou zahynouti lidi, kteří na něj docela zapomněli, ježto neměli touhy po něm a také ho nehledali, zatím co ty, kteří jej milovali a hledali, zachránil od potopy v arše. Ale něžný Beránek, Syn Boží, vyku-

puje svou krví, kterou vise na kříži prolil, ode všech zločinů a hříchů, jež člověk v opravdové lítosti poznává. Nyní pak, synu Boha, dej pozor, abys s čistým zrakem spravedlnosti na Boha patřil, jako patří orel do slunce, aby Tvoje soudní rozsudky byly spravedlivé a beze vší svévole, aby nejvyšší soudce, jenž dal člověku přikázání a jež také volá ve svém milosrdenství skrze lítost k sobě, nezavolal: Proč jsi svého bližního proti vší spravedlnosti usmrtil? Také lidi, kteří jsou hodni soudu, máš dle spisů světců, sloupů to církve, zákonem a bázní držeti v mezích. Především však dej pozor na kletbu člověka, jenž se ve svém hněvu dopustil vraždy. Za všechny nedbalosti a hříchy a všechny své nespravedlivé rozsudky ve znamení kříže ber útočiště k živému Bohu, jenž je cesta a pravda a jenž dí: Nechci smrti hříšníka, ale aby se obrátil a živ byl. A když přijde čas, kdy se budou nevěřící snažit pramen víry zničiti, pak se proti nim postav, pokud jen budeš moci s pomocí milosti Boží. Neboť vidím ve své duši, že neklid, který pociťuješ v trápení své duše, podobá se jitrnce, která ráno vychází. Kéž Tě učiní Duch svatý v čisté a opravdové lítosti hořícím sluncem, abys pouze jej hledal a jemu sloužil, a abys takto žil v nejvyšším stěstí na věky.

Hildegarda mohučským prelátům.

Ve vidění, jehož dar byl vštípen do mé duše od Boha Stvořitele ještě před mým zrozením, byla jsem nutkána psáti o trestu, kterým jsme byli od našich představených postiženi pro mrtvého, jenž byl beze vší závady na pokyn svého kněze pohřben.

Když nám několik dní po pohřbu naší představení nařídili, abychom jej z našeho Božího pole odstranili, byla jsem tím nemálo polekána. Po-

hlédla jsem podle svého zvyku k pravému světlu a viděla jsem bdělým zrakem, že kdyby tělo mrtvého bylo podle rozkazu vykopáno, hrozilo by našemu místu veliké nebezpečí. Bylo to naznačeno hroznou černí a černým mrakem, jak se to jevívá před vichrem a bouří, a ten nás zahalil. Proto jsme se odvážili tělo mrtvého, jenž se vyzpovídal, byl rozhrěšen, Tělo Páně přijal a bez odporu byl pohřben, ponechatí v zemi a zůstaly jsme klidny i po radě a rozkazu těch, kteří nám radili a rozkázali mrtvolu odstraniti, aniž jsme si nevážily rady dobrých lidí nebo svých představených. Nechtěly jsme budít zdání, že jsme s ženskou vášnivostí potupily svátosti Kristovy, jimiž člověk ten za svého života byl zaopatřen. Abychom se však neukázaly zcela neposlušnými, upustily jsme na jejich interdikt od pění chvalozpěvů Božích a od přijímání Těla Páně, třebaš jsme měly ve zvyku každý měsíc jíti k sv. přijímání. Když jsem tedy byla já i všechny moje sestry jata velkou starostí a velkým zármutkem sklíčena, velkým břemenem obtížena, uslyšela jsem ve zjevení tato slova: Pro lidská slova při Svátosti schránky mého Slova, jež je vaší spásou a jež se v panenské přirozenosti z Panny Marie zrodilo, ujišťuji vás, že odstranění mrtvého nepřináší užitku. Proto musíte požádati od svých duchovních představených, kteří vám toto omezení uložili, aby vás ho zprostili. Neboť od té doby, co Adam ze skvoucí země ráje byl vyvržen jako vyhnanec na tento svět, byly všechny lidské myšlenky zkaženy. Proto bylo potřebí, aby se podle nevyzpytatelných úradků Božích z lidské bytosti narodil člověk beze vší nákazy zmaru. Jím měli býti všichni k životu předurčení ode všeho kalu očištěni, aby on v nich a oni v něm vytrvali v stálém svazku a aby byli posvěceni, kdykoliv jeho Tělo v přijímání požívají. Kdo však jako Adam neposlouchá přikázání Božích a na Boha úplně zapomíná, ten musí býti od jeho Těla od-

loučen, jako se již sám svou neposlušností od něho odvrátil, dokud lítostí nebyl očištěn a dokud mu od jeho duchovních představených nebylo opět povoleno Tělo Kristovo v přijímání požívat. Kdo však je si vědom, že nepodléhá ani ve svědomí, ani ve své vůli takovému omezení, ten má přistoupiti bezpečně k požívání oživující svátosti, aby se očistil Krví neposkvrněného Beránka, jenž poslušen Otce, obětoval se na oltáři kříže, aby dobyl všem spásy. V témž vidění jsem slyšela o své chybě, že jsem totiž se vši pokorou a uctivostí osobně nepřišla před své představené, vyprosit si na nich dovolení svatého přijímání, třeba jsme se přijetím onoho zemřelého nedopustily žádné viny, neboť člověk ten byl zaopatřen podle křesťanského zvyku knězem a pohřben za slavnostního doprovodu bingenského obyvatelstva bez jakéhokoliv odporu. Nato mi bylo uloženo ohlásiti toto všecko vám pápům a prelátům. Také jsem měla vidění o tom, že poslušny vás upustily jsme od zpěvu při bohoslužbách a officium že pouze čteme. Zaslechla jsem hlasy různých chvalo zpěvů, vycházejících z živého světla, jako jsou ty, o nichž David v žalmech praví: Chvalte jej na pozouny, chvalte jej s harfami a citarami — až ke slovům: Vše, co dýchá, chval Hospodina. (Ž. 150.) Těmito slovy jsme poučeni vnitřně i zevně, jak máme podle sestrojení hmoty a podle povahy nástrojů užívatí způsobnosti vnitřního člověka ke chvále Stvořitele a jej tím vzdělávati. Když to bedlivě rozvážíme, připomeneme si, jak člověk touží po hlasu žijícího ducha, jež pozbyl neposlušností Adamovou. Adam před svým hříchem, kdy ještě byl nevinný, udržoval při velebení Boha velmi blízké společenství s anděly, pro svoji duchovost k tomu povolány, poněvadž jsou povolávání každého času od ducha, jímž jest sám Bůh. Podobnost s hlasy andělskými, kterou měl Adam v ráji, ztratil, a vědění, z něhož se před pádem radoval, umřelo (zrovna tak, jako

když někdo ze spánku procitnuv, neví již nic, co ve snu viděl, nebo jen velmi nejasně), když vnuknutím ďáblovým a v odporu proti vůli svého Tvůrce k trestu za své protiprávní jednání do temnoty vnitřní nejistoty byl zahalen. Ale Bůh, jenž zachovává duše vyvolených světlem pravdy pro dřívější blaženost, pojal úmysl obnoviti občas lidská srdce vlitím prorockého ducha, jehož vnitřním osvětlením by opět získali aspoň něco z toho, co měl Adam před svým trestem za svůj hřích. Aby si přece vzpomínali na onu sladkost a chvalozpěvy, z nichž se Adam v Bohu před svým pádem radoval, nikoli však na své vyhnanství. Aby k tomu sami puzeni byli, vynalezli titíž proroci, poučení duchem, jež přijali, ne pouze žalmy a písně, jež byly pěny, pro pozvednutí zbožnosti posluchačů, ale také rozmanité hudební nástroje, aby jejich mnohonásobnými zvuky mohli býti doprovázeni. Cílem toho bylo, aby jak formou a jakostí těch nástrojů, tak i smyslem slov, jež s jejich doprovodem jsou přednášena, posluchači zvenčí byli rozníceni a ve cvičení uvedeni a vnitřně cvičeni. Pilní a moudří mužové napodobili v tom svaté proroky a s lidskou dovedností i jakýsi druh varhan vynalezli, by mohli zpívat po chuti srdce svého. Co zpívali, přivedli (na těch nástrojích) ve spojitost pohyby a křivením prstů, takže i v tom připomínali Adama, stvořeného prstem Božím, jímž je svatý duch. Než padl, byl v jeho hlase každý tón dokonalého souzvuku a hudba plná umění. Kdyby byl tak zůstal, jak byl stvořen, lidská slabost by nesnesla síly a libozvuku onoho hlasu. Jakmile zpozoroval jeho svůdce, ďábel, že člověk začal zpívatí vnuknutím Božím a tím dostal povzbuzení napodobiti líbeznost zpěvů v nebeské vlasti, a jakmile si uvědomil, že umělé pletichy jeho lstivosti byly bez výsledku, byl tak postrašen, že jej to velmi trápilo. Všelijakými lžemi neustále promýšlel své ničemnosti a zpytoval,

jak rušiti nebo docela odstraniti vyznání a krásy božské chvály a duchovních písní, netoliko pomocí ničemného vnukání a hnusných myšlenek nebo všelikým zaneprázdněním v srdci jednotlivých lidí, nýbrž i v srdci církve samé, kde jen může, a to skrze rozepře a pohoršení nebo nespravedlivý nátlak.

Nuže, proto máte Vy a všichni duchovní představení velmi bděle dbáti, dříve než svým rozsudkem zavřete ústa nějakému chrámu nebo těm, kteří Boží chvály pějí, nebo dříve než jim rozdávání a přijímání svátosti zakázete, abyste předem pečlivě vyšetřili a uvážili příčiny, pro které se to státi má. Máte pečovati, abyste se k tomu dali svěsti jediné horlivostí pro spravedlnost Boží, nikdy však rozlíceným hněvem nebo jiným nespravedlivým hnutím srdce nebo touhou po pomstě. Vždy se musíte stříci, abyste se nedali ve svých rozsudcích zaskočiti satanem, který vyrval člověka z nebeské harmonie a z rajských radostí. Uvažte tedy, že jako tělo Ježíše Krista od Ducha svatého a z neposkvrněné Panny se zrodilo, tak také bylo vštípeno v církvi prozpěvování chval podle nebeské harmonie od Ducha svatého. Tělo jest rouchem církve, jež v něm má živoucí hlas. Proto se sluší, aby tělo pělo s duší hlasem Boží chvály v písních. Proto poroučí i Duch proroků, aby byl Bůh chválen cymbály a jinými, líbezně znějícími nástroji, které moudří a horliví muži vynalezli. Neboť všechno umění, jež slouží k užitku a potřebě lidí, bylo vynalezeno duchem života, jež Bůh do srdce lidského vložil. Jest tudíž spravedливо, aby byl Bůh ve všem chválen. Ježto člověk, poslouchaje zpěv, někdy vzdychá a sténá, vzpomínaje přirozenosti duše nebeské harmonie, napomíná prorok, jenž o přirozenosti ducha uvažuje a ví, že duše je hudebně naladěna, v žalmu (XXXII a LXI), aby byl Pán na harfě veleben a aby byl chválen desetistrunnou hrou a žaltářem. Podle je-

ho názoru má harfa svými spodními tóny vztah ke kázni těla, žaltář, jenž svůj tón nahoru rozvíjí, k obrácení ducha a deset strun k rozjímání Zákona. Ti však, kdož ukládají chrámu bez vážného důvodu mlčení ve zpěvu Božích chval, budou zbaveni za to, že nespravedlivě Boha oloupili na zemi o ozdobu jeho chvály, účastenství na chvalozpěvech nebeských v nebi, ač-li nenapravili své chyby pravým pokáním a pokorným zadostučiněním. Ať si proto dobře dají pozor ti, kteří mají nebeské klíče, aby jimi neodmykali, co zamykati mají, a nezamykali, co mají odemknout. Neboť velmi přísný soud bude vynesen nad těmi, kteří jsou představenými, jsou-li jimi v pečlivosti. (Řím. 12. 8.) I slyšela jsem hlas řkoucí: Kdo stvořil nebe? Bůh. Kdo otvírá svým věřícím nebe? Bůh. Kdo se mu podobá? Nikdo. A proto, ó věřící, nikdo z vás mu nemá odporovati nebo se vzpírati, aby vás nepřepadl svou silou a vy neměli žádného pomocníka, jenž by vás před jeho soudem chránil. Tato doba jest ovšem zženštilá, poněvadž spravedlnost Boží jest slabá. Ale síla Boží spravedlnosti se namáhá a jest ve válečném stavu proti nespravedlnosti, až se ona zhroutí, jsouc poražena.

Mohučský arcibiskup Kristian Hildegardě.

Kristián, z Boží milosti arcibiskup mohučského stolce, Hildegardě, milované představené, sestře v klášteře sv. Roberta v Bingen, uctivý hold a projev otcovské i synovské náklonnosti.

Přemnoha pracemi zaneprázdnění, píšeme Ti jen velmi málo, toužíce s rozšířeným srdcem a s celým úsilím své mysli po Tvé zbožné lásce. Poznávající, že jsi jata Duchem svatým, toužíme po Tvých povzbudivých slovech, poněvadž zatím, co jsme se odvážili sloužiti pozemskému království, často nebeského krále zanedbáváme. Proto se po-

roučíme do Tvých modliteb a také do modliteb Tvých sester, které s Tebou žijí, abychom jejich podporou a s pomocí Boží byli vyrváni zmatkům a bouřím tohoto světa. Zato považuj za jisté, že Ti ve všech potřebách přispějeme a ve všem pomůžeme, jak nám to Bůh popřeje.

Hildegardina odpověď.

Tajeplné vidění praví Tobě: Osobnosti vyznamenaná. Ustanovena jsi na místo Kristovo od něho samého, jako každá moc od Boha pochází. Nikdo však nebyl shledán podobný Bohu. On sám jest otcem všech, poněvadž od něho všechno vychází a on vše řídí a knězem jest v úřadě kněžském, neboť člověkem se stav člověka vykoupil. Podle přísahy jest knězem, protože jest psáno: Přisáhl Hospodin a nebude toho želeť: Ty jsi knězem podle řádu Melchisedechova (Ž. CIX, 4). Bůh zajisté v sobě samém předurčil státi se člověkem, beze vší poskvrny hříchu a bez jakéhokoliv nedostatku napravující lítosti a beze všech příměšků a dělení, jež u člověka znamenají hřích, aby tak zlo přemohl, jak to bylo předobrazeno v Melchisedechovi. Ty pak, ó človče, u něhož jest nyní den, snaž se, dokud nepřijde noc, nemoha více činiti, abys učil v pravé moci svůj lid přikázáním Božím a řídil jej v pravé spravedlnosti, jak jej Bůh sám řídí. Prokazuj mu milosrdenství, poněvadž jej Bůh spasil skrze sebe samého. A tak jsou úřad, panství a moc od Boha. Leč musíš si i z nespravedlivého mamonu pomocí milosrdenství činiti přátele, abys byl přijat po smrti do věčných bydlíšť. (Luk. XVI.) Slyš tedy, otče a mistře v Kristu, ubohého tvora, jenž Ti toto z pravého světla píše, abys všem, kteří do bídy upadli a utíkají se k Tobě, pomocí přispěl, abys pro radost, kterou jim poskytuješ, do radostí věčných byl přijat a abys žil ve věčné blaženosti, k níž Tě Bůh stvořil.

Ó nejdobrotivější otče a pane, jenž jsi ustanoven na místě Ježíšově za pastýře nad ovečkami církve. Děkujeme nejvyššímu Bohu a Tvé otcovské lásce pokorně, žes milostivě přijal listy mnou ubohou psané a že jsi ve slitovnosti uznal za hodny nás, navštívené zármutkem a bídou, abychom napsaly našim mohučským představeným. Také Ti děkujeme za sladká slova Tvé obvyklé laskavosti, jimiž jsme prostřednictvím pana Herrmana, děkana při kostele svatých apoštolů v Kolíně, tak byly potěšeny a rozradostněny, že se ve vší své bídě a zármutku utíkáme důvěřivě k Tobě, našemu milovanému otci. Pročež, ó dobrotivý otče, prozrazujeme my, Tvoje služebnice, jež vezíme v zármutku strasti a bídy, a v duchu pokory k Tvým nohám se vrháme, příčinu naší nesnesitelné bolesti v slzách podle čisté pravdy a v důvěře, že vnukne Tobě ohnivá láska, již Bůh jest, abys vyslyšel s otcovským milosrdenstvím úpěnlivý hlas, který k Tobě zvedáme, zmateny svými útrapami. Ó dobrotivý otče! Když nám poručili naši představení v Mohuči, abychom odstranily z našeho hřbitova mrtvolu mladého člověka, který již rok před svou smrtí rozhřešení svých hříchů obdržel a všemi svátostmi byl zaopatřen (jak jsem Ti již dříve ve svých dopisech naznačila) a u nás pochován byl, nemá-li býti nám bohoslužba zakázána, tu jsem po svém zvyku k pravému světlu pohlédla. A v tom mi Bůh poručil, abych svého souhlasu k tomu nedávala, aby totiž mrtvola byla vykopána, neboť jej sám z klínu církve vzal, aby jej uvedl do nádhery vykoupěných. Z toho (vykopání) že by nám veliké a černé nebezpečí povstalo, poněvadž to odporuje vůli pravdy. Kdyby mne nezadržela tato bázeň před všemocným Bohem, byla bych je pokorně uposlechla a ráda svolila, aby onen člověk, když ne-

byl exkomunikován, byl vykopán, a to Tvým jménem, jenž jsi náš pán a ochránce, aby dodrženo bylo právo církevní. Když jsme pak nějaký čas ne bez velikého zármutku a bolesti postrádali bohoslužeb, byla jsem v pravém vidění své duše přinucena velmi těžkou nemocí od Nejvyššího soudce (jehož rozkazu jsem se neodvážila odporovati), zajeti k našim mohučským představeným a písemně jim předložit slova, jež jsem v pravém vidění slyšela, jak mi vždy sám velí, aby z nich poznali, jaká jest vůle Boží v této věci. Také jsem ony, kteří tam byli přítomni, s trpkými slzami, pláčem a úpěním o odpuštění a smilování prosila. Poněvadž jejich zrak byl tak zachmuřen, že nedovedli na mne pohlédnouti jediným slitovným pohledem, odešla jsem od nich v slzách. Mnoho lidí bylo pohnuto soustrastí s námi, ale nemohli nám pomoci, jak by rádi učinili. Tu šel můj věrný přítel, kolínský arcibiskup, k pánům mohučským. Byl mu nápomocen jistý válečník, svobodný to člověk, a chtěl dostatečně dosvědčiti, že on sám a řečený mrtvý, dokud byl ještě na živu, a s nímž se octl v témže hříchu, stejným způsobem v touž hodinu, na témže místě a od téhož kněze byl absolován. Byl také přítomen kněz, který oba rozhřešil. Když zvěděl arcibiskup od nich celou pravdu v té věci, dosáhl, jednaje v Tvém smyslu, že jsme směly až do Tvého návratu obcovati bohoslužbám. Majíce nyní, ó nejprátelejší pane, nejvyšší důvěru ve Tvoji milosrdnost, obdržely jsme prostřednictvím týchž našich zmíněných představených po návratu z církevního shromáždění v Římě Tvůj list, jímž jsou nám slavné bohoslužby zakázány. Tohoto nařízení, jak mám důvěru ve Tvé otcovské milosrdenství, bys nikdy nevydal, kdybys poznal skutečnou pravdu té věci. Tak jsme se octly, nejdobrotivější otče, na Tvůj vlastní rozkaz v dřívějším omezení k našemu žalu a ještě větší bolesti. Nyní mně bylo nařízeno ve vidění mé duše,

při čemž jsem nebyla ani slovem přerušena, abych srdcem i ústy toto pověděla: Lépe jest mně padnouti do rukou lidí, než překročiti zákon Boha mého. Proto Tě zapřísahám, nejdobrotivější Otče, při lásce svatého Ducha, abys nepovrhl pro lásku věčného Otce, jenž pro spásu člověka v líbezné síle Slovo své do klínu panny seslal, slzami sester Tvých plačících a bolem naplněných, které musejí snášeti ze strachu před Bohem soužení a bídu tohoto nespravedlivého omezení. Kéž Ti vnukne Duch svatý, abys byl pohnut k slitování s námi, abys i Ty dosáhl po skončení života svého za to milosrdenství.

Mohučský arcibiskup Kristián Hildegardě.

Kristián, z Boží milosti arcibiskup mohučský, přeje ctihodné a v Bohu milované Hildegardě a všem nevěstám Kristovým, které s ní Bohu slouží, aby kráčely od ctnosti ke ctnosti a patřily na nejvyššího Boha na Sionu. Ačkoliv nejsme podivuhodné a chvalitebné moci Boží a milosti Spasitele právi, spíše jich úplně nehodni, přece jsme se plně spolehli na Tvoji modlitbu, nejdražší paní v Kristu, že se staneme hodnými. A neustáváme díky vzdávati tomu, od něhož vše nejlepší a každý dokonalý dar pochází jako od Otce světél, jemuž se zalíbilo v duši Tvé a jenž ji pravým a neoceřitelným světlem prozářil. Jeho předcházející a následující milostí bylo Tvé svaté zbožnosti popřáno seděti s Marií u nohou Pána a býti obdařenu viděními z nebeského Jerusalema. Tyto zřejmé známky Tvého svatého obcování a tato úžas vzbuzující svědectví pravdy tak naši duši spoutala Tvými rozkazy, neřku-li prosbami, že, v Kristu nejmilejší paní, jakmile jsme se dověděli, že máš nějaké svaté přání, právem jsme k tomu naklonili své srdce. Doufáme také, že kladouce hned

po Bohu v Tvoji svatost nejvyšší důvěru, obdržíme pro svatou vůli Tvých modliteb Boží milost předcházející i následující, a že naše hříšná duše dojde pomocí Tvé svatosti u svého Stvořitele toužené milosti. Proto cítím tím srdečněji účast se strastí a zármutkem, které postihly Tvůj svatý konvent zákazem slavných bohoslužeb, čím zřetelněji můžeme posouditi naši nevinu v té věci. Vešlo ve známost, že u Vašeho chrámu byl pohřben muž, jenž za svého života byl vyobcován. Nyní se však poznalo, že je nejisto, byl-li od církve rozhřešen. S ohledem na ustanovení svatých Otců, jež nelze obejít, bylo od Vás nebezpečné nedbati řečí kněžstva a nevšímati si pohoršení církve, dokud nebyl před církví proveden důkaz, a to řádnými muži, že onen muž dosáhl rozhřešení. Pročež jsme mohučské kapitole napsali, dojati v hloubi srdce Vaším zármutkem, aby Vám bylo povoleno slaviti bohoslužby, bude-li pravdivým ujištěním proveden důkaz, že dotčený mrtvý dosáhl absoluce. Prosíme usilovně a naléhavě Tvoji svatost, abys odpuštění neodřekla tomu, kdo prosí o Tvé slitování, jestli jsme Vás obtěžovali trochu svou vinou a nevědomostí. Prosíme také, abyste ochotně prosily Otce milosrdenství, aby nás navrátil zdravý a bez pohromy Vašemu svatému pohledu a mohučské církvi ke cti Boží a ke cti Vašeho chrámu, jakž i ke spáse naší země. Zachovejž Vám Bůh zdraví a svatost.

KRÁTCE O ŽIVOTĚ A DÍLE HILDEGARDINĚ.

Správce hradu Böckelheimu, patřící špýrskému biskupu, šl. Hildebert, měl s manželkou Mechtildou deset dětí. Jako poslední dítě narodila se 17. září 1098 dceruška, která dostala na křtu jméno Hildegarda, což znamená Heldin, hrdinná pan-
na, záchránkyně. Častými tělesnými chorobami nebyl zaražen vývoj a oheň jejího ducha a již ve třetím roce života měla duševní stavy nezvyklého rázu. Uvěznění císaře Jindřicha IV. vlastním synem na hradě Böckelheimu působilo na dítě neobyčejně. Když hrabě Sponheim zbudoval na hoře sv. Disiboda pro svoji dceru Juttu malý ženský klášter, svěřili Hildegardu její rodiče této abatysi. Tam se dostalo děvčeti elementární výchovy, nikoli ovšem výchovy metodické, jaká byla v klášt-
terech mužských obvyklá. Četbou bible, zvl. Apokalypsy a Ezechiele, prohloubila se Hildegardina imaginace, jež uchvacuje zvláště v její mystické trilogii. Hildegarda nebyla však ve svém životě zahleděna jenom do vnitra, pozorovala i přírodu, úkazy přírodní a fysické choroby lidí i zvířat. V přírodě viděla zjevení Boží, plné účelnosti a souladu. Pro její příští budovatelské úsilí bylo s prospěchem, že viděla od útlého dětství budovati při klášteře sv. Disiboda románskou basiliku, skončenou roku 1143. Po Juttině smrti 1136 stala se Hildegarda představenou a první její snahou bylo, aby řehole sv. Benedikta byla v jejím kon-
ventu úzkostlivě zachovávána. Ač plna lásky k sestrám, dovedla i přísně vystoupiti, pokárat a potrestat. Brzy po svém zvolení za abatysi začala

diktovati své mystické dílo *Scivias* (Cestyvěz) latinsky i německy. Když klášter sv. Disiboda nestačil přílivu šlechtických dcerek, založila Hildegarda nový klášter na hoře sv. Roberta, blíže vtoku Nahe do Rýna. Místo bylo velmi vhodně voleno, neboť zde bylo usnadněno spojení se světem. Opat Kuno se svými mnichy bránil se odchodu Hildegardy, ale Hildegarda se dočkala přece chvíle, kdy se mohla s osmnácti pannami přestěhovati do nového kláštera, kde rozvinula svoji apoštolskou činnost. Před remešským koncilem roku 1148 dlel papež Eugenius se sv. Bernardem a kardinály v Trevíru. Mohučský arcibiskup Jindřich upozornil papeže na Hildegardiny ctnosti, zázraky a spisovatelskou činnost. Papež vyslal do kláštera komisi, s biskupem verdunským Alberem a jeho primiceriem Adelbertem v čele. Ti prozkoumali zjevení, chování a divy svaté panny a přivezli první dva díly spisu *Scivias* do Trevíru. Papež byl uchvácen a okouzlen jejím mystickým dílem. Sám z něho kardinálům některé partie předčítal a na popud sv. Bernarda dal napsati Hildegardě krásný pozdravný list, což nesmírně přispělo k rozšíření její slávy po celém křesťanském světě. Osobně i písemně se na ni obraceli lidé známí, slavní, i stovky lidí skromných, v historii úplně neznámých. Všichni žádali o radu, útěchu duchovní nebo aspoň přímluvu u Boha. V novém klášteře čekalo Hildegardu nejedno zklamání a nejedna trpká zkouška, žal a těžké nemoci. Ale s Boží pomocí přemohla vše do nejvyššího stáří. V církevním rozkolu přidržela se pravoplatného papeže, i když mohuční představení, jimž byla podřízena, drželi se vzdoropapeže. Hildegarda měla zálibu v přírodopisu, fysice a lékařství, a na základě intuice a vědeckých pramenů složila dvě velká díla lékařská a přírodopisná. Za svého života hojně cestovala (i v Paříži byla dvakráte). Největší zkouška ji čekala na konec života, kdy byl její klášter sti-

žen interdiktum od mohučské vrchnosti. Údaje o její smrti pohybují se mezi r. 1178 a 1180. V třináctém století zahájen byl Řehořem XI. kanonisační proces, jenž se vlekl za Innocence IV. a Jana XXII. Formální kanonisace dle všeho nebyla provedena, ale martyrologové v 15. století pojali Hildegardu do svých knih. Byl tedy její kult mlčky povolen. U Uarda, Menarda a v Baroniově martyrologiu je uváděna jako světice. V diecési mohučské i limburské je svátek sv. Hildegardy v Propriu 17. září. V lekcích druhého nokturnu jsou věčné chyby, na př. úmrtí světice je uvedeno v r. 1100. Hildegarda měla ještě za svého života své životopisce, mnichy Gottfrieda a Teodoricha. Jejich životopisy byly pojaty do Suriových Životů svatých a do holandského díla Acta Sanctorum. Četné životopisy světice v jiných jazycích (zv. francouzském, holandském a italském) nepřinášejí v podstatě nic nového. Zato německá náboženská literatura obírá se stále jejím zjevem a občas přinese leccos objevitelského. Na konec uvádím ještě výpočet Hildegardiných prací.

Opat Trithemius uvádí ve své kronice spisy, jež sám četl a dal opsati dle originálů, chovaných v klášteře bingenském.

1. Krátký výklad řehole sv. Benedikta.
2. Odpověď Gibertovi z Gemblours na 38 otázek.
3. Život sv. Roberta, vévody z Bingen.
4. Život sv. Disiboda.
5. Dvacet osm homilií na nedělní evangelia.
6. O svátosti oltářní proti kacířům, najmě katarům, kteří sluli ve Francii albigenští.
7. Scivias (Cesty věz) ve třech kníchách. Trithemius jmenuje toto dílo Grande opus.
8. Zásluhy života.
9. Kniha jednoduchého lékařství, čili o tajných silách rozličného stvoření přírodního knih de-vatero.

10. Kniha složitého léčení čili příčiny, znamení a léčení nemocí (Causae et curae).
11. Díla Boží, otištěná po prvé v Mansiho Miscellania.
12. Listy Hildegardiny, po prvé otištěné ve 23. svazku Maxima bibliotheca veterum patrum, Lyon 1677.
13. Různé básně, jejichž sladkost Trithemius obzvláště velebí. Některé jsou dialogy ctností a neřestí a psány jako drama. V inkvisičních aktech jsou uvedeny Hildegardiny spisy v pořadí, jak byly napsány.

Mimo jmenované uvádějí akta ještě: Zpěv nebeské harmonie a Knihu o neznámé řeči se slovníkem. O všech těchto spisech byly sestry v klášteře sv. Roberta jednotny. Díla, která předložila Hildegarda na své cestě do Toursu pařížské fakultě, byla: Scivias, Zásluhy života, Díla Boží.

Sbírka proroctví pod jménem Pentachronon je pouze kompilace z Hildegardiných proroctví, složená Gebenem, priorem z Eberbachu. Premonstrátský mnich Casimir Oudin připisuje Hildegardě knížku Proroctví o čtyřech žebravých rádech. Je to však dílo 13. století. Z vydání Hildegardiných spisů dlužno jmenovati kardinála Pitry: *Analecta sanctae Hildegardis opera spicilegio solesmensi parata*, Typis Sacri Montis Casinensis 1882. V pařížské edici *Patrologiae cursus completus* vyšel jediný svazek pod názvem *S. Hildegardis abbatissae opera ad optimorum librorum fidem edita* (1882). Přes název „opera omnia“ nutno poznamenati, že tu nejsou zahrnuty všechny Hildegardiny spisy. Vydání toto je však obzvláště cenné tím, že tu po prvé tiskem vyšla *Physica*, čili Kniha jednoduchého lékařství.

Tolik jsem považoval za vhodné předeslati ke knížce: Listy svaté Hildegardy, aby se čtenář, neznalý života a díla světice, mohl stručně poučiti.

Všeobecně o listech Hildegardiných.

Století křížových výprav, utrpení církve, zápasů papežství s mocí světskou, zmatků, bludů a rozkolů vyznačuje se také ušlechtilými a svatými zjevy. Jsou to na prvním místě svatý Bernard z Clairevaux, Alžběta Šenavská a Hildegarda z Bingen. Tato abatyše z diecése mohučské, od Boha obdařená duchem jasnozření a prorokování, básnickým geniem, znalostí středověké přírodovědy a medicíny, byla hledaným útočištěm duší zmítaných hořkostí života, zoufalstvím, všemi běsy hříchů, pochybami a nevěrou.

Přicházeli k ní z celého Německa a Gallie — současníci mluví docela o celých zástupech — a prosili ji o pomoc a radu. Vždy si našla čas, pokud nebyla upoutána na lože, rozmlouvala s těmito hostmi o záhadách života, o výkladu písem svatých, o náboženských zmatcích, polemisovala, radila, hojila choroby duševní i tělesné, udílela lékařské rady a na základě bohatých zkušeností dávala recepty. Přicházeli také mnozí na zvědy a z pouhé všetečnosti, což Hildegarda svou jasnovidností ihned postřehla a takové pokřivené duše veřejně pokárala. Přicházeli i nevěřící, ba i židé, a ty všechny obracela ke Kristu. Věhlas její svatosti pronikl až k papežskému stolci, ba až do Palestiny. Na sta lidí, kteří pro velkou vzdálenost nebo pro své práce ji nemohli navštívit a její radu si vyprositi, obraceli se k ní písemně prostřednictvím zvláštních poslů nebo důvěrníků, vyslovující při tom upřímnou lítost, že se nemohli dostavití osobně.

Záležitosti, pro které Hildegardě psali a písemnou odpověď důtklivě žádali, byly rozmanité. Duchovní představení, opatové a abatyše, klesající pod těžkým břemenem úřadu, sklíčení duchem neposlušnosti nebo vzpoury podřízených, stížení melancholií nebo touhou po samotě, rádi by se po-

děkovali se svého úřadu. Před definitivním rozhodnutím, stále ještě na vahách, touží zvědět, zda Hildegarda schvaluje jejich úmysl, vlastně jaké přání má sám Bůh a jak o tom svatou abatyši ve vidění poučí. Takové naléhavé otázky klade abatyše v Altwicku, Kitzingen, v Metách, Widergoldesdorfu, Crouchdal, v Řezně, probošt Gotteshalu, prelát z Hegennehe, opati z Trevíru, v Salmu, Zwettlu a Sprinchersbadu. Hildegarda ve všech těchto případech zrazuje tazatele od jejich úmyslu, naopak radí a někdy docela přikazuje, aby statečně vytrvali ve svěřeném úřadě, aby nezrazovali svého povolání a neopouštěli sobě svěřených duší. V jediném případě schvaluje odstoupení s hodnosti, a to opatovi cisterciáckého kláštera Vessra v hrabství Hennebergu. Vykládá, jak má pravý pastýř pásti své ovce: „Pastýři však, který si neví rady v potřebách svého stáda, ale unaven prchá, jeho pastýřská péče nic nepomůže. Takový ať se stane raději ovečkou, než aby zůstal pastýřem.“ Je to pokyn, aby svůj úřad svěřil pevnějším rukám.

Někteří tazatelé, mezi nimi mohučský probošt Viktor, magister z Utrechtu a probošt z Koblence, obracejí se na abatyši se všetečnou otázkou, jak dopadnou na věčnosti a mají-li zaručeno nebe. Koblencký probošt oznamuje, že vše, co mu předpověděla, se splnilo, rád by se tedy dověděl, má-li naději na věčný život. Hildegarda odpovídá na tyto zvědavé listy tak, že hlavní otázku nechává nezodpověděnu, ale povzbuzuje tazatele, aby bojoval proti hříchu. „Úradky Boží jsou mně tajny, Bůh mne nepoučil o vašem posmrtném životě, ale poručil mi, abych se za vaši spásu modlila.“

Představený hospitálu v Lutheru táže se za celé bratrstvo, mají-li se dále věnovat chorým a nuzným v hospitálu nebo odejít do kláštera. Hildegarda, ačkoliv si cenila rozjímavého života v klášterech, poukazuje tazateli na parabolu o milosrd-

ném Samaritánu a na Krista, jenž rány Adamem způsobené přišel zahojit, a vyzývá bratrstvo, aby napodobujíc Samaritána, věnovalo se péči o chové a chudé. Vybízí někdy i k umírněnosti v modlitbách. Abatyši v Clostadtu, která si stěžuje na nesnesitelné břímě svého úřadu, vyzývá Hildegarda, aby brala lidi, jak jsou, aby přemírou tělesné práce neškodila sobě a sestrám na zdraví, naznačujíc též, že Bohu není příjemno, když se naň útočí s nesmírným zármutkem.

V listech svých koná svatá abatyše zhusta též dílo prostřednice, odstraňujíc a zmírňujíc spory v konventech. Tak v klášteře Hirschau spor mezi opatem a priorem rozšířil se na ostatní mnichy. Mniši se obrátili na Hildegardu, a ona, dobře informována, nepokrytě uznává, že příčinou sporů jest tvrdost představených, a kárá nedostatek sliťovnosti. Jakmile bylo psaní abatyše veřejně přečteno, zřekl se opat Manegold veškeré tvrdosti vůči mnichům, a ti pohnuti jeho slibem, slíbili mu radostnou poslušnost. Prior a mniši ve Zwiefelden nemohli se smířiti s reformami kláštera a brali útočiště k Hildegardě. Ta však mnichy přísně napomíná, vyzývá je k polepšení a pokání a kárá různé jejich hříchy a vady. Také mnišky z téhož Zwiefelden zatoužily ve svém listu po cestě dokonalosti, po opuštění cesty nedbalosti. Světice jim jejich úmysl schvaluje a vybízí je, aby dbaly panenského smyslu. Mnichy na hoře sv. Disiboda, kde sama dříve působila, vyzývá, aby se vrátili k Bohu a vrátili se k dřívější horlivosti. Mniši v Cisteaux docela prosí, aby jim abatyše vytkla jejich chyby a vše, co se Bohu na nich nelíbí. Hildegarda jim vytkla, že odpadli od sladké lásky Kristovy. Ostatní listy prosí za duchovní útěchu, za osobní návštěvu, o zprávu, kdy se ukončí fyzické utrpení tazatele. Lidé se k ní utíkají jako k tlumočnicku Božího zjevení. Abatyše v Kaufungen vybízí docela Hildegardu, by probudila kní-

žata církevní z duchovního spánku. Hildegarda však neodpovídá na toto místo dopisu, naopak žádá abatyši samu, aby pracovala na svém vlastním polepšení, poněvadž její smrt jest blízka. Tento prorocký duch prozařuje četnými listy abatyše. Předpovídá brzkou smrt četným knížatům duchovním, předpovídá kacířstva budoucnosti, jako trest za nedbalosti v duchovní správě. Všecka její prorocství se strašným způsobem splnila, ať to byla smrt významných osob, nebo rozkol v církvi, herese, ponižování a olupování církve. Pokud psala sama z vlastní iniciativy, činila tak jen v záležitostech vlastního kláštera (právo voliti si svého představeného, záležitosti interdiktu a p.). Při předpovědích, vyhrůžkách, výčitkách, hrozbách nemluví za svou osobu; jménem Božím, jak to ve svém vidění zaslechla a viděla. Tato vidění prožívala ve stavu bdělém, ještě v sedmdesátém roce svého života popřela, že by upadla do nějaké extase, do jaké upadala Alžběta Šenavská a jiní světci. Pro mne v jedné věci přineslo studium jejích listů překvapení, nemám-li říci zklamání. Zvěčnělý Josef Florian mne v první světové válce vyzval k překladu velikého Hildegardina medicinského díla. Když jsem překlad po třech letech s pomocí P. A. Striže dokončil, pustil jsem se do její korespondence. Nadál jsem se, že tu najdu mnoho ohlasů nebo aspoň náznaků velikého Hildegardina díla lékařského. Ale k svému podivu nenalezl jsem v obsáhlé korespondenci abatyšině nic takového. Významní současníci obraceli se na ni písemně jenom jako na lékařku duchovní v úzkostech o svoji spásu, před důležitým životním krokem, v církevně politických a někdy také v čistě osobních věcech. Pro lékařské recepty se k ní uchylovali patrně osobně. Kam nemohla proniknouti v opisech její mystická, prorocká, exegetická, morální a přírodovědecká díla, kam nemohla pro fysickou slabost a četné nemoce a starosti s konventem, tam konala

svůj apoštolát svými listy. Téměř všechny významné osobnosti dvanáctého století nalézáme v její korespondenci. Některé listy jsou psány z vnitřního popudu, jiné jsou odpovědí na naléhavé dotazy. Jaké něžné projevy nelíčené úcty a lásky jsou uloženy v listech tazatelů a prosebníků: Duchovní matko, sestro, velitelko, paní, svatosti, jediná, nejdůvěrnější přítelko, má jediná Hildegardo, nevěsto Kristova, představená nevěst Kristových, vyznamenaná panno, nejčistší holubice. Hildegarda je již střízlivější ve svých titulech, jen málokdy se uchyluje k něžnějšímu oslovení. Zdá se, že nejčestnějším titulem jí bylo „ó člověče“, i když psala hlavě církve nebo svému panovníkovi. Z dalších titulů střídá se u ní: ctihodný otče, dobrotivý, jasný otče, ó muži, nejvyšší a na slávu bohatá osobnosti, Ty, ó králi, bytosti, přijatá Bohem, nejsladší otče a bratře. Většinou začíná svoji odpověď parabolou, nebo poukazem na slovo toho, jenž je životem, hraběte flanderského tituluje docela synem Boha. Některé listy jsou nejasného, záhadného obsahu, jehož taj plně postihla asi jen osobnost, již byl list poslán. Většina dopisů vyznačuje se přímostí, jasností, upřímností i vůči představeným světským a duchovním. Sem tam připomíná pasáže ze svých přírodovědeckých děl, mnoho je v jejích listech ohlasů jejích úchvatných mystických knih, také její znalosti hudební a její dramatický talent připomínají některé listy. Nade vše si však dlužno ceniti její lásky k pravdě. Abatyše, která rázným způsobem si udělala pořádek v klášteře, když se ukázal duch pýchy a vzpoury, uměla poradit samému papeži, „aby zahnal odbojné z jejich pastýřského úřadu — psi už je potrestají.“ Od rad odvažuje se k napomenutí samého papeže slovy sice uváženými, ale přímými: „Představiteli vznešeného úřadu, živý pramen volá k Tobě, neboť se nesluší Tvé osobě míti oči slepých, aby se Ti nepředhazoval mrav zmijí a tajná loupež, která

obnažuje oltář Boží.“ A jiného papeže otevřeně kárá: „Zanedbáváš dceru královskou, totiž spravedlnost, která je v nebeském objetí a která Tobě svěřena byla.“ Hadriana vybízí k horlivosti: „Proč nebiješ ničemných sluhů, kteří Tobě potajmu nástrahy dělají, jako pavouci, kteří bodají?“ Jindřichovi mohučskému hrozí brzkým koncem: „Tvoje dni jsou krátké, vzpomeň si, že také Nabuchodonosor padl a jeho koruna vzala zkázu.“ Fridrichu Barbarossovi radí: „Zapud' od sebe lakotnost, zvol si zdrženlivost, střež se, aby Tě nejvyšší král nezavrhł pro slepotu Tvých očí.“ V jiném listě témuž panovníkovi píše ještě otevřeněji: „Ten, jenž jest, dí: Zdrtím vzdor a odpor těch, kdož mnou pohrdají. Zničím je svou silou. Běda, běda bezbožným, kteří mne mají za nic. Slyš to, ó králi, chceš-li žíti. Jinak Tě můj meč zahubí.“ Z dosud známé korespondence — praví Dr. May (227) — svaté Hildegardy je vidět takové bohatství důležitých a významných duchovních výtvorů, jaké stěží nalezneme u jiných vynikajících osobností této epochy. Jak mocně byla visionářka s hory sv. Roberta se svou dobou spoutána, vidno z toho, že se na ni obracelo takové množství lidí, po radě toužících. Současníci se nedali zastrašiti ubohou schránkou stále churavějící abatyše, ani nezvyklou nesrozumitelností jejích listů. Nutno se obdivovati velké vytrvalosti světice, s jakou se ujímala věci Božích, její jasnovidnosti, kterou zkoušky lidstvu připravené předvídala a zvěstovala. Svými listy se staví po bok svému velkému současníkovi sv. Bernardovi, jenž za věc Boží rovněž četnými listy bojoval (zachováno přes čtyři sta). Žel, že nepřipojovala data napsání listů. U významných historických osob to ovšem nevadí, tu se dá téměř s jistotou určití rok sepsání listu. Horší jest, že některé listy postrádají jména adresátů. Ty mají pro historii podřadný význam.

Listy Hildegardiny a těch, kteří se na ni obra-

celi, jsou velkou apologií středověku. Všecky báje o temném středověku, o nedostatečném vzdělání rozumu a srdce, o utlačování ducha těch, kteří žili v kláštorech, kde se holdovalo jenom břichu, vše to jeví se jako výtvor zavilé nenávisti k církvi. V bohaté korespondenci vystupují muži i ženy ze všech krajů německé a francouzské říše. Jaké vzdělání bylo v kláštorech, jichž členové myslí a cítí tak, jak mysli a cítili ti, kteří Hildegardě psali. První překladatel této korespondence do němčiny Ludvík Clarus píše při této příležitosti: „Bohaté paprsky, které z této korespondence padají do naší zatemnělé doby, musejí jako slunce pravdy rozptýliti mraky lží, jež dosud v naší době o temném středověku straší, zvláště o tom, jak strašně to vypadalo v hlavách a srdcích těch, kteří byli zavřeni v kláštorech. Bylo mně zvláštní radostí pracovati na zničení takového panství lží vydáním Hildegardiny korespondence (II. str. 27).

Na pátém místě wiesbadenského kodexu (list 327—432) nalézá se *Liber epistolarum et orationum*. Mimo tento kodex jest však mnoho jiných opisů oněch listů. Některé jsou úplné, jiné obsahují pouze úryvky. Jsou to rukopisy ve vídeňské dvorní bibliotéce, v britském museu (283 listů!), rukopis v jiné anglické bibliotéce, ve vatikánské knihovně, tři rukopisy v Paříži, dva v Basileji a jeden rukopis patřící klášteru Himmerode. První výbor těchto dopisů (sto) byl vydán tiskem v Kolíně (1566 apud haeredes Johannis Quentel et Geruninum Calenium), péčí kněze Justa Blanchwalta, opsaný z původního rukopisu, chovaného v klášteře sv. Roberta v Bingen. Podle těchto sebraných listů zařazena tato korespondence do kolínského a lyonského vydání Otců. Z tohoto vydání přejal Migne pro svoji *Patrologii* 53 listů a tolikéž odpovědí Hildegardiných a doplnil je ještě několika jinými listy na celkový počet 145 adresátů. Mignovo vydání jest tedy dokonalejší a úpl-

nější než sám kodex. Německý překlad všech do té doby známých listů Hildegardiných vydal Ludvík Clarus v Řezně (Regensburg 1855), s kterýmžto překladem jsem srovnal svůj překlad z latinského originálu.

Uspořádal jsem vybrané listy tak, aby podaly letmý obraz života světice. V listu svatému Bernardovi, jenž patří k rané korespondenci Hildegardině, zmiňuje se světice o svém dětství, kdy začalo její vidění, o svém vzdělání, o složení její mystické knihy Cestyvěz (Scivias). V dalších listech je naznačen její boj o to, aby se směla přestěhovati do jí zbudovaného nového kláštera na hoře sv. Roberta, boj o výsady a volební práva jejího konvetu, vzrušující drama sestry Richardy, politické zápasy i církevní boje a nesnáze. Skončil jsem tragickou událostí s interdiktem, kterým byl stížen její klášter několik měsíců před její smrtí. Volil jsem listy jasné, průzračné, ale také těžké, přeplněné mystickým viděním, parabolami, citáty z Písma, zvláště ze Starého Zákona. Vybral jsem listy dogmatické i morální, aby byl podán jasný obraz Hildegardina theologického vzdělání a citění. Vybral jsem 33 listů na paměť třiatřiceti let toho, jenž byl v jejím strastiplném, ale požehnaném životě nejzářivějším Sluncem a útěchou.

Svatá Hildegardo, oroduj za nás, ubohé hříšníky, abychom se po Tvém příkladu snažili o náboženskou očistu a opravdovost křesťanského života.

SOUČASNÍCI SV. HILDEGARDY.

PAPEŽOVÉ:

Inocenc II. 1130—1143.
Celestin II. 1143—1144.
Lucius II. 1144—1145.
Eugenius III. 1145—1153.
Anastasius IV. 1153—1154.
Hadrian IV. 1154—1159.
Alexander III. 1159—1181.

PANOVNÍCI:

Jindřich V. 1106—1125.
Lotar III. 1125—1137.
Konrád III. 1138—1152.
Friedrich Barbarossa 1152—1190.

ARCIBISKUPOVÉ MOHUČTÍ:

Adelbert I. 1111—1137.
Adelbert II. 1137—1142.
Jindřich 1142—1153.
Arnold 1153—1160.
Christian 1161—1177.
Christian Buch 1177—1183.

JINÍ SOUČASNÍCI:

Svatý Bernard.
Alžběta Šenavská.
Abaelard.
Arnold z Brescie.

POZNÁMKY K JEDNOTLIVÝM LISTŮM

Svatý Bernard.

Kladu na první místo korespondenci Hildegardinu se svatým Bernardem proto, že svatý Bernard byl nejvýznačnější zjev dvanáctého století a že list tento je ne-li první, tak jistě z prvních listů Hildegardiných a že v něm vypravuje začátky a průběh svých vidění od útlého dětství. Oba světci jsou si velmi podobní svou horlivostí, apoštolátem, svatostí a také svými listy. Bernardových listů je zachováno více, skoro čtyři sta, Hildegardiných sto čtyřicet. Bernard byl svědkem, když papež Eugenius ocenil a vychválil Hildegardino dílo *Scivias* (Cestvůz) na církevním shromáždění v Trevíru. Z listu Bernardova vidíme jeho nesmírnou pokoru, jeho horlivost pro slávu Boží a nepřímou touhu zvědět více o Hildegardiných viděních, neboť ještě neznal pravého jejich dosahu. Hildegardina odpověď se liší velmi od tónu listů, jež psala i nejvýznačnějším osobnostem, jak církevním, tak světským. Nikdy se neobávala nazvat věci jejich pravým jménem, hřích byl hříchem, zločin zločinem, nespravedlnost nespravedlností. Nikdy nehladila, ale podle pravdy často i drsně a bez ohledů pokárala a pohrozila Božími tresty. Dopis Bernardovi postrádá tohoto rysu. Světce nebylo potřebí kárati a mu hroziti. Je zkrušena a k pláči sklíčena, když srovnává Bernardovu svatost a svoji domnělou nepatrnost. Pišíc, že jej viděla před dvěma léty na slunci, myslí tím nepochybně první jeho kázání, v němž vyzýval k výpravě křížové. Vypravuje, jak mívala již od dětství vidění a později pravé poznání a chápání žaltáře a evangelií, třebas umí jen prostě čísti, a německy vůbec ne. Oba listy patří k nejkrásnějším a nejjasnějším. Nejsou přetíženy citací ani mnoha obrazy a přirovnávaními.

Eugenius III.

V době Hildegardina působení na hoře svatého Roberta vystřídali se na stolci papežském čtyři významní mužové. Se všemi byla abatyše v písemném styku. První byl Eugenius III. Posílá jí list plný pokory, podivuje se jejím darům, pronikajícím mnohá tajemství a

budoucnost, a prosí ji, aby tím nezpyšněla. Hildegarda vzpomíná ve své odpovědi pobytu papežova v Trevíru. Tam se papeži dostaly na popud mohučského arcibiskupa první dva díly jejího mystického díla *Scivias* (Cestývěz). Papež předčítal ve veřejném shromáždění církevním některé partie z tohoto díla, vyslovil upřímný podiv (ve srozumění se svatým Bernardem) nad jeho mystickou krásou. Z tohoto faktu vznikl později nemilý omyl. Ve 13. století totiž Vilém ze St. Amour a ve 14. století Mat. z Westmünstern prohlásili, že Eugenius III. dílo Hildegardino kanonisoval, t. j. připojil k Písmu svatému. Snad se špatně vyjádřili, chtějíce říci: „uznal a schválil“. Termínu „Božské zjevení“ lze však užítí, jak učinil i opat Kuno, svatý Bernard, shromáždění v Trevíru a v aktech kanonisačních. Písmo svaté ukončilo zjevení Boží závazné pro celou církev, nelze k němu nic přidati. Ovšem Bůh nepřestal v dalších stoletích křesťanských výjimečné a vyvolené osobnosti obšťastňovati svými zjeveními. Mezi tyto patří i abatyše Hildegarda. Není však zde obecně závazný či ekumenický význam. Bůh chtěl tyto osobnosti vyzdobiti, vyznamenati, jejich vážnost a působnost v užším nebo širším kruhu podporovat a zvýšit. Nesmí se ovšem v takových případech užítí ani slova „inspirace“, i když můžeme připustit a věřit, že jejich listy a díly prosvítá božská moudrost a jasnozřivost a že to není pouze lidské, snad básnické slovo. Můžeme věriti ve vyšší charakter Hildegardina díla, i když nemáme naproste záruky v božský původ díla, jež by vylučovala veškeren omyl. Abatyše ve své odpovědi podává úžasná své vise, připomínající některé stránky její mystické trilogie, užívá se zálibou obrazů z přírody, vyzývá papeže, aby zakročil přísně proti odbojníkům, aby je zahnal z jejich pastýřských úřadů a vyvaroval se tak slepoty přílišné shovívavosti. Paraboly o medvědu a drahokamu se opakují ještě jinde a to ještě dramatičtěji. Připomeneme-li si Arnolda z Brescie, porozumíme, jaké to ohavné nářky a žaloby „údolí proti horám“, za nichž Eugen se stal papežem. Tato první výměna listů mezi Hildegardou a papežem založila její slávu po celém křesťanském světě.

Anastasius IV.

Stařec devadesátiletý, nástupce Eugenia III., vládl šestnáct měsíců (1153—1154). Že si ve svém vysokém věku a při tolika starostech vzpomněl na Hildegardu, je důkazem, jaké vážnosti se světice těšila v celém křesťanském světě. Dopis byl napsán buď v roce 53

nebo 54, tedy pouze nějaký měsíc před odesílatelovou smrtí. Také tento papež vyznává, že jméno Boží je činností světice zvelebováno, a slovy Písma velebí skvělost její svatosti a její divotvornosti. Žádá, aby mu světice blíže vysvětlila, co v ní Bůh působí a prosí o její modlitby. Odpověď Hildegardina je rozsáhlá. Je plná vážných napomenutí a výtek, že bychom bezmála pochybovali o bezúhonnosti Anastasiově, kdyby nebyla historií tak zjištěna. Požadavky, jež Hildegarda klade na hlavu církve, nejsou nepatrné. Strašná proroctví Římu splnila se téměř doslovně v následujících letech. Až otřesou její proročká slova: A ty, Říme, jenž na sotnách ležíš... Churavění a znepokojení, jež předvídá Římu, bylo právě propukající schisma, jež se projevilo po pěti, šesti letech. V Římě vládli zpupní, po bezmezné svobodě toužící lidé, nakážení povstaleckým duchem. Město krátce dokázalo, že není hodno úctyhodného povolání, aby stálo na vrcholku křesťanství. „Vysoké hory poskytnou ti pomoc“, tím jsou míněni silní nástupci Anastasiovi, zvláště Alexander III. a Innocenc III. Dopis Hildegardin končí smírně a útěšně, že Bůh Anastasia zachrání, do stáje požehnání a vyvolení uvede, takže bude žít na věky.

Hadrian IV.

Vládl krátce (1154—1159). První Angličan, jenž seděl na stolci svatého Petra, byl chudičského původu. Když byl opatem kláštera v Avignonu, byl pro svoji přísnost obžalován od vlastních mnichů u papeže Eugenia III. Ten jej však jmenoval kardinálem. Ve svém listu povzbuzuje sice světici k vytrvalosti (palma vítězství a sláva nepřísluší tomu, kdo začal, ale kdo dokončil) a ke snaze dostat se do počtu ne pouze povolaných, ale i vyvolených a dobře vésti svěřené sestry ke skutkům spásy. Sám však touží slyšet od Hildegardy slova napomenutí. Těch se mu v odpovědi světice skutečně dostalo. Důvěřuje papežově energii, že udělá v Římě pořádek. Předpovídá mu, že proti němu vystoupí „divokost medvědů a pardálů a jed zmijí“ a ptá se, proč nebije ničemných sluhů, činících mu nástrahy jako jedovatí pavouci. Papež jednal rázně podle rad světice. Byl to první papež, jenž potrestal Řím, vzbouřený Arnoldem z Brescie, zákazem všech bohoslužeb. A nebál se odeprít polibek míru císaři samému, když při setkání u Viterba neprokázal papeži obvyklé pocty. Za Hadriana potrestán Arnold z Brescie smrtí a Fridrich ušel klatbě jenom smrtí mnoho let poté.

Nástupce Hadrianův, Alexander III., musel vypít nejednu číši duševního i fysického utrpení. Našel ve Fridrichu Rudovousovi rozhodného odpůrce, jenž stavěl proti němu tři vzdoropapeže a uplatňoval nejen v říši, ale i v Itálii, Francii a Anglii svůj vliv, aby došel uznání vzdoropapežů. Kancleř císařů, Reinald z Dasselu, žádal na římském sněmu ve Würzburgu 1165 na shromážděných knížatech přísahu, že neuznají Alexandra za pravého papeže. Třebas přívrženci Alexandrovi byli vystaveni nejhroznější pomstě císařově, nedali se odstrašiti a roku 1177 po smíru s císařem dostalo se jim i papeži skvělého zadostučinění. Hildegarda obrací se tentokráte na papeže ve vlastní záležitosti a žádá na něm, aby se ujal jejího kláštera, ohroženého ztrátou výsad a volebního práva. Neopomíjí povzbudit papeže k milosrdenství a mírnosti a naznačuje mu, že se jeho život chýlí již k večeru. Alexander neodpověděl Hildegardě samé, ale nařídil kolínskému proboštovi Wezelinovi, aby celou spornou záležitost náležitě vyšetřil a Hildegardě a jejím sestrám vyhověl v záležitosti představeného.

Mohučský arcibiskup Jindřich.

Z Hildegardiných listů církevním knížatům zaujmou v první řadě dopisy mohučským arcibiskupům. Byli je-
jími arcipastýři, neboť klášter svatého Disiboda i sva-
tého Roberta patřily pod pravomoc mohučského arcibis-
kupství. Jindřich (1142—1153) zasloužil se o ocenění
Hildegardy. Přičinil se totiž, aby si v Trevíru papež
přečetl dosud hotovou část mystického díla Scivias
(Cestyvěz). Papež byl dílem nadšen a při sezení kardi-
nálů předčítal z něho přítomným některé partie. Jeho
dopis svědčí, jak si abatyše velice vážil. Lituje, že ji
nemůže častěji navštěvovati. Druhá část poselství jest
však ku podivu přísná až drsná. Běželo o některou ses-
tru Hildegardina kláštera, kterou si jiný klášter žádal
za představenou, snad o sestru brémského biskupa Har-
dinga. Abatyše tomu odporovala. Snad dobře znala kan-
didátku, že není schopna zastávat dobře úřad předsta-
vené, nebo ona sestra byla příliš mladá, nebo docela
churavá, nebo ji potřebovala pro svůj klášter jako pí-
sačku. Krátce řečeno, Hildegarda odepřela ji vydati a
odepřela to i arcibiskupovi samému. Nešetřila při tom
horlivých a káravých výrazů, ba i výtek a hrozeb.
„Ó pastýři, plačte a naříkejte v této době, neboť nevíte,
co činíte, když úřady, na Bohu zbudované, promarníte“

na shánění zlata a bláznovství zlých lidí. Slyš, zanedbáváš mnohé z mých služeb, nebe jest otevřeno pro pomstu Páně.“ Všechny důvody, pro které měla býti sestra povolána za představenou, nazývá světice nicotnými. Ve své jasnovidnosti mu předvídá docela brzkou smrt. I přes své chyby byl Jindřich po mnohé stránce dobrý a záslužný, o tom svědčí jeho poměr k svatému Bernardovi. Když mnich Rudolf ve svých kázáních před křížovou výpravou hlásal také pronásledování Židů, tázal se Jindřich svatého Bernarda o radu. Světec nápad mnichův rozhodně zamítl. Dotaz arcibiskupův označil jako projev lásky a pokory. Když pak bamberský biskup Eberhard obžaloval Jindřicha u papeže Eugenia III. pro jeho násilnosti a Jindřich byl suspendován, pokoušel se ještě svatý Bernard zastati se Jindřicha u kardinála legáta. Leč Jindřich brzy po svém sesazení s arcibiskupského stolce (1153) zemřel. Tak se splnila předpověď abatyše, že dny Jindřichovy jsou krátké.

Arcibiskup Hartwig (1148—1168).

Tento brémský arcibiskup, hrabě ze Stade, i se svým přítelem Wilibaldem Stablo byl nadšen pro věc Boží, pro vědu a umění a mnoho v životě dokázal. Jeho matka markrabí zakročila kdysi ve prospěch Hildegardy, kdy mnichové u svatého Disiboda jí nechtěli propustiti do kláštera jí zbudovaného na hoře svatého Roberta. Hartwigova sestra byla sestrou v klášteře Hildegardině. Je jistě totožná „s děvčetem šlechtického rodu a dobrých mravů“, která pomáhala pilně a láskyplně Hildegardě při sepisování díla Scivias. Bratr Hartwig určil ji na místo abatyše v jistém klášteře a použil, když to nešlo po dobrém, vlivu mohučského arcibiskupa. Hildegarda se opřela jakémukoliv vměšování do jejich práv a sestry nepropustila, poněvadž jí nemohla postrádati. Teprve když bylo dílo Scivias dokončeno a Hildegarda mohla postrádati obratné písařky, a když viděla, že Richarda touží po úřadě abatyše, třebas ne pro slávu Boží, ale pro světskou marnost, propustila ji. Hartwig podporoval touhu sestřinu po místě abatyše. Krok Richardy, která jinak vynikala všemi dobrými vlastnostmi a krásou tělesnou, nebyl šťastný. Nenašla v hodnosti abatyše pravého štěstí. Záhy se dostavilo nějaké rozčarování. Lítovala svého kroku a žádala zproštění ze svého úřadu. Dostalo se jí svolení, ale k Hildegardě se již nedostala. V nejkrásnějším věku ji zastihla smrt. Odpověď Hildegardy na Hartwigův dopis, až na několik temných míst, je průzračná. Již mu nevy-

čítá, že se přičinil svým vlivem o jmenování sestry abatyši. Z dopisu lze vyčísti, že si ho světice vážila, že její počítala mezi dobré pastýře, kteří se neposkvrnili simonií.

Mohučský arcibiskup Arnold.

Arnold byl nástupcem Jindřichovým, v jehož při hrál nečestnou úlohu. Byl vyslán do Říma, aby tam hájil svého arcibiskupa. Zatím jej tam obžaloval z uplácení a přičinil se o jeho suspensi. V historii schismatu hrál velkou roli na koncili 1160, kde byl proti Alexandru III. proklamován vzdoropapež Viktor. K Hildegardě se choval milostivě, neboť zajistil nezávislost kláštera svatého Roberta a postaral se o jeho prospívání. Ve svém listu ujišťuje abatyši svou úctou a otcovskou láskou a žádá ji, aby se za něj modlila. Hildegarda přeje mu ochrany a milosrdenství Božího, vyčítá mu nestatečnost v útocích strachu, prorokuje mu zármutek a bídu a rychle se blížící konec. Předpověď abatyše se brzy vyplnila strašným způsobem. Arnold dostal se do sporů s mohučským obyvatelstvem. Vzrušující a tragické události střídaly se rychle. Jsa více válečník než biskup, obléhal s Fridrichem Barbarossou Milán. Zatím vypuklo proti němu doma povstání. Když se vrátil z výpravy, neuměl již vzpoury potlačit. Mohučtí se nespokojili nenávistí k nemilovanému pastýři, vrhli se i na mohučský dóm, který zpusťovali, znesvětili, oloupili a posléze pobořili. Arnold musel prchnouti z města. Na rozkaz Fridrichův mělo se mu dostati dostiuchinění, ale povstání propuklo znova. Měšťané použili lsti. Pod záminkou, že chtějí vyjednávat o smír, vylákali jej do kláštera Bleidestattu a pak do kláštera svatého Jakuba v Mohuči. Tam začal nový boj, a velmi krutý. Měšťané klášter svatého Jakuba zapálili. Arcibiskup utekl na věž, aby ušel smrti ohněm, a když sestoupil do chrámu, byl mečem proboden. Jeho mrtvola byla rozsekána a potupena. Zklamal se ve svém tvrzení, že „mohučtí umějí štěkati, nikoli však kousati“. Hildegardina předpověď se splnila způsobem příliš tragickým.

Konrád III.

Do rané korespondence Hildegardiny patří též list císaře Konráda III. Pochází z doby 1148—1152. Císaři je líto, že nemůže Hildegardu navštívit, uznává veliké milosti, kterými je od Boha obdařena, žádá o její modlitby a zvláště doporučí do ochrany jejích modliteb svého syna, jenž asi již tehdy začal churavěti. Konrád

III. (1138—1152) byl první z rodu Hohenstaufů, kteří Svaté stolici způsobili mnoho zkoušek. Konrád sám byl zbožný a zvláště radám svatého Bernarda přístupný. Účastnil se druhé křížové výpravy, která tak žalostně skončila a ubránil se vlivu schismatických Řeků, s nimiž na Východě přišel do styku. Stalo se tak hlavně zásluhou Wibalda, opata z Corvey, a Stablo. Svůj dopis psal světicí podle všeho po návratu z křížové výpravy. Diktovala jej starost o zdraví synovo, jenž již před otcovým odchodem do Palestiny byl jmenován jeho nástupcem a roku 1147 korunován. Zemřel již roku 1150, tedy dva roky před otcovou smrtí. Svěťice odpovídá napomínáním, aby císař byl opatrný, aby zapudil od sebe nečistotu srdce, aby zachoval spravedlnost. Následují hrozné předpovědi svěťice. Podobně jako v pro-roctvích Pisma, tak i v jasnovidných předpovědích Hildegardiných splývají nejbližší události s těmi, které se mají státi až po staletích. Srovnáme-li Hildegardiny předpovědi s dějinami pozdějšími, vidíme, jak úžasně viděla svěťice do budoucnosti. Stačí připomenouti jen jména: Arnold z Brescie, Luther, Wikliff. Trůn katolický zakolísá (za Fridricha Barbarossy), odpad knížat za reformace, bouře a olupování církve, Jindřich VIII. v Anglii. Co mínila slovy: Spravedlnost Boží se poněkud pozdvihne? Koncil tridentský, Ignác z Loyoly, Karel Borromejský... A zda netušíte v dalším revoluce, ukrutné války, vypuzení vládců z jejich trůnů... Kéž splní se i Hildegardina předpověď, že přijdou časy mužné síly, kdy knížata jednohlasně budou svorna.

Friedrich Barbarossa.

Nábožensky zanícený Fridrich Barbarossa poznal Hildegardu osobně na hradě Ingelheimu. Tam svěťice něco věštila, co se uskutečnilo, jak císař ve svém listu sám vyznává. Se svým strýcem, králem Konrádem, vzal z rukou svatého Bernarda kříž a účastnil se druhé křížové výpravy. (Na třetí křížové výpravě 1190 zahynul.) Žel, nepoužil své náboženské vroucnosti ve svém bohatém a pohnutém životě k horlivé a svorné práci s církví. Velká jeho moc hnala jej k násilnostem a k porušování práv jiných, zvláště církve. Po smrti Wibaldově, jenž stále usiloval o smír mezi císařem a církví, nabyt na císaře osudného vlivu násilnický kancléř Reinald z Dasselu. Císař jeho působením bojoval proti hlavě církve a podporoval vzdoropapeže proti Alexandru III. Později se snažil svoji chybu napravit, ale jeho nástupci obnovili boj proti Svaté stolici a připravili sami zánik

rodu Hohenstaufů. Hildegarda ve své odpovědi, proti jejímu zvyku stručné, ale přece ne drsné, připouští, že císařovo jméno je slavné, ale vyzývá jej přece ke spravedlnosti, aby se nemusel za své skutky rdít studem. Zvláště jej varuje před lakotou. Předvídá mu četné bouře a protivenství a nedlouhé vladařství. Mimoděk porovnáváme s tímto listem podobný dopis svatého Bernarda králi Ludvíkovi.

Jerusalemský biskup.

Jméno patriarchy je pouze naznačeno počátečním písmenem J., ale Silting míní, že chybně, poněvadž po celou dobu Hildegardina věhlasu byl latinským patriarchou Amalrich. Jeho krásný list hodil se právě té, které byl určen, a nese se tónem hodným patriarchy. Hildegardina odpověď je ozvukem biskupova listu. Když patriarcha píše o Jerusalemu v jeho tajemném významu, přejímá Hildegarda tento tón a náznak a rozvíjí jej dále, zvláště připomínkou Melchisedecha, a vyslovuje přání, aby biskup jerusalemský byl opravdovým zástupcem božského kněze.

Utrechtský biskup.

Gottfried, biskup v Utrechtu (1156—1177), prosí Hildegardu za přímlovu u Boha, aby břemeno jeho hříchů bylo ulehčeno. Vyslovuje touhu po jejím spisu (nepochybně po Scivias - Cestyvěz), jenž v četných opisech koloval po křesťanském světě. (Hildegarda napomíná biskupa, aby žil spravedlivě a svatě.)

Lutyšský biskup.

Rudolf, biskup v Luttichu (1168—1191), obrací se na abatyši ve své veliké tělesné i duševní tísní, ježto Boha nespočetnými hříchy urazil. Snažně prosí o útěchu. Světičky jej napomíná, aby své mravy zlepšil a jako zástupce lidu statečně bojoval proti zlému.

Verdunský biskup Adelbert.

Když papež Eugenius III. poslal za svého pobytu v Trevíru do Bingen komisi, aby na místě samém vyzkoumala hodnověrnost Hildegardiny činnosti, divů a spi-

sů, byl v ní biskup Adelbert z Verdunu se svým primiceriem, jenž také slul Adelbert nebo Albero. Po smrti Adelbertově 1156 stal se arcibiskupem. Který z obou dopisoval si s Hildegardou? Nepochybně první, jak je již z kontextu vidět, že výměna listů byla dříve velmi živá.

Pražský biskup.

Dopis pražského biskupa začíná H. Je těžko zjistiti, který biskup to jest. Písmenou H začínají jenom jména dvou pražských biskupů ve dvanáctém století. Byl to Herrmann, jenž zemřel 1122, tedy v době, kdy Hildegarda nebyla známa, a pak Henricus-Jindřich Břetislav, který se stal biskupem pražským 1182, tedy po smrti Hildegardině. Ten spojil 1197 panování duchovní se světským, dostav vládu v Čechách od císaře Jindřicha. Tedy buď je chyba v začátečním jménu biskupově, nebo se v dějinách neudává správný rok začátku jeho biskupství. Jak se dověděl pražský biskup o Hildegardě? Byl vysvěcen na biskupa v Mohuči, kde jistě slyšel o svätici a její působnosti a svatosti. Ráz Hildegardiny odpovědi není tak přísný, jako jsou mnohé její dopisy určené církevním hodnostářům, ale konec listu přece obsahuje jakés pokárání (neupíráš ohnivě zraku svého na svůj lék, t. j. na spásu svou a svého stáda).

Děkan u svatého Martina v Mohuči.

Děkan Harmanus u svatého Martina v Mohuči, nebo od dómu v témže městě, vyjadřuje abatyši svoji úctu a přeje si, aby byl častěji potěšen jejími listy a osobním setkáním. Žádá si odpovědi po svém poslu. Hildegardina odpověď jest jednou z nejjasnějších. Líčí napřed pád hříšníkův, pak jeho návrat k Bohu. Neobaluje a nezjemňuje své výtky a napomenutí, ale vyslovuje je přímo a otevřeně. Připomíná děkanovi jeho míadí, že žil jenom v radovánkách a v hříších tělesné rozkoše. Kárá jej, že jest zahradou, ve které roste jen trní a bodláčí, jež je nutno ostrým srpem vysekati. Pak je potřebí zaseti símě bázně Boží.

Opat v Hirschau.

Také slavný benediktinský klášter v Hirschau v Černém Lese byl s Hildegardou v písemném styku. Tak opat M., t. j. Manegold (1157—1165), píše abatyši dopis plný obdivu, lásky, ale také důvěry v sílu jejích modli-

teb. Hildegarda ve své odpovědi se neskrývá s obavou, že chce opat snad resignovat na své významné místo, varuje jej před tímto krokem a napomíná jej, aby své svěřené hlídal a vedl cestou spásy. Také bratři psali Hildegardě jako své paní, stěžující si na rozepře v klášteře, a žádali ji o útěchu. Abatyše je pokárala, vybídla k pokání. Bratři ji poslechli a též Manegold v novém listě vyznává, že již zapudil ze svého srdce veškeru hořkost a slíbil jí, že dle svých sil a podle pravidel rádo- vých chce vystupovati vůči bratřím jako otec k synům. A když také bratři slíbili světici, že zůstanou opatovi věrni a oddáni v pokoře a poslušnosti, byla roztržka a rozklad v konventu zažehnány. Po krátkém zániku kláš- ter obživil a rozkvetl za opata Viléma († 1091).

Opat Bossonville.

Bossonville, jinak Bosendorf v Lotrinsku, leží mezi Saarluis a Mettami. Opat si naříká Hildegardě, že jeho konvent byl stížen hanbou a nesvorností. Prosí abatyši o útěchu a modlitbu, naděje se, že jeho klášter usmíří Hildegarda s Bohem i s lidmi. Abatyše posílá odpověď plnou útěchy a posily. Varuje opata před člověkem, asi členem konventu, jenž se oddává zlobě a omrzelosti a vybízí jej, aby neúnavně a v zápalu Ducha svatého konal své povinnosti až do konce života.

Opat Adam z Ebra

nebo Ebrach byl představeným cisterciáckého kláštera v diecési würzburgské (1127—1167). Dle Trithemía si do- pisoval i se svatým Bernardem. Mezi zachovanou ko- respondencí Bernardovou však nic takového nenalézá- me. V análech klášterních je tento opat velmi vele- ben. Ve svém listu se utíká v pochybnostech svědomí o radu k Hildegardě, o kteréž věci již se s ní dříve ra- dil osobně. Z odpovědi světice vysvítá, že opat váhal, má-li svůj úřad podržeti nebo jej složit. Co má v té souvislosti znamenati abatyšino varování před ženami, nelze s jistotou říci. Mnohým věcem rozuměli v jejich listech jediné adresáti sami. V které záležitosti Adam doporučil Hildegardu u císaře, z listu nevysvítá. Snad to byla tatáž věc, o které se zmiňuje císař ve svém dopisu Hildegardě. Tento Hildegardin list je jedním z nejkrásnějších a nejdelších. Obsahuje krásná vidění, jak nádherně směšuje na příklad představu lásky s představou Panny Marie, o jejímž neposkvrněném po-

četí krásně se rozepisuje. Naším apologetům stálo by nepochybně toto místo za zmínku. S jakou vášnivostí zrazuje Hildegarda opata, aby se nezříkal svého úřadu. Považovala jej tedy za schopna a hodna jeho odpovědného úřadu.

Abatyše z Babenbergu.

Abatyše Lugardis z Babenberku vyjadřuje ve svém listu radost, že Bůh obdařil Hildegardu prorockým duchem a že její pomocí jsou mnozí poučeni a osvětleni. Hildegarda ve své odpovědi vychází z přirovnání o hospodáři, který zanedbává své pole. Vyzývá abatyši, aby svěřené pole, totiž svůj klášter pečlivě vedla, aby pracovala se sestrami a aby se jim věnovala také v dobu prázdně. Vyzývá ji, aby sestry držela v kázni a aby se nebála, že bude obávána pro svou přísnost. Zkušená představená udílí tu rady mladší družce podle svých zkušeností.

Abatyše O. v Clostatu.

Latinsky Abatissa in Oldenstat, dle jiných Ilbenstatt nebo také Elten.

Abatyše ve Widergoldesdorfu.

Dle jiných rukopisů Widersdorff (v kolínském okrese), neboli Wigoldsberg (u Karlsruhe), nebo též Widegotestat.

Alžběta v Schöнау.

Schöнау leží u vesnice Espenschied v Porýní. Hrabě Ruprecht z Laurenburgu tam vystavěl kolem roku 1125 za pomoci prvního opata Hildelina benediktinský klášter, při němž byl zbudován také ženský klášter. Alžběta, již od dětství zbožná a svatá, vstoupila ve dvanáctém roce do kláštera a stala se jeho opatkou. Mívala zjevení a ve stáří 36 let zemřela v Schöнау (1165). Její vise popsal její bratr Egbert, napřed kanovník v Bonnu, pak opat v Schöнау. Jeden rukopis je zhotoven na pergamenu s krásnými miniaturami, druhý na papíře Tiskem pod názvem: *Revelationes ss. Virginum Hildegardis et Elisabethae Schönaugensis Ord. s. Benedicti. Colon. Agrippae 1628.* Alžběta, o 32 roků mladší než Hildegarda, považuje se za její duchovní dceru a obrací se na ni ve svém trápení, když byly brány v pochybnost její

vidění a když pod jejím jménem byly rozšiřovány četné falsifikáty. Nesnášelo by se se svatostí Alžběty, kdyby se mysliło, že vědomě nebo nevědomky mluvila nepravdu o svých zjeveních. Kdyby šlo o nějaké fantasie, předrážděnou obrazotvornost, nebo o nepravdy a nicotné vise, jistě by Hildegarda při své nesmlouvavé otevřenosti na to poukázala. Hildegarda, jak z jejího listu vysvítá, připouštěla, že před Kristem i po Kristu mimořádné osobnosti vystoupily jako světla, která měla za úkol svítiti ve světě. Zřejmě počítá Alžbětu k těmto osobnostem a světlům, které „jsou občas týrány ctižádostivým našeptáváním starého hada“. Sebe i Alžbětu považuje za troubu, která vydává tón ne svůj, ale Boží, sebe i Alžbětu považuje za prorokyni. Ovšem musíme při tom počítati se všemi omezeními církve, která platí pro všechny doby od smrti apoštolů. Nelze tudíž pro roctví obou světic považovati za neomylná. U Alžběty nutno mimo to počítati s četnými falsifikáty, jak si ostatně na to ve svém listu Hildegardě stěžuje. Nutno též poznamenati, že Alžběta mívala časté extase, kdežto Hildegarda ještě ve svém sedmdesátém roce praví, že dosud extase neměla.

Děkan Filip a duchovenstvo kolínské.

Listy duchovenstva kolínského, trevírského a kirchheimského jakož i odpovědi svaté abatyše mají velkou příbuznost. Vidět z nich, že tato místa Hildegarda navštívila, že tam požívala mimořádné vážnosti a úcty, a že co jim píše, již předtím sama osobně řekla. Hildegarda ve svých dopisech kárá duchovenstvo výrazy přílehavými, plnými spravedlivého hněvu, hlavně proto, že zanedbává duchovní péči o svěřené duše, že je nevede ke světlu pravdy a samo nežije, jak žítí má. Předpovědi Hildegardiny o heresích netýkají se ovšem jenom těch měst, dějištěm příštích bludů je celá Evropa. Projdeme-li církevní dějiny od Hildegardiných dob až do 16. století, uznáme, co se vše z předpovědi svěťice splnilo. Beguini, bekyně, kataři, valdenští, fraticelli, Wiclif, Luther, novokřtění atd. Celé mračno kacírů a odpůrců církve, na sobě závislých a sobě příbuzných. Svěťice prohlašuje tyto rány kacírstva jako následek a trest za veškerý nedbalost a hříchy současného kněžstva. Chmurné jsou dále Hildegardiny předpovědi, jak držitelé státní moci budou se snažit církev porušiti, věrné duchovenstvo zapuditi, vrchní představené o úřad i důstojnost připraviti. Ukazuje se však světlo a útěcha: „Červánky spravedlnosti vyjdou. Vaše poslední věci

budou lepší minulých, budete se lesknouti jako zlato nejčistší a zůstanete tak po dlouhou dobu.“ Zmínka o královské svatební hostině křesťanské pravdy a milosti odpovídá dosavadním dějinám církevního kolínského života. Město se však ukázalo i v příštích letech hodným a věrným ve všech zápasech se zvrácenými lidmi, zvláště svými dvěma arcibiskupy a kufirsty (Herrmann Wied 1515—1446 a Gebhard II. 1577—1583), hájíc slavně korouhev víry. Výzvy a horlení proti svůdcům platí ovšem především bludařům Hildegardiny doby.

Magister v Paříži.

Magister obrací se na Hildegardu v theologickém sporu žáka svatého Bernarda, Gilberta z Porren, biskupa v Poitiers, jenž začal učit, že Bůh a božství nebo božská bytost není totéž a že charakter božských osob je nutno rozeznávat od osob, že božské osoby nemohou býti v predikátu věty. Na synodě pařížské roku 1147 a remešské roku 1148 bylo Gilbertovo učení odsouzeno. Gilbert se pokorně podřídil a přečetl předloženou mu formuli víry. Magister se obrátil na Hildegardu jistě před těmito synodami. Jejich rozhodnutí by muselo mít pro něj větší váhu než mínění celkem tehdy ještě neznámé abatyše. Magister slul Udo. Pařížská universita byla potvrzena teprve roku 1200, ale ve skutečnosti existovala již léta před tím. Udo náležel nepochybně jako magister theologus této universitě.

Kněz B.

Neznámý kněz, jemuž se dostalo od Hildegardy již dříve útěchy, vyznává, že se mu protiví život, že je pln hořkosti a že své dobré předsevzetí stále odkládá. Bezpochyby chce do kláštera, neví však do kterého a prosí Hildegardu o radu. Prosí ji o její knihu. Běží mu asi o Scivias (Cestyvěz), nejznámější její dílo. Hildegarda mu nedává konkrétní rady, žádá jej pouze, aby vytrval na cestě spravedlivé a parabolou z přírody jej žádá, aby stále vzhlédal k slunci-Bohu.

Bratr S.

Vyznává se tu nejmenovaný kněz ze své zloby a svého rouhání a prosí Hildegardu, jež je vyznamenána neporušenou čistotou a rozjímavým životem, o modlitby. Hildegardina odpověď je dosti nejasná a působí potíže

i pilným interpretům Hildegardina díla. Možná, že adresát listu dobře rozuměl. Pouze na konci světice jasně schvaluje jeho lítost, neboť: „Člověk pamětlivý svého hříchu, lká-li k Bohu, znovu se v něm zrodí.“

B. Hildegardě.

Nejmenovaný B. děkuje abatyši, že jej, ač neznámého, za jeho návštěvy dobrotivě a vlídně přijala. Omlouvá se, že ji nenavštěvuje častěji a obviňuje se z toho jako z nezdvořilosti. Hildegarda nereaguje na jeho omluvy, vytyká mu pouze nestálost nebo prudkost povahy. „Podobáš se vodě, která se pohnula bouří, ale pak se opět ztišila.“ Vybízí jej ke stálosti v dobrém. Když mu není možno skvíti se v záři dokonalosti, ať se aspoň vystříhá nečistoty hříchů.

Kněz E.

Prosí, aby jej Hildegarda poučila o přijímání z ruky kněze hodného a nehodného. Světice jej poučuje krátce, ale názorně, pomocí krásných obrazů. Oběť kněží nehodných jest ovšem platná, přijímání z ruky kněze nehodného osvěcuje ty, kdož přijímají, jako sluneční žár, ale duše spravedlivého kněze jest více ozářena, a ti, kdož dopouštějí se šalby při svaté oběti, podobají se padlým andělům.

Filip flanderský.

Hrabata flanderská účastnila se již první křížové výpravy. Prvé se účastnil hrabě Robert, druhé hrabě Dietrich, jenž putoval do Svaté země několikrát. Syn Dietrichův Filip byl jedním z nejmocnějších knížat západu a jedním z vasalů churavého krále Balduina IV. jerusalemského. Poměry království se vinou potomků prvních křížáků utvářily velmi neutěšeně. Filip byl povolán k ochraně tohoto království a měl proti sobě nadaného odpůrce sultána Saladina. Uznává-li Filip ve svém listě Hildegardě, že jest nehodným hříšníkem, nikterak nepřehání. Byltě Filip proslulý netoliko statečností, ale i krutostí. Pravda ovšem je, že byl hluboce věřící. Viděti to z jeho listu a také z faktu, že slíbil podniknout křížovou výpravu, aby činil pokání za své hříchy. Před ní putoval ke hrobu Tomáše Becketa do Canterbury, aby si u jeho ostatků vyprosil Boží ochranu pro

svůj podnik. Hildegardina odpověď, na rozdíl od četných jejích listů, jest průhledná. Neodpovídá přímo na Filipovy otázky. Napomíná jej však, aby k Bohu vzhlížel a spravedlivě soudil, aby ve hněvu nevraždil, aby se kál. Roku 1177 dorazil Filip do Svaté země. Podle toho nebyly listy vyměněny příliš dlouho před tím. Bohužel nedržel se Filip návodů Hildegardiných a neosvědčil šlechtnosti, jaké bylo potřebí. Po pádu Jerusalema 1187 se účastnil ještě třetí křížové výpravy a zemřel při obléhání Ptolomaidy roku 1191.

Mohučtí preláti.

Na čtvrtém místě wiesbadenského kodexu (308—316) jest Hildegardin dopis Mohučským prelátům v záležitosti interdiktu nad námi vyneseného. (Ad Praelatos moguntinos propter divina nobis interdicta.) K tomuto listu je připojeno devět jiných spisků, s ním však obsahem nesouvisících. List tento, jakož i list mohučskému arcibiskupu Kristiánovi, předcházela vážná a podivná událost. Na klášterní hřbitov byl s povolením abatyše pochován mladý člověk, jenž byl sice stížen klatbou, ale před smrtí se smířil a přijal svátosti. Ale po několika dnech přišel od mohučské kapitoly rozkaz, aby byl mrtvý, jako interdiktem stížený, vykopán. Abatyše — bylo jí již 73 let — se rozkazu tomu opřela, odvolávajíc se na to, že mladý ten člověk zemřel smířen s Bohem. Následoval částečný interdik, t. j. zákaz chrámového zpěvu, na který Hildegarda tak velice držela a jej pěstovala, a také zákaz měsíčního svatého přijímání. Hodinky se měly jen prostě čísti. Byla to strašná rána pro Hildegardu a celý klášter. Světice, čtyřmi papeži a celou řadou biskupů, opatů, kněží, řeholníků a řeholnic milovaná a obdivovaná, najednou ve vysokém stáří, takřka před smrtí, tak zahanbena a trestána. I diktuje list představeným mohučským. Napřed klidně, věcně vysvětluje celou událost, smývá se sebe jakoukoli vinu. Písmem svatým snaží se dokázati, že nikdo nemá práva zakazovati zpěv při mši svaté a při hodinkách, nemluvě o zákazu svatého přijímání, jež té doby beztoho bylo i v kláštorech řídké, měsíční. Překrásné místo je, kde abatyše líčí vznik náboženského zpěvu vůbec: Adam měl v ráji hlas, rovnající se hlasu andělů, a po svém pádu snažil se člověk nahraditi tuto ztrátu vynalézáním hudebních nástrojů. Ke konci listu se abatyše u vědomí své neviny rozhořčuje a přímo hrozí prelátům, že budou zbaveni na věčnosti účastenství na nebeských chvalo zpěvech pro svůj zákaz kostelního zpě-

vu v jejím klášteře. Jak skončila tato trapná věc, historie mlčí, nutno však předpokládati, že zákaz nebyl trvalý a že se Hildegardě dostalo zadostučinění.

Mohučský arcibiskup Kristián Buch.

Dosáhl od Fridricha Barbarossy 1165 arcibiskupského stolce. Byl to velmi nadaný muž, ovládal několik jazyků, leč dbal více vojenské služby než svého duchovního úřadu. Když Fridrich 1167 chtěl Alexandra III. zbavit trůnu papežského, Kristián spolu s kolínským arcibiskupem Reinaldem von Dassel stál při císaři proti papeži. Oba porazili Římany o svátcích svatodušních. Řím byl obklíčen, a již hrozilo vydání papeže. Leč tu vypukla mezi vojíny malarie, která zničila výkvět německého vojska a císař donucen k ústupu. Když pak byl Fridrich poražen u Legnana 1176, přičinil se Kristián o smír mezi papežem a císařem 1177. Za to jej papež uznal arcibiskupem mohučským. Na rozkaz císařův provázal Kristián papeže do Říma a byl ještě nějaký čas v Itálii. Z listů mezi Kristiánem a Hildegardou zachovalo se po dvou listech. V prvním svém dopisu píše Kristián velmi uctivě Hildegardě, jako jeho předchůdce Arnold. Přiznává se z opomíjení své duchovní povinnosti, „co jsme se odvážili sloužiti pozemskému království, často nebeského krále zanedbáváme“, touží po povzbuzení, prosí abatyši o modlitby, aby její pomocí byl vyrván zmatkům a bouřím tohoto světa. Na konci slibuje jí pomoc ve všech potřebách. Tato příležitost se brzy naskytla, jak o tom svědčí další výměna listů. Kdy a kde psal Kristián tento list? Bylo to asi hned po usmíření jeho s církví, a proto byl psán v Itálii. Hildegarda odpovídá uctivě jako knížeti církevnímu s papežem smířenému. Vyzývá arcibiskupa, aby v pravé moci lid svůj Božím přikázáním učil a v pravé spravedlnosti řídil, jak jej sám Bůh řídí. Prokazuj lidu milosrdenství, poněvadž jej Bůh skrze sebe samého spasil. Další listy mezi oběma týkaly se trapné záležitosti, o níž jedná také list mohučským prelátům. Hildegarda dovolila pohřbiti na klášterním hřbitově mladíka, který byl exkomunikován, ale před smrtí byl smířen a svátostmi zaopatřen. Povolila pohřeb v naprosté víře, že nejedná proti církevnímu přikázání. Ale mohučtí představení nevěděli o dobrém konci mladíkově a poručili Hildegardě, aby mrtvolu dala ze svěcené země odstranit. Když se abatyše tomu opřela, byl klášter stížen částečným interdiktum (nesmělo se zpívat při bohoslužbách, hodinky se směly jen recitovat a měsíční přijímání bylo

odepřeno). Hildegarda se dostavila před preláty, chtějíc je obměkčiti, ale marně. Obrátila se tedy na Kristiána do Itálie. Ten pověřil kolínského děkana, aby celou záležitost urovnal smírně mezi spornými stranami. Věděl, že kolínský arcibiskup ctí Hildegardu a že tedy jeho děkan bude rozumný a spravedlivý. Děkan se vypravil do Mohuče, a jak Hildegarda v listě svém sděluje, vyslechl i přítele mrtvého mládence i kněze, který jej před smrtí zaopatřoval. Děkan i Hildegarda myslili, že je tím věc skončena, ale mylili se. Na počátku března 1179 Alexander svolal do Lateránu církevní sněm, aby pro příště znemožnil papežský rozkol. Usneseno, že pouze ten papež bude pravoplatný, který při volbě dosáhne aspoň dvou třetin hlasů přítomných kardinálů. Tomuto shromáždění byl přítomen i arcibiskup Kristián a také několik mohučských prelátů. Ti použili vhodné příležitosti a vylákali na arcibiskupovi potvrzení o interdiktu. To ranilo abatyši, a proto se znova obrací na Kristiána dopisem. Co vedlo mohučské představené k této neoblomnosti a tvrdosti? Někteří míní, že to byly staré trpkosti. Mohučtí byli proti Alexandrovi, ježto Hildegarda byla věrna pronásledovanému papeži. Snad se zlobili též proto na Hildegardu, že jich neuposlechla okamžitě a bezpodmínečně. Někteří si myslí, že i mladík, jehož exhumaci mohučtí žádali, byl exkomunikován proto, že byl při papeži Alexandru III. Jiní to popírali, tvrdíce, že běželo jistě o něco skutečně vážného a trestného, vždyť se mluví o jeho druhovi, že byl „in eodem excessu“. Inkvisiční akta (při prohlášení Hildegardy za svatou) tvrdí, že onen mladík byl exkomunikován proti právu.

Hildegarda přestála poslední zkoušku života. Plod uzrál, bylo na čase, aby padl na zem a byl sklizen. Zemřela téhož roku 1179 nebo na počátku roku příštího. Svatý Bernard před svým koncem vzpomněl vět z Hildegardina mystického díla *Scivias* (Cestyvěz), jež se tak skvěle osvědčilo u ní samé: „Jak by mohla taková skvělost a tak veliká pocta, která vám byla dána, jako pouhé nic a marnost beze zkoušky obstát? Zlato musí býti v ohni zkoušeno, drahé kameny čištěny a broušeny, a vše toho druhu vyzkoušeno. Jak by mohlo, pošetilci, to, co podle obrazu Božího bylo učiněno, obstát beze zkoušky?“

LITERATURA:

S. Hildegardis abbatissae opera omnia ad optimorum librorum fidem edita, Accurante J. P. Migne, Parisiis 1882.

J. Ph. Schmelzeis: Das Leben und Wirken der heiligen Hildegardis nach den Quellen dargestellt. Freiburg im Breisgau, 1879.

Ludwig Clarus: Briefe der heiligen Hildegard. Zum erstenmale verdeutscht, Regensburg 1854.

V jazyku českém vyšlo:

Svaté Hildegardy Cestyvěz nebo Vidění a Zjevení. Kniha I. Přeložil Jakub Deml. Vydal Hugo Kosterka na Královských Vinohradech 1911.

Středověká lékařka sv. Hildegarda z Bingen. Napsal Bedřich Konařík. Vydal A. Kiesswetter v Uherském Hradišti 1935.

Bedřich Konařík: Zdravověda a lékařství ve středověku. (Vychovatelské listy 1917.) Listy svaté Hildegardy papežům. (Archa 1920.) Mystické trilogie svaté Hildegardy. (Archa 1936, 1937.) Písně a drama svaté Hildegardy. (1938.)

OBSAH :

Bernard, opat v Clairvaux, Hildegardě	5
Hildegarda Bernardovi	6
Papež Eugenius Hildegardě	7
Hildegarda papeži Eugeniovi	8
Papež Anastasius IV. Hildegardě	14
Hildegarda Anastasiovi	15
Papež Hadrian IV. Hildegardě	18
Hildegarda papeži Hadrianovi	19
Hildegarda papeži Alexandru III.	20
Papež Alexander III. odpovídá prostřednictvím probošta Wezelina	21
Mohučský arcibiskup Jindřich Hildegardě	22
Hildegarda odpovídá	23
Brémský arcibiskup Hartwig Hildegardě	23
Hildegarda Hartwigovi	24
Mohučský arcibiskup Arnold Hildegardě	26
Hildegardina odpověď	27
Konrád III. Hildegardě	28
Hildegarda králi Konrádovi	28
Císař Friedrich Barbarossa Hildegardě	30
Hildegarda císaři Friedrichovi	30
Jerusalemský biskup Hildegardě	31
Hildegardina odpověď	32
Biskup v Uttrechtu Hildegardě	33
Hildegardina odpověď	34
Lutyšský biskup Hildegardě	35
Hildegardina odpověď	36
Biskup verdunský Hildegardě	37
Hildegardina odpověď	37
Pražský biskup Hildegardě	38
Hildegardina odpověď	38
Děkan u sv. Martina v Mohuči	39
Hildegardina odpověď	40
Opat v Hirschau Hildegardě	41
Hildegardina odpověď	42
Opat v Bossonville Hildegardě	42
Hildegardina odpověď	43
Adam, opat z Ebrachu, Hildegardě	44
Hildegardina odpověď	44

L., abatyše v Babenbergu, Hildegardě	49
Hildegardina odpověď	50
Abatyše v Clostadtu Hildegardě	50
Hildegardina odpověď	51
N., abatyše ve WIdergoldesdorfu	52
Hildegardina odpověď	52
Alžběta, představená v Schönau, Hildegardě	53
Hildegardina odpověď	55
Děkan Filip s ostatním kolínským duchovenstvem	57
Hildegarda kolínskému duchovenstvu	58
Magister theologie v Paříži	71
Hildegardina odpověď	72
Kněz B. Hildegardě	73
Hildegardina odpověď	74
Bratr S. Hildegardě	75
Hildegardina odpověď	75
B. Hildegardě	76
Hildegardina odpověď	77
E., kněz, Hildegardě	78
Hildegardina odpověď	78
Filip, hrabě flanderský, Hildegardě	80
Hildegarda hraběti flanderskému	81
Hildegarda mohučským prelátům	82
Mohučský arcibiskup Kristian Hildegardě	87
Hildegardina odpověď	88
Hildegarda mohučskému arcibiskupovi Kristiánu	89
Mohučský arcibiskup Kristián Hildegardě	91
Krátké o životě a díle Hildegardině	93
Všeobecně o listech Hildegardiných	97
Současníci svaté Hildegardy	105

POZNÁMKY K JEDNOTLIVÝM LISTŮM:

Svatý Bernard	109
Eugenius III.	109
Anastasius IV.	110
Hadrian IV.	111
Alexander III.	112
Mohučský arcibiskup Jindřich	112
Arcibiskup Hartwig (1148—1168)	113
Mohučský arcibiskup Arnold	114
Konrád III.	114
Friedrich Barbarossa	115
Jerusalemský biskup	116
Utrechtský biskup	116
Lutyšský biskup	116
Verdunský biskup Adelbert	116
Pražský biskup	117
Děkan u svatého Martina v Mohuči	117

Opat v Hirschau	117
Opat Bossonville	118
Opat Adam z Ebra	118
Abatyše z Babenbergu	119
Abatyše O. v Clostadt	119
Abatyše ve Widergoldesdorfu	119
Alžběta v Schönau	119
Děkan Filip a duchovenstvo kolínské	120
Magister v Paříži	121
Kněz B.	121
Bratr S.	121
B. Hildegardě	122
Kněz E.	122
Filip flanderský	122
Mohuční preláti	123
Moučský arcibiskup Kristian Buch	124
Literatura	126

ISTY SVATÉ HILDEGARDY Z BINGEN

Přeložil

Bedřich Konařík.

Vydala Dominikánská edice Krystal v Olomouci

jako svazek 91.

Vytiskla Valašská tiskárna ve Valašském Meziříčí

r. 1948

v nákladu 3000 výtisků.

Cena 45.— Kčs brož.

DOMINIKÁNSKÁ EDICE
KRYSTAL, OLMOUC,
Slovenská 14.

Objednejte si v Krystalu
některou z těchto knih:

Dr Brait, Církev Kčs 150-190
Cojazzi, Petr Jiří Frassati.
Kčs 55-85.

Dr Čala, Duchovní hudba
Kčs 85-110.

Čep, Rozptýlené paprsky.
Kčs 58-90.

Dr Dacík, Mravouka.
Kčs 120-150.

Dr Dacík, Prameny duchov.
života. Kčs 180-220.

Fojtů, Vyšehradský hřbitov.
Kčs 10.

Sv. František Sal., Úvod do
zbož. života. Kčs 75-110.

Dr Kadlec, Osvětlenou sto-
pou. Modlitby pro vlča-
ta. Kčs 40.

Lev XIII., Rerum novarum.
Kčs 17.

Dr Miklík, Pracovní smlouva.
Kčs 28-46.

Dr Petrů, Matěj z Janova.
o častém sv. přijímání.
Kčs 60-90.

Pius XI. Quadregesimo anno.
Kčs 20.

Sv. Řehoř, Čtyřicet homilí.
Kčs 125-160.

Vodička, Principy soc. ethiky.
Kčs 80-120.

Vyskočil, Kryštof Kolumbus.
Kčs 120-160.

Weirich, Kardinál Newman.
Kčs 16.

Sv. Robert Bellarmin, Úpění
holubice. 55-80 Kčs.

Cena brož. 45.— Kčs.